

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

**METODOLOGIA DE MONITORIZARE
ȘI EVALUARE A DEZVOLTĂRII COPILULUI
ÎN BAZA
STANDARDELOR DE ÎNVĂȚARE ȘI
DEZVOLTARE A COPILULUI
(VÂRSTA 1,5 – 7 ANI)**

GHID PENTRU CADRELE DIDACTICE DIN EDUCAȚIA TIMPURIE

CHIȘINĂU 2018

La elaborarea acestui suport didactic au participat cadre didactice, metodiști din IET din municipiul Chișinău, specialiștii din cadrul Centrului Național pentru Educație Timpurie și Informare a Familiei, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

ECHIPA DE ELABORARE:

1. **Angela DIMA**, metodist, grad didactic superior, instituția preșcolară nr.201, sect.Buiucani, mun.Chișinău, master în management educațional
2. **Viorica PELIVAN**, metodist, grad didactic I, specialist principal-metodist, DGETS, mun.Chișinău, master în psihopedagogie
3. **Natalia ZOTEA**, metodist, grad didactic superior, instituția preșcolară nr.183, sect.Buiucani, mun.Chișinău, master în psihologie
4. **Zinaida STANCIUC**, metodist, grad didactic superior, instituția preșcolară nr.130, sector Ciocana, doctor în științe pedagogice
5. **Lilia BEZNOS**, metodist, instituția preșcolară nr.108, sector Rîșcani, mun.Chișinău
6. **Tatiana GRIGORAȘ**, metodist, instituția preșcolară nr. 6, sector Centru, mun.Chișinău

Autor și coordonator - Maria VRÂNCEANU, psiholog, consultant principal, Direcția Învățământ general, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

Introducere/Din partea autorilor

Actualmente, spre deosebire de perspectiva clasică a învățământului, ce avea în centrul procesului actul predării, în concepția modernă accentul se pune pe funcțiile învățării, participarea copiilor în dobândirea cunoștințelor și formarea de competențe. Evaluarea, în calitate de reglator al procesului, este indispensabilă atât predării, cât și învățării, mai mult, aceasta fiind intrinsecă. Prin evaluare, cadrul didactic urmărește cum învață, cum se dezvoltă copiii, îi ajută să conștientizeze propriile succese sau eșecuri, să-și amelioreze performanțele și eforturile, își evaluează propria sa activitate, elaborează judecăți de valoare despre el însuși, ca educator, despre calitatea activităților, reușita sau nereușita unor strategii utilizate.

Cerința actuală de centrare a procesului educațional asupra copilului de vârstă timpurie presupune abordarea curriculumului din perspectiva dezvoltării globale și urmărește cuprinderea tuturor aspectelor importante ale dezvoltării complete a copilului, în acord cu particularitățile sale de vârstă și individuale.

Accentul plasat pe dezvoltarea capacităților, atitudinilor ce țin de dezvoltarea socio-emoțională (a trăi și a lucra împreună sau alături de alții, a gestiona emoții, a respecta diversitatea), dezvoltarea fizică (motricitate fină și grosieră, dar și sănătate și igienă) sau a atitudinilor și capacităților în învățare (curiozitate și interes, inițiativă, persistență în activitate, creativitate), alături de competențe cognitive (din domeniul dezvoltării cogniției, a limbajului și comunicării) impun cadrelor didactice o regândire a demersului educațional, a modalităților specifice de organizare a învățării și predării, precum și a modalităților specifice de evaluare.

Cu toate acestea, există **discrepanțe** înregistrate la nivel de sistem preșcolar în ceea ce privește monitorizarea și evaluarea dezvoltării copilului, și anume:

- Existența SÎDC și SnPCD ca documente de politică educațională ce orientează activitatea cadrelor didactice în evaluarea nivelului de dezvoltare al copiilor dintr-o grupă, grădiniță, raion, sistem și lipsa unei metodologii clare de organizare și desfășurare a procesului de monitorizare/evaluare;
- Prezența SÎDC și SnPDC ca resurse importante de orientare a activității cadrelor didactice în scopul sprijinirii și stimulării învățării și dezvoltării copiilor și lipsa unui formular de înregistrare a datelor dezvoltării copiilor la toate vârstele vizate de SÎDC;
- Cerința actuală, înaintată cadrelor didactice de a regândi demersul educațional, modalitățile specifice de organizare a învățării și predării, cât și a modalităților specifice de evaluare, și neadaptarea la noile cerințe atât a instituțiilor de formare inițială, cât și a celor de formare continuă ce nu oferă module de instruire în care să se pună un accent pe integrarea curriculară și pe monitorizarea și evaluarea dezvoltării copilului în baza SÎDC;
- Recomandările Scrisorii metodice a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării referitor la utilizarea SÎDC în scopul evaluării copiilor către sfârșitul limitei de sus a fiecărei perioade de vârstă de (3,5,7 ani) și monitorizarea/evaluarea periodică pe parcursul a 2 ani indicați în perioada de vârstă respectivă și lipsa unui Ghid metodologic de monitorizare/evaluare a copiilor ca instrument de lucru pus la dispoziția cadrelor didactice.

Pentru a asigura o monitorizare și o evaluare eficientă a dezvoltării copilului, care va influența calitatea educației la vârsta timpurie se propune *Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de la 1,5 la 7 ani în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului*.

Rolul acestui ghid metodologic este de a veni în sprijinul celor interesați de educația timpurie a copilului - atât cadrelor didactice, părinților, cât și persoanelor care se ocupă de îngrijirea și educarea copiilor de 1,5 – 7 ani prin adaptarea mediului și a strategiilor didactice la necesitățile individuale și de grup ale copiilor.

Ghidul este orientat spre formarea competențelor profesionale ale cadrelor didactice necesare pentru a realiza o monitorizare/evaluare autentică în baza SÎDC și îmbunătățirea instrumentelor de monitorizare&evaluare.

Ghidul este conceput ca o lucrare prioritar axată pe *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani (2018)*, care promovează abordarea individualizată a copilului și oferirea facilităților în procesul de învățare și dezvoltare, având drept impact promovarea calității în sistemul de educație, îngrijire și dezvoltare timpurie a copilului.

Structura ghidului:

- Noțiuni de monitorizare și evaluare în cadrul educației timpurii;
- Descrierea metodelor de bază recomandate în procesul de monitorizare și evaluare a copilului: observarea, proba practică, interviul;
- formele și metodele de măsurare și apreciere a rezultatelor copiilor în baza SÎDC.
- Instrumentele de monitorizare și evaluare a copilului în baza SÎDC pe vârste (1,5-3, 3-5 și 5-7 ani) și metodologia de aplicare a acestora;
- Raport-tip *privind dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă, a limbajului și comunicării, precum și a dezvoltării capacităților și atitudinilor de învățare la finele grupei pregătitoare*".

Beneficiarii acestui document sunt:

- **instituțiile prestatoare de servicii educaționale de educație timpurie** (manager, educator, cadru didactic de sprijin, psiholog, logoped, psihopedagog, etc.) – în vederea monitorizării și evaluării dezvoltării copiilor conform particularităților de vârstă și individuale în diferite perioade de dezvoltare;
- **mediile academice implicate în formarea inițială și continuă** a specialiștilor pentru educația și dezvoltarea timpurie a copiilor, în scopul realizării unui demers de calitate al dezvoltării profesionale prin formarea competențelor profesionale de cunoaștere, monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului și de planificare a procesului educațional axat pe necesitățile copiilor;
- **inspectori**, în scopul monitorizării procesului de implementare a prezentei metodologii prin identificarea punctelor forte și a dificultăților, cu propuneri pentru ameliorarea situației;
- **părinți/tutori, alți specialiști** (specialiști ai Serviciilor de asistență psihopedagogică municipale, raionale, cadre didactice de sprijin, asistente medicale, , medici, kinetoterapeuți, etc.), **persoane interesate** - în vederea cunoașterii și determinării nivelului de dezvoltare a copilului la anumite etape de vârstă, a progresului pe care-l face copilul în raport cu el însuși, pentru a-l valoriza, a comunica și relaționa mai bine cu el. În situațiile în care se manifestă anumite semne de risc în dezvoltarea copilului, rezultatele monitorizării/evaluării îi vor ajuta pe părinți în adresarea la specialiști pentru a aborda în echipă intervenția educativă preventivă sau recuperatorie.

Autorii

I. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA DEZVOLTĂRII COPILULUI

Domeniul educațional constituie pentru educator un câmp al acțiunii practice, dar și un domeniu al observării, analizei, reflexiei, interpretării conceptuale, în scopul ameliorării și optimizării practicii educaționale.

Copilul mic vine în lumea aceasta cu un potențial nativ care trebuie dezvoltat și învățat. Fiecare copil este unic în modul în care crește, se dezvoltă și achiziționează cunoștințe, deprinderi și abilități. Copiii trec prin aceleași stadii de dezvoltare, dar în ritmuri diferite. Pentru a-i permite fiecărui copil să se bucure de succes, este necesar de a porni de la ceea ce aceștia cunosc, fac, înțeleg pentru a extinde spectrul de abilități și atitudini necesare în atingerea standardelor de dezvoltare și învățare la diferite etape de vârstă.

Pentru ca persoana implicată în procesul de educație (cadrul didactic, părintele/îngrijitorul) să înțeleagă modul în care învață copilul și când este pregătit de a achiziționa noi cunoștințe, este nevoie de un proces continuu de monitorizare a dezvoltării acestuia.

Monitorizarea

Monitorizarea reprezintă urmărirea evoluției dezvoltării copilului în mediul lui firesc de viață și activitate cu înregistrarea comportamentelor formate. Acest proces este unul de durată și presupune colectarea de rutină a informațiilor referitoare la toate aspectele dezvoltării copilului.

Datele acumulate în urma monitorizării dezvoltării copilului le vor ajuta cadrelor didactice în procesul de evaluare și determinare a progresului copilului care este punctul final într-o succesiune de evenimente monitorizate.

Datele colectate în rezultatul monitorizării dezvoltării copiilor vor fi raportate la *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*, care vor permite luarea unor decizii cu referire la îmbunătățirea procesului educațional și realizarea standardelor.

Din perspectiva conceptului de *monitorizare bazată pe rezultat*¹ (Banca Mondială), monitorizarea, în principiu, este o funcție continuă care are ca obiectiv principal informarea unitatii de învățământ și a actorilor implicați - cadre didactice și manageriale, părinți, învățători, alți specialiști relevanți - cu privire la implementarea unei acțiuni în derulare (Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani) prin indicii preliminari a progresului înregistrat, sau a lipsei progresului în atingerea rezultatelor, la nivel individual (copil), de grup (grupa de copii), instituție. Monitorizarea ajută instituția de educație timpurie să urmărească rezultatele obținute de copii prin intermediul colectării periodice de informații care contribuie la adoptarea deciziilor în timp util, asigură responsabilizarea și oferă baza pentru evaluare și procesare.

Monitorizarea este o componentă crucială de management instituțional, prin care se măsoară progresul obținut de copil în anumite perioade de vârstă în cadrul unui proces educațional care promovează centrarea pe copil. În consecință, un mecanism de monitorizare ar trebui să conțină o structură de raportare care analizează toate informațiile conform unui proces definit (de exemplu, chestionar, fișă de observare, formular de raportare) și le transmite regulat către autoritățile relevante responsabile de planificare, implementare și/sau coordonare a politicilor sau strategiilor respective, dar și părinților în calitatea acestora de parteneri educaționali.

¹ Banca Mondială, Monitorizare și Evaluare

<http://siteresources.worldbank.org/INTBELARUS/Resources/M&E.pdf>

Banca Mondială, Jody Zall Kusek, Ray C. Rist, Zece pași pentru o monitorizare bazată pe rezultat și sistem de evaluare, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare/ Banca Mondială, 2004,

<http://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/14926/296720PAPER0100steps.pdf?sequence=1>

În această privință, monitorizarea fundamentată pe rezultate constituie un proces continuu de colectare și analizare a informației menit a evalua în ce măsură un program, o politică sau o strategie educațională este implementată în raport direct cu rezultatele așteptate.

Evaluarea

Evaluarea reprezintă, în sens foarte larg, procesul de ”adunare de informație cu scopul de a lua decizii” (McLean, 1996). Pentru grădiniță evaluarea are drept scop urmărirea progresului fiecărui copil pentru a putea facilita, optimiza sau dezvolta anumite abilități ori pentru a interveni în cazul unor comportamente atipice. Așadar, informația obținută în urma evaluării servește la:

- evidențierea competențelor actuale ale unui copil și ale aspectelor care mai trebuie formate/dezvoltate;
- optimizarea/valorificarea maximală a potențialului copilului;
- recomandarea/planificarea intervenției.

Evaluarea este un proces didactic complex, integrat structural și funcțional în procesul educațional din instituție ce constă în cunoașterea copilului și urmărirea progresului acestuia în raport cu el însuși.

Statutul și importanța evaluării la preșcolari.

”Evaluarea merită un loc important în învățământ, din care face parte integrată. Ea are întotdeauna un raport direct sau indirect cu progresul, în extensie și în calitate, al învățării.” (D. Ausbel).

Luând în considerare studiile efectuate de către D. Ausbel, se poate afirma cu certitudine că evaluarea este o componentă importantă a procesului de învățământ, ce permite luarea, în cunoștință de cauză, a unor decizii de reglare, ameliorare și perfecționare a activității copilului. După D. Ausbel, ea este punctul final într-o succesiune de evenimente: (i) stabilirea scopurilor, prin prisma comportamentelor dezirabile, (ii) proiectarea și executarea programului, (iii) măsurarea rezultatelor, (iv) aprecierea lor. În fapt, procesul nu este încheiat, deoarece, pe baza evaluării acesta va fi reluat într-un mod adecvat nevoilor de educație și posibilităților reale de a le satisface, astfel încât evaluarea are rolul unei legături, a unei conexiuni inverse, a unui feedback operativ între etapa parcursă și cea următoare. Evaluarea trebuie concepută nu numai ca un control al cunoștințelor sau ca mijloc de măsurare obiectivă, ci ca o cale de perfecționare, ce presupune o strategie globală a formării. Operația de evaluare nu este o etapă suprapusă procesului de învățare, ci constituie un act integrat activității pedagogice. Evaluarea constituie o validare a justetei secvențelor educative, a componentelor procesului didactic și un mijloc de delimitare, fixare și intervenție asupra conținuturilor și obiectivelor educaționale.

Funcțiile evaluării copilului la vârsta timpurie. Evaluarea reprezintă un ansamblu de activități dependente de anumite intenții. Scopul evaluării nu este de a parveni la anumite date, ci de a perfecționa procesul educativ.

Privite din punctul de vedere al educatorului din instituția de educație timpurie, funcțiile evaluării vizează:

- culegerea de informații cu privire la măsura în care au fost realizate obiectivele stabilite;
- controlul asupra activității desfășurate;
- stabilirea eficienței organizării, structurării, accesibilizării conținutului, a alegerii strategiei adecvate întregii grupe sau copiilor aparte;
- descoperirea unor lacune, dificultăți, rămăneri în urmă pentru ca pe baza lor să se elaboreze un program de intervenție/recuperare (cu întreaga grupă, pe grupe mici sau individual);

- anticiparea, proiectarea, organizarea și conducerea științifică, eficientă a următoarelor secvențe de instruire.

Pentru preșcolar, evaluarea:

- îl ajută să fixeze, să consolideze și să rețină cunoștințele prin repetare și întărirea pozitivă pe care evaluarea o determină, să le integreze în sisteme;
- îi mărește încrederea în forțele proprii și îi descurajează comportamentele negative;
- îi susține interesul pentru cunoaștere, stimulându-i și dirijându-i învățarea;
- contribuie la formarea capacității de autoapreciere și la stimularea tendinței de autoafirmare;
- contribuie la întărirea legăturii grădiniței cu familia.

Toate aceste funcții demonstrează necesitatea includerii evaluării în activitatea didactică. Ele apar și se actualizează diferențiat, prin prevalența uneia față de alta la un moment dat. O probă evaluativă oarecare nu îndeplinește toate funcțiile posibile în aceeași măsură. Toate funcțiile se pot întrezări, mai mult sau mai puțin, în toate situațiile de evaluare.

Activitatea educativă în grădiniță este complexă și solicită forme de monitorizare și evaluare variate, multiple, adaptate la particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor.

Fiecare copil este un unic, iar într-o grupă există "n" copii - unicat. De aceea, pentru fiecare este necesar să se folosească tehnicile și strategiile de comunicare și de lucru potrivite, astfel încât el să beneficieze de sprijinul și stimularea corespunzătoare pentru dezvoltarea lor optimă.

Obiectivele procesului de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului sunt:

- Susținerea tuturor copiilor pe tot parcursul etapelor de dezvoltare a acestora și propunerea unor metodologii pedagogice diverse, în funcție de individualitatea copiilor pentru reușita lor.
- Intervenții precoce în situațiile de risc pentru dezvoltarea la maxim a potențialului copiilor (atât individual, cât și la nivelul grupului) ca rezultat al analizei dinamicii dezvoltării copilului.

Persoanele și instituțiile care vor concepe, realiza, monitoriza și valorifica rezultatele evaluării copiilor de toate vârstele, inclusiv în grupa pregătitoare vor ține cont de următoarele recomandări:

- Evaluarea este un mijloc în susținerea progresului copilului, nu un scop în sine.
- Evaluarea este un instrument în îmbunătățirea procesului educativ.
- Evaluarea apreciază înainte de toate schimbările produse în dezvoltarea copilului.
- Evaluarea stimulează activitatea copilului și facilitează progresul său.
- În procesul de evaluare cadrul didactic este imparțial și obiectiv.
- Evaluarea este un proces continuu și permite determinarea gradului de dezvoltare al copilului, ritmul său propriu de dezvoltare, reușitele și dificultățile acestuia.
- Evaluarea/monitorizarea dezvoltării copilului permite unui adult să ofere copilului informații privind posibilitățile și limitele sale, din perspectiva ameliorării proceselor de învățare și de educație.
- În rezultatul evaluării/monitorizării dezvoltării copilului nu se va admite stigmatizarea, segregarea, etichetarea și selectarea copiilor.

Metode de colectare a datelor în vederea evaluării

Fiecare copil este unic, de aceea pentru fiecare este necesar să se folosească tehnicile și strategiile de învățare și comunicare potrivite, astfel, încât ei să beneficieze de sprijinul și stimularea corespunzătoare pentru dezvoltarea optimă. Pentru a realiza o evaluare

exactă a competențelor copiilor este nevoie de metode eficiente. Metodele principale pe care educatoarea le va utiliza pentru colectarea datelor privind dezvoltarea copilului sunt:

- 1) **observarea** copilului în timpul diferitelor activități și momente din programul zilnic, consemnarea rezultatelor în protocoale individuale sau fișe;
- 2) **dialogul/conversația/interviul** cu copilul și cu părinții pentru cunoașterea dezvoltării psiho-fizice, a nivelului de cunoaștere, a deprinderilor preșcolariilor;
- 3) **proba practică.**

Pentru valorizarea copilului și evidențierea aspectelor formative ale jocului și aprecierii adecvate a progresului înregistrat de copil, educatoarea poate utiliza și modalități alternative de monitorizare și evaluare: discuțiile individuale cu copiii, autoevaluarea, aprecierile verbale, aprecierea rezultatelor prin laude, ecusoane, medalii, jocuri evaluative, lucrări practice, metoda consemnării pe un grafic a rezultatelor (prin simboluri) pe activități și preferințe, afișarea lucrărilor, serbările, activitățile în aer liber, vizite, excursii etc.

Contribuția jocurilor și a activităților alese, a momentelor de regim, inclusiv tranzițiile, rutinele, plimbările și jocurile în aer liber, se evaluează împreună cu cea a activităților comune/integrate, deoarece este dificil să determinăm cât din performanțele copiilor se datorează fiecărei forme de activitate. Important este ca la finele fiecărei activități, preșcolarii să-și îmbunătățească rezultatele, să se comporte conform regulilor stabilite de comun acord. Astfel, prin toate aceste forme de evaluare și metode de apreciere a rezultatelor, preșcolarii devin treptat capabili să se autoaprecieze, să descopere ce au lucrat bine, corect, ce achiziții noi au, dar și ce lacune trebuie compensate.

Așadar, prin evaluare, educatoarea își îndeplinește misiunea de a pregăti copilul pentru o integrare fără disfuncții în școală, de a urmări ce se întâmplă cu el și după terminarea grădiniței, furnizând învățătorilor datele necesare continuării acțiunii instructiv-educative pe diferite trepte. Urmând pașii unei evaluări eficiente și respectând cerințele acesteia, educatoarea contribuie la modernizarea procesului de învățământ, precum și la sporirea rolului educației în formarea personalității.

Totodată, cadrul didactic trebuie să fie conștient de faptul că progresul copilului trebuie în permanență monitorizat, comunicat și discutat cu familia acestuia. Implicarea părinților ca sursă de informații și evaluatori direcți se poate realiza prin activități comune (părinți-copii-educatoare), activități de consiliere, discuții informale individuale, periodice sau zilnice, dacă este necesar, prin analiza portofoliului individual al copilului, prin analiza agendei de comunicare cu părinții, prin scrisori tematice, prin intermediul copiilor care vor duce acasă desene, fișe, felicitări, tablouri confecționate de ei etc., sporind, astfel, preocuparea acestora pentru munca educativă și conținutul informațional vehiculat de educatori și atrăgând sprijinul lor ca parteneri în educație. Acest lucru ajută familia să știe care sunt obiectivele programului educațional corespunzător vârstei copilului lor, precum și ce înseamnă și care sunt domeniile de dezvoltare, care este stadiul de dezvoltare la care se află propriul copil, ce este capabil să rezolve la un moment dat în raport cu vârsta și cu stadiul anterior de dezvoltare etc.

Metoda observației facilitează educatoarei obținerea unei părți însemnate de date despre copil prin urmărirea comportamentului acestuia în condiții obișnuite (uneori și provocate, în condiții anume create pentru a se edifica asupra unor aspecte ambigue). Educatoarea nu se va limita la *observația spontană*, ci va realiza și *observația planificată*, stabilindu-și obiectivele de urmărit, mijloace și activități programate, dispunând de metode de înregistrare, ordonare, prelucrare narativă sau codificată. Elementul/secvența de comportament supus observării va fi circumscris și descris prin indicatori semnificativi. Se vor evita definițiile vagi și se va nota *frecvența, periodicitatea sau durata* comportamentului observat, folosind grile, coduri pentru o înregistrare rapidă. Pot fi folosite și mijloace tehnice de înregistrare a manifestărilor: magnetofon, aparat de fotografiat, înregistrare video etc. Rezultatele sunt evaluate cu ajutorul unor scale ce diferențiază calități ale comportamentului observat. Se ține seama și de factorii de distorsiune, perturbatori, ce țin de subiectul analizat (oboseala, dezinteresul, refuzul de face ceva), de observator (subiectivism, tendința de a evita extremele) și de caracteristicile evaluate.

Observația constă în înregistrarea unui eveniment sau a unui comportament, care se realizează pe baza *grilelor/fișelor de observație* pe care cadrul didactic le va elabora pentru fiecare copil, la toate vârstele, în baza *Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani*, grile care oferă un cadru de sistematizare a celor urmărite.

Ne vom referi în continuare la observarea comportamentului, întrucât acesta este “eroul principal” al SÎDC. Pe baza comportamentului putem să facem inferențe/concluzii despre dezvoltarea psihică a copilului, lumea psihică fiind ascunsă analizei directe prin orice metode. Bineînțeles că într-o sesiune de observație nu vom putea urmări întregul comportament al copilului (respectiv comportamentul său în general), de aceea este recomandată precizarea unui domeniu care va fi urmărit într-o sesiune anume (de ex., exprimarea verbală) și notarea tuturor comportamentelor specifice care apar în perioada de observare sub forma unor indicatori comportamentali.

Indicatorii comportamentali sunt *descrieri* ale comportamentelor specifice realizate de copil (de ex., “sare într-un picior”, “pune întrebări”, “sugerează teme pentru jocuri simbolice”). Este extrem de important ca indicatorii comportamentali să cuprindă verbe descriptive și să prezinte cât mai concret comportamentele observate. De exemplu, un indicator comportamental adecvat este “numără până la 5”, în timp ce “are înclinații matematice” este prea general și nu poate fi urmărit în mod direct. Verbele descriptive ne ajută să surprindem nuanțele unui comportament. De exemplu, în loc să notăm “îi spune colegului ce s-a întâmplat”, putem apela la descrierea exactă a comportamentului său verbal: *șoptește, strigă, anunță, mormăie sau declară* (Beaty, 1998).

Se pot, însă, crea și itemi alternativi celor existenți în SÎDC, pe baza cărora fișa să fie completată ulterior. Cu alte cuvinte, educatoarele pot să noteze și alte comportamente în timpul activităților cotidiene cu copiii, pe care să le sintetizeze apoi în fișă prin bifarea itemului care le corespunde.

De exemplu:

- itemul din fișă: “indică imaginile/obiectele care au caracteristici comune/diferite”;
- itemi alternativi: “arată toate mașinuțele precizând caracteristicile lor de bază”, “așează separat de grupa ursuleților o păpușă”.

Așadar, întrucât cel mai adesea observația se desfășoară în timpul activităților curente și fișa poate să nu fie la îndemână, se pot crea itemi comportamentali pe care să îi aglutinăm ulterior în bifarea unui item din fișă. Acești itemi alternativi pot fi gândiți pornind de la activitățile de la grupă.

Pe lângă descrierea cât mai completă și concretă a comportamentului, există câteva dimensiuni importante ale comportamentului, care adaugă un plus la acuratețea observației:

- ✚ **frecvența** – este foarte relevant să notăm de câte ori apare un anumit comportament – nu e la fel dacă un copil se desparte cu dificultate de mama sa în două dimineți ale unei luni sau dacă o face în fiecare dimineață pe parcursul acelei luni;
- ✚ **durata** – este bine să notăm cât timp persistă un comportament, de exemplu: este supărat 10 minute pentru că i s-a luat jucăria sau stă retras 5 ore pentru același motiv;
- ✚ **intensitatea** – și aceasta este utilă pentru a putea analiza comportamentul ulterior, de exemplu: nu își așteaptă rândul în joc sau nu își așteaptă rândul și îi lovește pe copiii al căror rând este în joc;
- ✚ **contextul** în care apare comportamentul, care include:
  - dacă apare **spontan** sau **doar în anumite situații activatoare** – de ex., mânguirea cărților ca activitate aleasă de copil sau doar în activitățile impuse;
  - **unde** apare comportamentul – de ex., se ceartă cu colegul X doar în sala de mese, doar în timpul activităților de desen;
  - **antecedentele** comportamentului – dacă apare spontan, dacă se pot identifica anumite cauze care îl declanșează – de ex., lovește ca răspuns la lovitura altui copil; desenează doar dacă există cadru adecvat;

- dacă există **și alte persoane implicate direct în apariția comportamentului** – de ex., separarea de părinți, atitudinea față de anumiți copii – e util de specificat și comportamentul acestora (un copil poate să aibă un răspuns agresiv “justificat” – vezi exemplul de la punctul anterior);
- **consecințele** comportamentului – care sunt urmările – de ex., un copil poate să lovească alți copii pentru că știe că în acest fel este în centrul atenției și realizează acest comportament doar pentru această consecință.

Este foarte important să precizăm aceste dimensiuni și pentru comportamentele pozitive – de ex., comportamentele evaluate în fișă – deoarece acestea pot deveni indicii și pentru un program de optimizare a competențelor (de ex., prin asigurarea deliberată a antecedentelor care duc la manifestarea unei abilități anume). Pe baza acestor indicii, putem să dobândim informații și despre stabilitatea în timp a unui comportament. Este esențial să știm dacă un copil a efectuat un comportament o singură dată întâmplător, îl face doar când i se cere sau îl realizează constant și voluntar.

După fiecare act de observare este util să includem și câteva comentarii, acestea fiind de mare ajutor în evaluarea finală. De asemenea, confruntarea propriilor observații cu cele realizate de o altă persoană (în majoritatea grădinițelor, aceasta putând fi cealaltă educatoare a grupei, ajutorul de educator, alt specialist etc.) duce la un rezultat final mai complet și, de cele mai multe ori, mai obiectiv. De multe ori când confruntăm propriile observații cu cele realizate de altă persoană pot să apară divergențe – de obicei, rezolvarea lor are loc prin analiza în comun a comportamentelor înregistrate (acesta fiind unul din motivele pentru care este bine să rămână o formă scrisă a observațiilor realizate). Discutarea secvențelor de comportament observate poate să aibă ca rezultat pozitiv și estomparea diferențelor referitoare la activitatea cu copiii dintre cele două educatoare sau, dimpotrivă, completarea acestora. Uneori o educatoare pune accent pe un tip de activitate - de ex., cele ce țin de dezvoltarea cognitivă – iar cealaltă pe un alt tip – de ex., activități artistice. În acest caz, observația poate să fie distorsionată de tipul de activitate preferat de educatoare, iar analiza observațiilor împreună poate să ofere o imagine completă a copilului evaluat.

Alături de utilizarea itemilor din fișă așa cum sunt prezentați și bifarea lor rând pe rând, se poate apela și la alte forme de a realiza observarea, datele fiind transferate ulterior în fișa copilului.

- ✓ Observarea liberă a comportamentelor unui copil și notarea lor pe o foaie de hârtie, așa cum apar ele, cu sau fără delimitare pe domenii.
- ✓ Utilizarea unui tabel, care poate îmbrăca mai multe forme, spre exemplu:

1.

Comportament/ Indicator	Data	Comentarii

2.

Comportament	Data	Frecvență	Durată	Intensitate	Context

Dacă ne bazăm doar pe fișa elaborată în baza SÎDC, putem fie să o utilizăm pe domenii, fie în totalitate (în acest din urmă caz, pentru un singur copil la un moment dat). Este bine ca alături de observarea spontană a comportamentelor copiilor și notarea acestora, să ne planificăm perioade de observare și chiar să gândim activități specifice în care am putea urmări mai bine

comportamente bine precizate ale copiilor. Observația se desfășoară în timpul tuturor activităților și momentelor de regim - impuse și libere - care sunt realizate la grupă.

Ca și orice altă metodă de evaluare, observarea are atât avantaje, cât și dezavantaje. Le vom enumera pe rând atât pentru a prezenta contribuțiile acesteia la o evaluare eficientă, cât și pentru a semnaliza precauțiile necesare atunci când o utilizăm și mai apoi când facem inferențe/concluzii despre cele observate.

Printre **avantaje** se numără:

- este o metoda mai puțin intruzivă;
- oferă informații precise și detaliate;
- precizează clar antecedentele și consecințele unui comportament;
- are caracter flexibil, permițând o nouă perspectivă asupra unor fenomene studiate anterior;
- furnizează date bogate într-o perioadă scurtă de timp;
- are o mare validitate ecologica - datele sunt luate din viața reală, nu sunt schimbate cu nimic.

Dezavantajele ar consta în:

- uneori consumă mult timp, atât pentru organizarea unui cadru adecvat, cât și pentru observația propriu-zisă;
- este limitată la evaluarea comportamentelor direct observabile;
- dacă prima verigă a procesului de cercetare (De ce se realizează observația?) nu este bine formulată ea poate duce la urmărirea unor aspecte irelevante sau chiar gresite;
- calitatea rezultatelor obținute prin metoda observării depinde de experiența și abilitatea observatorului.

Tocmai pentru că este limitată la comportamente vizibile, este important să notăm în grila de observație doar comportamente, *clar descrise, fără judecăți de valoare*. Trebuie să ținem cont de faptul că pe baza observației noi conchidem și *despre caracteristicile psihice neobservabile* (de ex., capacitatea de a face raționamente). De aceea, este bine să fim prudenți în concluziile pe care le gândim pe baza celor observate. Adesea greșim și în viața de zi cu zi pentru că facem generalizări despre o persoană în urma a două-trei manifestări comportamentale (de ex., spunem că este "timid" pentru că l-am văzut retras în două ocazii într-un anumit grup și nu ne gândim la alte explicații posibile (membru nou al grupului, eveniment traumatic recent, etc.). Practica observațională realizată constant ne ajută să evităm această eroare în evaluarea copiilor. Inferențele pe care le facem trebuie să se limiteze la datele observate și notate. De exemplu, dacă am notat "nu îi lasă pe ceilalți să vorbească" în cazul unei singure observații, nu putem spune că "nu știe să comunice". Este posibil ca în acea ocazie particulară, copilul să nu fi putut duce la bun sfârșit ceea ce avea el însuși de spus. Notarea comportamentului ne ajută să urmărim în viitor anumite aspecte particulare, pentru a vedea dacă este un pattern stabil sau ceva trecător.

Trecerea de la comportamentele observate la etichete verbale generale care denotă trăsături sau înclinații trebuie realizată cu și mai mare precauție și, pe cât posibil, evitată. Revenind la exemplul de la început, a spune despre un copil ca "are înclinații matematice" presupune uneori ani întregi de observații repetate în acel domeniu. Indicatorii comportamentali sunt cei care ne oferă o imagine obiectivă și "testabilă" a competențelor copilului – *ce poate și ce nu poate să facă* – fiind, mai departe, singurul punct de pornire valid pentru un plan de ameliorare/optimizare reală (nu prea știm de unde "să apucăm" timiditatea, dacă nu avem clar specificate comportamentele prin care aceasta se concretizează). De asemenea, acești indicatori ne oferă șansa individualizării atât a acțiunii educative, cât și a celei de urmărire a progresului pentru fiecare copil.

Tocmai pentru că observarea se limitează la comportamente vizibile, cadrul didactic va recurge în monitorizarea și evaluarea comportamentului copilului și la alte metode și tehnici de cunoaștere a copilului, care vor completa rezultatele observării și anume:

- a) proba practică

- b) interviu cu copilul
- c) interviu cu adultul (părintele, alt reprezentant legal al copilului, alt educator, ajutorul de educator, alt specialist din instituție).

Proba practică reprezintă un instrument de *observare în condiții provocate*, atunci când comportamentul nu se manifestă, constând în urmărirea intenționată și înregistrarea exactă a capacității copilului de a satisface indicatorii prevăzuți în cadrul grupelor de indicatori. Spre deosebire de observarea directă, proba practică implică solicitarea copilului de a desfășura activitatea necesară de monitorizat/evaluat și organizarea prealabilă a acesteia prin crearea condițiilor specifice. În acest caz observarea devine tehnică secundară de cunoaștere a comportamentului copilului.

Proba practică constă în rezolvarea de către copil a unei sarcini, care se prezintă sub formă de joc, fișă individuală, adresare de întrebări pe baza unui material concret, sarcină propusă de către educatoare și înregistrarea exactă a capacității copilului de a îndeplini sau nu sarcina, pentru a putea lua decizia asupra realizării/nerealizării indicatorilor din grupele de indicatori stabilite.

Proba practică se aplică în condiții de siguranță pentru copii, în condiții obișnuite de joacă și activitate ai acestora. Astfel, probele practice se vor aplica în contexte cunoscute copiilor, cu materiale cu care sunt familiarizați, prin tipuri de activități/jocuri adecvate vârstei. În lista probelor practice se vor înscrie:

- jocuri (de toate tipurile) și simulări;
- exerciții practice, sarcini de lucru, studii de caz;
- experimente - atât organizate de către adulți, cât și de către copii;
- lectura operelor literare și discuții în baza lor, dramatizări;
- activități fizice, de autoservire, casnice;
- manipulare și explorare de obiecte, etc.

Interviul cu copilul/conversația este o metodă de comunicare care are la bază dialogul dintre copil și adult, unde copilului i se adresează un șir de întrebări la care urmează să răspundă. Mai des va avea forma unor convorbiri/conversații lejere, în contextul unor acțiuni sau activități cunoscute de copil, cum ar fi: vizualizarea unui tablou, a timpului de afară, la întâlnirea de dimineață, în timpul plimbărilor sau în timpul jocului, etc.

Desfășurarea probei practice și a interviului/conversației cu copilul/copiii implică din partea educatorului îndeplinirea a câtorva cerințe:

- păstrarea unei expresii calme și plăcute a feței pe parcursul desfășurării probei/interviului;
- folosirea unui ton prietenos cu copilul/copiii, voce blândă cu tonalități echilibrate și naturale;
- menținerea unei atitudini calme, suportive față de copil/copii;
- încurajarea copilului ori de câte ori este necesar prin zâmbet și cuvinte, laude, fără a face comentarii privind corectitudinea răspunsurilor sale;
- este important ca întrebarea să fie înțeleasă de către copil; dacă este cazul, puteți improviza într-o oarecare măsură, dar trebuie să fiți siguri că nu ați schimbat esența întrebării;
- oferirea timpului suficient de răspuns pentru copil.

Interviu cu adulții. În contextul activității de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza SÎDC, interviul este instrumentul prin care educatorul va culege indirect informații despre copii, prin intermediul adulților, în scopul:

- evaluării unor indicatori privind dezvoltarea și învățarea copilului, greu sau imposibil de obținut direct de la copii prin dialog, observare sau proba practică, întrucât aceștia presupun acumulări de experiențe, contexte determinate etc.;

- evaluării indicatorilor privind învățarea și dezvoltarea copiilor, specifici unor perioade de viață parcurse anterior de copil (de exemplu, perioada de la 1,5 până la 2-3 ani, momentul când a fost înmatriculat la instituția de educație timpurie).

Adultul, în acest context, reprezintă persoana care poate oferi informații despre copil. Acesta poate fi: părintele, alt adult care a participat acasă direct la îngrijirea și educația copilului sau alt educator, ajutor de educator sau specialist de la grupa pe care o frecventează copilul.

Există posibilitatea ca întrebările prin care se evaluează un indicator să presupună experiențe pe care copilul să nu le fi trăit. În această situație există riscul ca adultul să răspundă afirmativ, uneori în virtutea unei stereotipii sociale (vrând, spre exemplu, să preamărească performanțele copilului). Recomandăm să încurajați adultul în a descrie experiența copilului pentru a fi siguri de autenticitatea răspunsului.

Exemple de activități și instrumente de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului conform indicatorilor din SÎDC:

Tabel 2. Vârsta 1,5-3 ani

Indicator	Sugestii, exemple de activități și instrumente de monitorizare și evaluare
407. Folosește cuvinte noi în experiențele zilnice	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa copilul în timpul activităților independente (jocuri, plimbări...) dacă utilizează cuvintele noi învățate. <p><u>Interviu cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se propun întrebări: <i>Cum este? Spune cine și cum face? Cine se ascunde în (coș, dulap, sub plapumă...)? Cine vorbește cu mine? Cine vorbește bine/Repetă după mine?</i> (se demonstrează obiecte, iar copiii pe rând le denumesc).
284. Caută sprijin emoțional când trăiește emoții intense.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa dacă împărtășește emoțiile cu un adult, vorbește despre acestea, caută sprijin, privește spre persoana apropiată, merge către aceasta/ o strigă, etc. <p><u>Interviu cu adultul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Puteți întreba părintele dacă face acest lucru și acasă, în ospete, cine sunt persoanele la care caută mai des sprijin emoțional.

Vârsta 3-5 ani

Indicator	Sugestii, exemple de activități și instrumente de monitorizare și evaluare
124. Comunică adulților sau colegilor atunci când vede un comportament periculos	<p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Convorbiri și discuții cu copiii în baza unor imagini ce ilustrează situații de risc sau a unor povești cu situații periculoase: ex. "Capra cu 3 iezi" etc. solicitându-le să spună cum ar proceda ei într-o astfel de situație. <p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa dacă copilul sesizează situația, spune ce a văzut, în cazul în care observă un comportament periculos: ex. un copil se cațără la înălțime, lovește alt copil, se joacă cu un ciob de sticlă etc.
632. Utilizează numerele și	<u>Probă practică:</u>

numărul în activități cotidiene (numără câți copii sunt în grup, numără câte farfurii sunt pe masă etc.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții de numărare a copiilor dintr-un grup, de la masa de alături, a scaunelor, a farfuriilor de pe masă, etc. ✓ Jocuri simbolice ce presupun utilizarea de numere: "La farmacie" – numărul pastilelor", La magazin" – inventarul de produse, bani, cântar etc.
---	--

Vârsta 5-7 ani

Indicator	Sugestii, exemple de activități și instrumente de monitorizare&evaluare
181. Interacționează pozitiv din proprie inițiativă cu copiii de aceeași vârstă sau vârstă apropiată în diferite contexte	<u>Observare:</u> Se va observa cum ajută un coleg în rezolvarea unei sarcini (ex., să lege șireturile, să-i ofere ceva, să-l ajute la împărțirea jetoanelor, etc.), cum se salută cu colegii, dacă își așteaptă rândul; se împarte cu propriile obiecte din proprie inițiativă, etc.
252-256. Manifestă empatie față de alte persoane în situații diferite	<u>Probă practică:</u> Situații, jocuri-simulări în care copilul va consola/ ajuta pe cineva/ceva în situații când trăiește emoții neplăcute (<i>Nu te întrista că ai pierdut jucăria, putem să o căutăm împreună; Ia jucăria mea/pixul/cartea; mângâie un copil care s-a lovit sau păpușa, îi spune cuvinte de consolare și încurajare etc.</i>)

II. FORMELE ȘI METODELE DE MĂSURARE ȘI APRECIERE A REZULTATELOR COPIILOR ÎN BAZA SÎDC.

Pentru monitorizarea și evaluarea dezvoltării copilului în baza *Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani* în instituția de educație timpurie cadrul didactic va utiliza **Instrumentul și Fișa de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului**, care conțin indicatori comportamentali, observabili și măsurabili, elaborați în conformitate cu *Standardele de Învățare și Dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani* (în continuare - SÎDC). Pentru facilitarea aplicării de către cadrele didactice a SÎDC și în scopul eficientizării procesului de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului la diferite etape de vârstă au fost elaborate câte un Instrument și, respectiv, câte o Fișă pentru fiecare perioadă de vârstă a copilului mic vizate de SÎDC: (1,5 - 3 ani, 3-5 ani și 5-7 ani (vezi Anexele 1-6).

Instrumentul și Fișa au ca obiectiv principal monitorizarea și evaluarea longitudinală a dezvoltării copilului și a nivelului de pregătire a acestuia pentru următoarea treaptă de învățământ.

Instrumentele și Fișele au fost elaborate în baza SÎDC, dar nu reproduc integral conținutul acestora.

Adițional, pentru concretizarea unor comportamente ale copilului, se pot utiliza:

1. Chestionare pentru părinți/membrii familiei, personal al instituției, alți specialiști care contactează cu copilul;
2. Ghiduri de interviu – aplicate părinților/membrilor familiei, personalului instituției, altor specialiști;
3. Portofoliul copilului cu obiecte concrete, rezultate "materiale" ale copilului (desene, picturi, colaje, puzzle sau construcții elaborate, fișe de lucru individual etc.) etc.

Ce reprezintă Instrumentul de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza SÎDC?

Fiecare Instrument reprezintă un tabel cu următoarele rubrici:

1) *Indicatori* - conține cei mai reprezentativi indicatori din standard pe toate cele 4 domenii de dezvoltare a copilului din SÎDC; deoarece nu toți indicatorii din SÎDC sunt măsurabili sau nu reproduc la maxim particularitățile de dezvoltare a copilului, în cadrul instrumentelor unii indicatori au fost reformulați. Astfel, acești indicatori au devenit cei mai reprezentativi pentru un anumit domeniu.

Numărul indicatorilor în instrumente diferă de la o vârstă la alta:

- 1) Instrumentul pentru 1,5-3 ani conține 49 de indicatori;
- 2) Instrumentul pentru 3-5 ani include 55 de indicatori;
- 3) Instrumentul pentru 5-7 ani include 56 de indicatori.

2) *Scale de apreciere* a nivelului de dezvoltare a copilului sau *nivel de atingere a indicatorului*: acestea sunt ”Nerealizat”, ”În curs de realizare” și ”Realizat” cu specificarea descriptorilor, per fiecare scală, ce reflectă comportamente ale copiilor, observabile și măsurabile. Diferența dintre descriptorii o constituie frecvența, durata, intensitatea, contextul manifestării comportamentului monitorizat/evaluat, dar și caracterul spontan sau conștient al manifestării acestuia, modul în care se manifestă - independent sau cu sprijin, la indicația adultului etc. Descriptorii ajută cadrul didactic să înțeleagă mai bine la ce etapă se află comportamentul copilului descris prin indicator, îi dă mai multă încredere și îl ajută să ia decizia corectă atunci când trebuie să aprecieze gradul de performare a indicatorului și să pună bifa în scala respectivă. Descriptorii comportamentali redau procesului de evaluare un caracter mai obiectiv, adecvat nivelului performat de către copil.

3) *Metode de monitorizare și evaluare, sugestii de activități* - sunt indicate metode, tehnici și activități, care pot fi utilizate de către cadrele didactice în procesul de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului, la fiecare indicator. De obicei, lista acestora începe cu una - cea mai relevantă. În cazul în care aceasta nu oferă suficientă informație despre dezvoltarea/manifestarea comportamentului copilului sau nu poate fi aplicată deoarece comportamentul copilului nu se manifestă momentan și trebuie provocat pentru a putea fi remarcat și observat, se propun și alte metode secundare/complementare de monitorizare/evaluare care vin să ajute cadrul didactic în determinarea reală a nivelului de manifestare a comportamentului copilului la indicatorul corespunzător.

Tabelul 1. Instrument de monitorizare prin descriptorii comportamentali (schiță)

A. DOMENIUL: Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății				
INDICATOR	NEREALIZAT	ÎN CURS DE REALIZARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
Standard 7. Copilul va fi capabil să respecte reguli de securitate personală.				
1. Comunică adulților sau colegilor faptele rele/situațiile periculoase la care a fost martor (152).	Niciodată nu comunică adulților sau colegilor atunci când vede un comportament periculos.	Comunică uneori adulților sau colegilor atunci când vede un comportament periculos.	Comunică permanent adulților sau colegilor, atunci când vede un comportament periculos.	<p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <p>✓ Convorbiri și discuții cu copiii în baza unor imagini ce ilustrează situații de risc sau a unor povești cu situații periculoase: ex. ”Capra cu 3 iezi” etc. solicitându-le să spună cum ar proceda ei într-o astfel de situație.</p> <p><u>Observarea:</u></p> <p>✓ Se va observa dacă copilul</p>

				sesizează situația, spune ce a văzut, în cazul în care observă un comportament periculos: ex. un copil se cațără la înălțime, lovește alt copil, se joacă cu un ciob de sticlă, a ridicat un muc de țigară/un cuțit/un ciob de sticlă etc.
--	--	--	--	--

De reținut!!!

Metodele, tehnicile și activitățile descrise în *Instrument* sunt recomandate! Fiecare educator poate să folosească sugestiile indicate, dar poate să utilizeze și alte instrumente de monitorizare și evaluare în raport cu copilul concret și în dependență de resursele disponibile, experiența de utilizare a acestora, etc.

Ce reprezintă Fișa individuală de monitorizare și evaluare a copilului în baza SIDC?

Fișa reprezintă rodul activității copilului și va oferi o oglindă a progresului realizat de acesta în raport cu sine, în intervalul categoriei de vârstă respectiv (1,5-3, 3-5 și 5-7 ani) și mai larg - de la intrarea până la ieșirea lui din instituția de educație timpurie. Ea

punctează competențele copilului ce ar trebui să fie dobândite până la încheierea preșcolarității.

Fișa reprezintă un tabel cu următoarele rubrici:

1. "Indicatori" - sunt reproduși indicatorii din Instrumentul de monitorizare și evaluare pe cele 4 domenii de dezvoltare, pentru vârsta respectivă;
2. grilele de apreciere „Nerealizat”, „În curs de realizare” și „Realizat” propuse pentru 2 ani de zile. Esența celor 3 scale de apreciere reprezintă periodicitatea și calitatea realizării indicatorului de către copil:
  - scala „Nerealizat” denotă un comportament imatur, în situația în care copilul nu performează indicatorul nici independent, nici cu sprijinul adultului sau dacă și realizează – acesta este incorect, incomplet.
  - scala „În curs de realizare” denotă manifestarea comportamentului în condițiile în care copilul realizează de sinestătător, doar în anumite circumstanțe, în raport cu anumite persoane, cu unele abateri/greșeli sau corect, dar la indicația și/sau cu sprijinul adultului;
  - scala „Realizat” - comportamentul se manifestă constant, independent, în toate situațiile și fără indicația/ ajutorul adultului;

În raport cu alte instrumente de evaluare existente, Fișa are următoarele avantaje:

- a) oferă indicatori comportamentali preciși, măsurabili care sunt repere ale stadiului de dezvoltare la vârsta respectivă (1,5-3, 3-5, 5-7 ani);
- b) rezultatul evaluării determină evitarea etichetării copilului;
- c) evidențiază progresul periodic al copilului;
- d) permite educatoarei să evidențieze atingerea obiectivelor, să reproiecteze obiectivele și să prioritizeze demersurile de învățare;
- e) reflectă activitatea de zi cu zi a copilului, descoperind lacune, dificultăți, rămăneri în urmă, ca pe baza lor să se elaboreze un program de remediere;
- f) reprezintă un instrument eficient prin care familia este cooptată în procesul de cunoaștere a copilului, oferindu-i posibilitatea de a-și da seama de ceea ce știe și ce poate să facă copilul, de ce este capabil;

Cum aplicăm instrumentele de monitorizare/ evaluare?

La începutul fiecărui an de studii primele 2-3 săptămâni sunt rezervate culegerii de date pentru cunoașterea fiecărui copi – *evaluarea inițială*. Aceasta se face în conformitate cu *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani*, în mediul firesc, cât și în cel creat de adult și se vor observa manifestările comportamentale ale copilului. *Evaluarea inițială se realizează la toate vârstele.*

Cu ce începem monitorizarea/evaluarea dezvoltării copilului?

Pentru fiecare copil din grupă se va elabora *Fișa individuală de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului*, care reprezintă un tabel cu rubricile:

- ”Indicatori” unde sunt reproduse indicatorii din SÎDC pe cele 4 domenii de dezvoltare;
- grila de apreciere *Nerealizat, În curs de realizare și Realizat*, propusă pe 2 ani de zile (așa cum sunt construite SÎDC).

Tabel 2. Fișa de monitorizare&evaluare a dezvoltării copilului (schiță)

Domeniile de dezvoltare/Indicatorii	Anul I 2018- 2019			Anul II 2019- 2020		
	Nerealizat	În curs de realizare	Realizat	Nerealizat	În curs de realizare	Realizat
A.DOMENIUL: DEZVOLTAREA FIZICĂȘI FORTIFICAREA SĂNĂTĂȚII						
1	Merge și aleargă cu ușurință schimbând ritmul și direcția.					

În perioada 1-15 septembrie a fiecărui an cadrele didactice vor face cunoștință cu conținutul instrumentului. Managerul/metodistul instituției va organiza în această perioadă activități metodice de informare și formare a cadrelor didactice în vederea aplicării corecte a Instrumentului.

Cadrul didactic va analiza minuțios fiecare scală de apreciere și fiecare indicator din *Fișă* pentru a se convinge că a înțeles corect semantica acestuia și va selecta jocuri, materiale și situații de învățare pentru procesul de monitorizare/evaluare în dependență de vârstă. Se vor multiplica Fișele de monitorizare/evaluare individuală pentru fiecare copil, la vârsta respectivă.

Atenție pentru educatorii din grupele mixte: Elaborați Fișa individuală de monitorizare/evaluare în dependență de vârsta copiilor pe care îi aveți în grupă. Astfel dacă aveți copii de 2-4 ani veți pregăti instrumentul și fișa de 1,5-3 ani pentru copiii care nu au împlinit vârsta de 3 ani până în septembrie.

Evaluarea inițială.

Perioada de 1-15 septembrie este perioada de adaptare, acomodare a copiilor după vacanța de vară. Acest interval de timp permite copiilor și cadrelor didactice să se încadreze în procesul educațional, să intre în ritmul stabilit conform cerințelor. În perioada 15 septembrie-15 octombrie se vor observa manifestările comportamentale ale copilului, în mediul firesc, cât și în cel creat de adult și se vor fixa rezultatele în Fișa individuală.

La această etapă putem constata anumite rezultate în dezvoltarea copiilor pe cele 4 domenii de dezvoltare. Aceste date oferă posibilitatea de a cunoaște potențialul de învățare al copilului la începutul anului, de a ști ce să proiectăm în cadrul activităților de învățare pentru a atinge progrese.

În cazul copiilor nou-veniți în grupă, după perioada de adaptare (2-3-4 săptămâni) se va recurge la procesul de evaluare după metodologia descrisă.

Evaluarea inițială se realizează la toate vârstele.

În perioada dintre cele două evaluări - *inițială și sumativă/finală* - cadrele didactice vor proiecta demersul educațional prin planificarea racordată la SÎDC. Pe parcursul monitorizării educatorul va face notițe în Fișa individuală a copilului, dacă observă preformanța obținută la un indicator sau altul, cu indicarea datei când a fost sesizată schimbarea.

Monitorizarea și evaluarea continuă se va realiza permanent de către cadrul didactic prin observarea reacțiilor și comportamentelor copiilor în diverse situații, spontane sau create, prin analiza produselor activității copilului (desene, recitări, etc), prin oportunitățile oferite de regimul zilnic, fișele de observare a comportamentelor copilului, observație zilnică, prin convorbiri cu copilul și cu părinții sau alți specialiști/lucrători ai grădiniței, probe practice.

Evaluarea sumativă.

La sfârșitul anului de studii și la finele unui ciclu de vârstă – 3, 5, 7 ani - se impune o evaluare atentă, detaliată a copiilor pentru a stabili programul pentru următorul an sau pentru a finaliza raportul privind dezvoltarea fizică, cognitivă, socio-emoțională și a limbajului copilului, care se va prezenta pentru a accede în școala primară. Pentru acest scop se planifică o perioadă de circa 2-3 săptămâni de *evaluare finală/sumativă*, pe parcursul lunii aprilie-mai. Datele obținute vor fi înscrise în Fișa individuală de monitorizare, utilizând o altă culoare decât la evaluarea inițială. Obținând un alt profil al dezvoltării copilului se vor vizualiza, prin comparație, schimbările intervenite în acest proces. Evaluarea finală reflectă progresul în dezvoltarea și învățarea copilului atins la finele anului de studii în comparație cu abilitățile înregistrate la evaluarea inițială și la sfârșitul unei perioade de dezvoltare.

În cazul copiilor care sunt la limita de sus a vârstelor (3 ani, 5 ani, 7 ani) în Fișa individuală la sfârșit se vor face concluzii și propuneri de îmbunătățire a practicilor educaționale la acei indicatori care au fost manifestați „Nerealizat” sau „În curs de realizare”.

Pentru grupa pregătitoare, conform metodologiei de înmatriculare a copilului în clasa I, evaluarea sumativă va fi realizată în luna aprilie. Luna mai va fi perioada care va permite recuperarea unor scăpări în atingerea unor indicatori neperformați.

În cazul observării unor comportamente nespecifice vârstei cu manifestarea unor semne de risc pentru dezvoltarea copilului, vor fi anunțați părinții și se vor aplica prevederile „Metodologiei de evaluare a dezvoltării copilului” (ordinul Ministerului Educației nr. 99 din 26.02.2015).

Cum înregistrăm datele monitorizării/evaluării?

Monitorizarea progresului învățării și dezvoltării copilului se înregistrează în Fișa individuală de monitorizare și evaluare a copilului conform celor trei perioade de vârstă: 1,5-2-3 ani; 3-4-5 ani; 5-6-7 ani. Fișa se va completa de 2 ori pe an (la începutul și la finele anului de studii) timp de doi ani (conform perioadelor de vârstă stipulate în SÎDC). Cadrul didactic va bifa rezultatul manifestării indicatorului comportamental, de către copil, la una din scalele de apreciere - *Nerealizat, În curs de realizare sau Realizat* - racordat la descriptorul corespunzător din Instrument.

Fișa de monitorizare va fi completată de două ori pe an, prin bife de două culori. După ce vor fi incluse rezultatele pe fiecare indicator din Fișă se va trasa o linie care va uni bifele (punctele), obținând *Profilul dezvoltării copilului* la începutul anului de studii. Datele obținute în evaluarea inițială oferă posibilitatea de a cunoaște potențialul de învățare al copilului la începutul anului, de a ști ce trebuie de proiectat în cadrul activităților de învățare pentru a atinge progrese.

Pentru a observa dinamica dezvoltării copilului pentru fiecare etapă de evaluare cadrul didactic va folosi o anumită culoare. De exemplu: la evaluarea inițială se va trasa cu „roșu”; iar la cea finală cu „verde”. Astfel va fi vizibilă schimbarea. În perioada de monitorizare, între evaluarea inițială și cea finală, când educatorul va sesiza o schimbare (un salt sau o remisie a unui comportament), se va indica data când a fost observată schimbarea în rubrica din scala de apreciere. De exemplu: la evaluarea inițială un comportament se manifestă ca ”nerealizat” – educatorul a bifat cu roșu în rubrică I (Nerealizat) data stabilirii comportamentului – 15.09.2018.

La data de 14.12.2018 a fost observat un comportament specific descriptorului din rubrica II (În curs de realizare) și educatorul notează data în rubrica respectivă. La evaluarea finală (15.04.2019) rezultatul manifestării comportamentului s-a atestat la aceeași scală (II).

Nu trebuie să sperie faptul că la începutul perioadei de vârstă, limita de jos (1,5-2, 3-4 și 5-6 ani) vor prevala mai mult comportamente la scala „Nerealizat”, mai puțin „În curs de realizare” și foarte rar, sau deloc la „Realizat”. Astfel, în fișa individuală de monitorizare și evaluare în primul an profilul sau „linia de progres” va devia mai mult în partea stângă în tabelul celor doi ani de monitorizare, iar la finele limitei de vârstă (către 3, 5 și 7 ani) linia se va mișca în dreapta demonstrând progresul copilului.

Obținând un alt profil al dezvoltării copilului se vor vizualiza prin comparație schimbările intervenite în acest proces. Evaluarea finală reflectă progresul în dezvoltarea și învățarea copilului, atins la finele anului de studiu în comparație cu abilitățile înregistrate la evaluarea inițială și la sfârșitul unei perioade de dezvoltare.

Sugestii:

- fișele individuale de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului se lasă la îndemână pentru a putea nota comportamentele ori de câte ori se ivește ocazia;
- se întrerupe observația planificată în cazul în care copilul refuză să coopereze în acel moment;
- se notează data realizării observației – în acest fel se va putea extrage și vârsta aproximativă la care își face apariția un comportament (de ex., 3,4 – 3,7 ani);
- nu se anunță explicit copiii “acum notăm tot ceea ce faci tu/ce faceți voi” – acest lucru induce, de regulă, un comportament nefiresc din partea celor observați.

Progresul învățării și dezvoltării copilului se înregistrează în Fișa individuală de monitorizare și evaluare a copilului conform celor trei perioade de vârstă: 1,5-2-3 ani; 3-4-5 ani; 5-6-7 ani. Nu trebuie să sperie faptul că la începutul perioadei de vârstă, limita de jos (1,5-2, 3-4 și 5-6 ani), vor prevala mai mult comportamente la scala „Nerealizat”, mai puțin „În curs de realizare” și foarte rar, sau deloc la „Realizat”. Astfel, în Fișa individuală de monitorizare și evaluare în primul an profilul sau „linia de progres” va devia în partea stângă în tabelul celor doi ani de monitorizare, iar la finele limitei de vârstă (către 3, 5 și 7 ani) linia va devia în dreapta demonstrând progresul copilului.

După completarea fișelor individuale, rezultatele individuale ale copiilor vor fi introduse în Fișa de grup, care se va completa în culori. Pentru *Nerealizat* – roșu, *În curs de realizare* – galben, *Realizat* – verde. Astfel se va obține un ”covoraș” colorat, un ”semafor”, care va permite o percepție/vizualizare mai ușoară a rezultatelor per ansamblu/grupă (vezi Anexa 7.).

Cine participă la procesul de monitorizare și evaluare?

Monitorizarea și evaluarea dezvoltării copilului este realizată de către educatorii de la grupa de vârstă respectivă, care cunosc copilul și părintele/ reprezentantul legal al copilului, în condiții casnice. Alți actori educaționali, cum ar fi metodistul, managerul, inspectorul, alți specialiști în domeniu, pot observa procesul de monitorizarea/evaluarea a dezvoltării copilului la grupă, fără a se implica direct în acest proces.

Cine are acces la rezultate?

La rezultatele individuale ale copiilor consemnate în *Fișa individuală* au acces educatorul, părintele/reprezentantul legal al copilului, alți specialiști - după necesitate, cu scopul de a interveni în procesul de recuperare a copilului. La rezultatele din *Fișa de grup* are acces și metodistul, managerul, inspectorul, pentru a cunoaște situația reală la nivel de grup și a stabili direcțiile de activitate pentru cadrele didactice.

Lista de comportamente care pot semnala unele probleme la copii

În cazul în care educatorul are anumite dubii/neclarități vizavi de gradul de performare a comportamentelor sau suspectează la copil un comportament deosebit de al

altor copii, sau, chiar, neadecvat situațiilor concrete, el va apela, suplimentar, la **Lista de comportamente care pot semnala unele probleme la copil** și nevoia acestuia de a fi observat/evaluat mai atent. Orice copil poate prezenta unele dintre comportamentele din listă și să nu aibă probleme deosebite. Dar dacă copilul continuă să prezinte mai multe dintre comportamentele de mai jos, la unul sau mai multe domenii, ar trebui să fie evaluat mai atent de către specialiști (medicul de familie, asistentul social, psihologul, psiho-neurologul, oftalmologul, surdo-pedagogul, ortopedul etc.).

Este foarte IMPORTANT ca fiecare persoană care interacționează cu copilul (părinte, cadru didactic, ajutorul de educator etc.) să cunoască aceste semne pentru a-l putea ajuta la moment. Această listă poate fi utilizată pentru a înregistra informații despre copil, pentru notarea detaliată a comportamentelor văzute, inclusiv frecvența, intensitatea și durata, precum și vârsta la care a fost depistat.

Lista de COMPORTAMENTE care POT semnala unele probleme la copil și nevoia acestuia de a fi observat/evaluat mai atent.

Pentru auz:

- Nu întoarce capul după sursa unui sunet nou sau a unei voci noi;
- Nu răspunde când îl chemi din altă cameră;
- Întoarce mereu aceeași ureche către un sunet când vrea să audă mai bine;
- Are infecții dese la ureche, îl doare frecvent urechea/urechile;
- Prezintă reacție accentuată la zgomotele neașteptate;
- Nu răspunde dacă îl chemi atunci când nu te poate vedea;
- Îți privește buzele atunci când îi vorbești;
- Vorbește foarte încet sau foarte tare;
- Nu vorbește sau vorbește ciudat;
- Folosește mai mult gesturi decât cuvinte pentru a comunica;
- Nu este atent la muzică sau la povești mai mult de 5 minute.

Pentru vâz:

- Strânge din pleoape, ridică sau întoarce capul pentru a privi la muchiile și colțurile obiectelor;
- Adesea dă peste lucruri sau cade la joacă;
- Se freacă des la ochi sau se plânge că îl dor ochii;
- Nu este capabil să găsească obiecte mici pe care le aruncă;
- Are pleoapele roșii sau cu secreții, pete pe ochi;
- Se freacă des la ochi sau se plânge că îl dor ochii;
- Închide un ochi când privește ceva, se uită cruciș;
- Ține adesea cărțile sau alte obiecte foarte aproape de ochi.

Pentru vorbire:

- La 18 luni copilul încă nu spune mama;
- La 2 ani nu poate denumi obiecte familiale și persoane, nu vorbește deloc;
- La 3 ani nu poate repeta mici poezioare sau cântecele;
- La 4 ani nu vorbește în propoziții simple;
- La 5 ani nu se face înțeles de persoane din afara familiei;
- Vorbește altfel decât copiii de aceeași vârstă cu el;
- Nu se arată interesat de cărți sau de povești;
- Nu execută comenzi verbale simple;
- Repetă ca un ecou întrebările sau alt material verbal după vârsta de 3 ani;

Pentru înțelegere:

- La 1 an nu reacționează când își aude numele;
- La 3 ani nu poate identifica diferite părți ale feței și nu poate urmări povești simple;
- La 3-4 ani nu răspunde la întrebări simple despre o povestire;
- La 4 ani nu furnizează răspunsuri rezonabile la întrebări, cum ar fi: „ce faci când ți-e foame?” sau „ce faci când ți-e somn?”;

- Nu are abilități simple de rezolvare a problemelor, cum ar fi rezolvarea de incastre sau întregirea de imagini din bucățele, sau respectarea unei ordini în înșirarea de mărgel;
- La 5 ani nu pare să înțeleagă semnificația cuvintelor „azi”, „mâine”;
- Are dificultăți în înțelegerea lucrurilor simple pe care alți copii de vârsta lui le înțeleg perfect;
- La 5 ani nu prezintă abilități de memorare cum ar fi repetarea unor scurte secvențe sau numere sau să spună ce lipselte dintr-un grup de obiecte.

Pentru mișcare:

- La 10 luni nu poate să șadă încă în șezut;
- O parte a corpului este mai bine coordonată când merge sau fuge;
- Îi tremură mâinile sau este neîndemnatic când execută sarcini de coordonare motorie fină;
- Nu-și poate ține echilibrul într-un picior pentru scurt timp la vârsta de 4 ani;
- Nu poate arunca mingea mare care este aruncată către el la vârsta de 5 ani.

Pentru joc:

- La 1 an nu se bucură de jocuri simple de mișcare;
- La 2-3 ani nu se joacă cu obiecte obișnuite (lingură, săpun etc.);
- La 4 ani nu se joacă încă cu alți copii – nu participă la jocuri de grup sau pe roluri;
- Adesea perturbă jocul copiilor;
- Nu se joacă la fel ca și copiii de vârsta lui.

În interacțiunea cu adulții sau copiii:

- Se opune despărțirii de părinți;
- Se ferește de adulții necunoscuți; nu-i place să fie atins de alte persoane (copii, adulți);
- Evită anumiți copii, se simte atras numai de un anumit copil;
- La 5 ani nu împarte (jucării, cărți, dulciuri, roluri etc.) cu alți copii și nu știe să aștepte rândul;
- Prezintă comportamente agresive.

În cazul în care cadrul didactic depistează mai multe comportamente din listă prezente la copil (la unul sau mai multe domenii), acesta anunță administrația instituției, care, la rândul-i, anunță Serviciul raional/municipal de asistență psiho-pedagogică și părintele pentru o eventuală evaluare mai complexă și mai profundă a dezvoltării copilului.

La ce servesc rezultatele monitorizării/evaluării ?

Rezultatele obținute și consemnate în Fișele individuale și de grup ale copiilor vor avea impact direct asupra organizării procesului educațional atât în scopul individualizării învățării, cât și în scopul performării competențelor profesionale ale cadrelor didactice din instituție, dar și la nivel de sistem. Cum anume?

La nivel de copil. Datele acumulate vor permite cadrului didactic, părinților să cunoască punctele forte ale copilului și să înțeleagă nevoile de dezvoltare ale acestuia. Indicatorii nerealizați sau în curs de realizare, sunt, de fapt acele lucruri/ cunoștințe/atitudini, pe care copilul încă are nevoie să le învețe. Informațiile dobândite prin procesul de monitorizare/evaluare utilizate în conceperea și ameliorarea demersului didactic contribuie la asigurarea unei creșteri sănătoase, dezvoltări globale, unitare a acestuia, îl orientează și îl sprijină în activitatea de învățare.

La nivel de grupă. Cadrul didactic va obține un tablou general și o informație veridică despre domeniile de dezvoltare și, respectiv, indicatorii cel mai bine și cel mai slab realizați per ansamblu. Acest lucru îi va oferi posibilitatea de a determina punctele forte și punctele slabe în organizarea procesului educațional și proiectarea învățării și dezvoltării. Ca și consecință - va putea racorda demersul educațional la nevoile individuale și de grup ale copiilor.

La nivel de instituție. Rezultatele monitorizării și evaluării obținute, fiind însumate pe grupe de vârstă, vor permite metodistului și/sau managerului vizualizarea tabloului per ansamblu pe instituție și determinarea domeniilor/ indicatorilor slab realizați la copii și stabilirea cauzelor acestor neperformanțe. La fel, vor putea fi apreciate domeniile și indicatorii realizați, precum și identificarea factorilor care determină succesul. Astfel, vor putea fi determinate mai ușor nevoile de formare continuă a cadrelor didactice, iar în baza acestora vor fi proiectate obiectivele prioritare și activități de dezvoltare profesională continuă (consultații, ore metodice, seminare, training-uri etc.) pentru următorul an de studii (sau pentru o perioadă de 2-3 ani), cu extinderea lucrului în familie.

La nivel de raion/sector/municipiu. Rezultatele evaluării și monitorizării obținute pe per ansamblu pe raion/municipiu vor permite stabilirea direcțiilor prioritare de activitate cu cadrele didactice pentru următorul an de studii.

La nivel de țară - în scopul elaborării și perfectării documentelor de politică educațională. Analiza anuală a rezultatelor evaluării și monitorizării obținute pe țară va permite identificarea acelor indicatori care au un nivel mic de performanță, formularea problemelor și, ce e mai important - a soluțiilor privind îmbunătățirea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie. Monitorizarea în dinamică a rezultatelor anuale va permite, la rândul său, identificarea indicatorilor care necesită a fi excluși sau reformulați (pentru cazul în care ei sunt prea simpli sau prea complicați pentru vârsta respectivă). În final, rezultatele evaluării gradului de dezvoltare a copiilor/de pregătire pentru școală pot fi utilizate la revizuirea și optimizarea politicilor și strategiilor educaționale, a politicii de cadre și de formare – inițială și continuă - a acestora.

Raportarea

Unde se păstrează Fișele?

Fișele individuale de monitorizare și evaluare se vor păstra în Portofoliul copilului. În cazul în care copilul se transferă dintr-o instituție în alta sau dintr-o grupă a instituției în alta, portofoliul și Fișa îl va însoți pe copil drept document ce confirmă nivelul și evoluția dezvoltării lui. Fișele de grup se păstrează la educator și la metodist.

Despre rezultatele evaluării/monitorizării dezvoltării copiilor cadrele didactice vor informa periodic familiile asupra competențelor copiilor lor și asupra activităților pe care le pot organiza cu acestea în continuare, la domiciliu, argumentând deciziile.

Despre rezultatele monitorizării și evaluării dezvoltării copiilor din grupele pregătitoare cadrele didactice din instituțiile de educație timpurie vor informa cadrele didactice din instituțiile de învățământ primar prin completarea unui *Raport despre dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă, a limbajului și comunicării, precum și a dezvoltării capacităților și atitudinilor de învățare la finele grupei pregătitoare* (Anexa 8). Scopul acestui raport este cunoașterea primară de către învățător a dezvoltării copilului și construirea unui proces didactic relevant și eficient cu tratarea individualizată și diferențiată a acestuia. Raportul conține Fișa individuală de monitorizare și evaluare a copilului în baza SIDC, completată la finele grupei pregătitoare, cu indicarea concluziilor asupra dezvoltării copilului și recomandărilor.

Pentru a oferi o apreciere mai amplă despre dezvoltarea copilului, vă recomandăm să descrieți comportamente pe mai multe domenii de dezvoltare sau / și domenii de activitate, fără a le indica denumirea propriu-zis. De exemplu: *Cel mai mult îi plac activitățile artistico-plastice. Manifestă interes față de lectură și informații noi. Comunică cu ușurință cu adulții cunoscuți și semenii. Participă cu plăcere la activități casnice, de îngrijire a plantelor. Oferă cu ușurință ajutor. Ține cont de dorințele și nevoile altor copii și persoane. Participă la activități în grupuri mici sau mai mari, uneori ca și conducător, alteori ca și executant, acceptă responsabilități și le respectă, individual și în grup.*

Raportul se perfectează în două exemplare: unul se eliberează părintelui de către director sau metodist, contra semnătură în Registrul de evidență a Rapoartelor, iar al doilea exemplar se păstrează timp de 2 ani la metodist sau director. Exemplarul eliberat părintelui va fi transmis de către acesta școlii primare la înscrierea copilului în clasa I.

Rezultatele generale pe grupe (pregătitoare, de ex.) vor fi însumate și analizate de către metodist/director și vor fi prezentate specialistului în domeniul educației timpurii din cadrul OLSDÎ până la data de 25 mai anual.

La rândul său, specialistul în domeniul educației timpurii din cadrul OLSDÎ va generaliza rezultatele pe municipiu/raion și va prezenta rezultatele specialistului în domeniul educației timpurii din cadrul MECC până la 10 iunie a fiecărui an.

La finele fiecărui an de studii educatorul (la grupa sa), administrația instituției, specialistul din cadrul OLSDÎ, perfectează un raport asupra monitorizării și evaluării dezvoltării copiilor, care îi va fi util la planificarea activităților pentru anul viitor (un model de raport vezi în Anexa 9).

Indicatori de monitorizare a dezvoltării copiilor

(utili pentru organizarea monitorizării și perfectarea raportului, exemplu)

I. Scop și obiective:

Scopul monitorizării este de a determina gradul de pregătire a copiilor cu vârsta 6-7 ani pentru școală (dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă, limbajul și comunicarea, capacități și atitudini de învățare la finalul grupe pregătitoare) pentru orientarea și optimizarea procesului educativ în ansamblu la nivel de raion/municipiu/instituție de educație timpurie.

Obiective:

- Stabilirea domeniilor și indicatorilor cu cel mai mare/mic grad de performare de către copii;
- Identificarea succeselor și problemelor/lacunelor în dezvoltarea copiilor, inclusiv în pregătirea lor către școală.
- Formularea de propuneri pentru îmbunătățirea nivelului de dezvoltare a copiilor și a gradului de pregătire a lor pentru școală la nivel de instituție/raion/municipiu/țară.

II. Indicatori de monitorizare

1. Număr total de copii cu vsta 6-7 ani, care frecventează instituția preșcolară în anul de studii respectiv
2. Număr total de copii monitorizați, per instituție/raion
3. Numărul sau rata copiilor care au performat (*în mod regulat, independent*) toți indicatorii (100%), în %
4. Numărul sau rata copiilor care au performat indicatorii la scala în curs de realizare, în %
5. Rata copiilor care au performat 85-99% din indicatori
6. Rata copiilor care au performat 65-84% din indicatori
7. Rata copiilor care au performat 40-64% din indicatori
8. Rata copiilor care au performat mai puțin de 39% din indicatori -
9. Rayting-ul domeniilor performate
10. Domeniile cu cel mai mare scor de performare (în %, copii)
11. Domeniile cu cel mai mic scor de performare (în %, copii)
12. Rayting-ul (ordinea) indicatorilor realizați

13. Indicatorii cu cel mai mare scor de performare (85-100% de copii)
14. Indicatorii cu scor mediu de performare (65-85% de copii)
15. Indicatorii cu scor mic de performare (40-64% de copii)
16. Indicatorii cu scor insuficient de performare (mai mic de 40%)
17. Probleme în performarea domeniilor de dezvoltare/indicatorilor:
  - probleme ce țin de copii (ex., nu au frecventat);
  - probleme ce țin de asigurarea didactică a procesului educațional (ex., lipsa/penuria de jucării, materiale didactice, cărți pentru copii, echipamente și atribute);
  - probleme ce țin de profesionalismul cadrului didactic (competențele educatorului) – se vor face înscrieri din monitorizările managerului/ metodistului pe parcursul anului);
  - probleme ce țin de instituție (nu a funcționat 1, 2, 3, 4, 5, 6 și mai mult pe parcursul anului școlar 2014-2015);
  - probleme ce țin de standarde și indicatori;
  - etc.
18. Rezultate generalizate per grupă și Concluzii.
19. Propuneri pentru îmbunătățirea gradului de pregătire a copiilor pentru școală.

Pe baza rezultatelor obținute la grupele de copii, pe diferite vârste, administrația instituției de educație timpurie trebuie să răspundă, în raport, la câteva întrebări, la care orice proces de evaluare trebuie să răspundă:

- Contextul în care funcționează instituția de educație timpurie, a fost el corect descris? Au fost nevoile (exprimate sau nu) ale beneficiarilor satisfăcute? Activitățile derulate și obiectivele lor au fost acceptate de beneficiari și de celelalte părți interesate?
- Resursele alocate pentru îmbunătățirea activității au fost suficiente și bine folosite?
- Procesele și activitățile au fost ele derulate corespunzător? S-au înregistrat abateri de la planificare? Care au fost motivele acestor abateri și cum pot fi ele evitate pe viitor?
- Au fost obținute rezultatele scontate (inclusiv reacțiile favorabile ale părinților) în privința îmbunătățirii calității și a unei mai bune cunoașteri a situației din instituția de educație timpurie?
- Au fost activitățile de îmbunătățire a calității și de evaluare internă eficace? (Și-au realizat, adică, obiectivele propuse?)
- Cât de mari au fost schimbările introduse prin activitățile derulate (corectarea unor aspecte, îmbunătățirea unor situații, crearea de la “0” a unor sisteme sau procese)?
- Cât de mult s-au implicat părinții? Cât de mult știu aceștia despre activitățile derulate? Care este nivelul lor de satisfacție față de rezultatele activității?
- Care a fost impactul activităților derulate - asupra grupului țintă, asupra discursului public, asupra resurselor disponibile, asupra instituțiilor implicate, asupra cooperării cu alte instituții etc.?

SURSE BIBLIOGRAFICE

1. Banca Mondială, Jody Zall Kusek, Ray C. Rist, *Zece pași pentru o monitorizare bazată pe rezultat și sistem de evaluare*, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare/ Banca Mondială, 2004, <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/14926/296720PAPER0100steps.pdf?sequence=1>
2. Banca Mondială. *Monitorizare și Evaluare*. <http://siteresources.worldbank.org/INTBELARUS/Resources/M&E.pdf>
3. Burlea, Georgeta. (2008). *Exercitii pentru formarea și dezvoltarea aptitudinilor de școlaritate. Program complex de pregătire a copilului pentru debutul școlar*. Iași: Editura Polirom.
4. Chivulescu, Liliana. (2007). *Cine sunt eu? Evaluarea psihopedagogică a copiilor de 6-12*. București: Editura Coresi.
5. Codul educației nr.152 din 17.07.2017
6. Curriculum-ul educației timpurii. 2019
7. Ghid de aplicare a Instrumentul de monitorizare a pregătirii copilului pentru școală și a Fișei de monitorizare a progresului preșcolarului. Chișinău, 2014
8. *** Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor de la 3 la 6/7 ani.
9. Ghid metodologic de evaluare a elevilor din clasa pregătitoare. București, 2013
10. Golu, Florinda.(2010).*Psihologia dezvoltării*. București: Editura Universitară.
11. Joița, Elena. *Instruirea constructivistă – o alternativă. Fundamente. Strategii / Educația XXI*, București: Ed. Aramis, 2006
12. Ionescu, M. (coord.) (2010). *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*. UNICEF. București: Vanemonde.
13. *** *Modalități practice de cunoaștere, înțelegere și lucru cu preșcolarul și școlarul. Ghiduri de conversație cu copiii și părinții, fișe de observație și idei de joc pentru diversele tipuri de comportament*. București: Editura Raabe. (2009).
14. ***National Association for the Education of Young Children, *Early childhood teacher education guidelines*, Washington DC, 1982 apud Seefeld, Carol, Barbour, Nita, *Early Childhood Education. An introduction*, 3rd ed., Macmillan College Publishing Company, New York, 1994.
15. Oberlander R June, (2001). *Ghid practic pentru creșterea copilului până la 5 ani*. București: Editura Niculescu.
16. ****Pregătirea preșcolarului 5-7 ani*. București: Editura Litera. (2010)
17. Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani. 2019
18. Standardele naționale profesionale ale cadrelor didactice. Chișinău, 2010
19. Studiu național ”Validarea pe criteriu de vârstă a standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani”. Manuscris, 2010

ANEXE

Anexa 1.

**Instrumentul de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de la 1,5 la 3 ani (19 -36 luni)
în baza SÎDC**

A. DOMENIUL: DEZVOLTAREA FIZICĂ ȘI FORTIFICAREA SĂNĂTĂȚII				
INDICATOR	NEREALIZAT	ÎN CURS DE DEZVOLTARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
Standard 1: Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice				
1. Merge/aleargă cu ușurință, schimbând ritmul și direcția (înainte, înapoi, în linie dreaptă, circular, inclusiv cu muzica) (14)	Merge/aleargă cu mare dificultate (cade jos și nu se ridică) în timp ce schimbă ritmul și direcția.	Merge, aleargă cu unele erori, în timp ce schimbă ritmul și direcția.	Merge, aleargă cu ușurință, schimbând ritmul și direcția.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa modul de deplasare a copilului în timpul jocului liber la plimbare, în sala de grupă. <u>Probă practică:</u> ✓ Jocurilor de mișcare, muzical-ritmice cu elemente de mers și alergare, cu sarcina de a schimba la un anumit semnal direcția.
2. Urcă și coboară scări, nealternând picioarele (19)	Nu poate urca și coborî scările, nici cu ajutorul adultului.	Urcă și coboară scări, nealternând picioarele cu ajutorul adultului.	În mod independent urcă și coboară scări, nealternând picioarele.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa cum se deplasează copilul de la un etaj la altul, în timpul ieșirii la plimbare sau, mergând în excursie la colegi.
3. Participă activ la jocuri, dansuri, activități fizice și	Refuză să participe la jocuri, dansuri, activități fizice și alte momente de	Participă ocazional, la jocuri, dansuri, activități fizice și alte momente de	Permanent participă activ la jocuri, dansuri, activități fizice și alte	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa copilul în timpul activității sale de mișcare prin odaie, în aer liber.

alte momente de regim (21)	regim.	regim.	momente de regim.	<u>Probă practică:</u> ✓ Jocurilor de mișcare, dansuri. ✓ Activități fizice și alte momente de regim.
Standard 2: Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine				
4. Manipulează obiecte (mozaic, bizibord, joc sorter, tacâmuri, etc.). (56)	Nu manipulează obiecte.	Cu dificultate manipulează obiecte.	Continuu manipulează obiecte mai și mici.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa modul în care copilul manipulează obiecte: mozaic, bizibord, joc sorter, tacâmuri, ține cana, lingura și lingurița la servirea mesei. <u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri lotto; domino. ✓ Jocuri de formare a întregului din 2-4 părți; ✓ Jocuri de găsim a locului potrivit, etc.
5. Utilizează corespunzător unele tacâmuri. (59)	Nu poate utiliza nici un fel de tacâm.	Utilizează cu dificultate și/sau necorespunzător unele tacâmuri.	Utilizează cu ușurință și corespunzător unele tacâmuri.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa modul de manipulare a tacâmurilor în timpul servirii mesei. <u>Probă practică:</u> ✓ Joc de rol în care copilul ve imita servirea mesei sau va hrăni jucăriile (păpuși, animale, etc.)
Standard 3: Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații)				
6. Utilizează instrumente și materiale de desenat (creioane simple, cerate, markere, pensula, degetul, palma) în realizarea compozițiilor plastice. (69)	Nu poate utiliza instrumente și materiale de desenat (creioane simple, cerate, markere, pensula, degetul, palma) în realizarea compozițiilor plastice.	Utilizează cu dificultate instrumente și materiale de desenat (creioane simple, cerate, markere, pensula, degetul, palma) în realizarea compozițiilor plastice.	Întotdeauna utilizează instrumente și materiale de desenat (creioane simple, cerate, markere, pensula, degetul, palma) în realizarea compozițiilor plastice.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilul apucă creionul /pensula și desenează cu creioane simple, cerate, markere, pensula, degetul, palma pe diferite suprafețe(plăci de faianță, masă, perete, șevalet, etc.). <u>Probă practică:</u> ✓ Activități în care copilul va utiliza creionul, pensula, degetul, palma, etc pentru redarea compozițiilor plastice.
7. Desenează oameni –	Refuză să deseneze	Desenează, la îndemnul	Desenează în mod	<u>Probă practică:</u>

capete și membre care pornesc direct de la cap (71)	oameni sau desenul nu are asemănări cu figura omului	adultului, oameni cu cap dar, pot lipsi membrele	independent oameni cu cap și membre care pornesc direct de la cap	✓ Activități în care copilul va fi motivat, îndemnat să deseneze/copieze oameni, copii în diferite situații.
Standard 4: Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.				
8. Demonstrează coordonare oculo-motorie în jocurile de construcție, în realizarea puzzleurilor, în înșirarea de obiecte pe ață etc. (97)	Nu poate realiza coordonarea oculo-motorie în jocurile de construcție, în realizarea puzzleurilor, în înșirarea de obiecte pe ață etc.	Realizează cu dificultate coordonarea oculo-motorie în jocurile de construcție, în realizarea puzzleurilor, în înșirarea de obiecte pe ață etc.	Demonstrează coordonare oculo-motorie în cadrul jocurilor și activităților.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilul reușește să apuce și să potrivească piesele de puzzle; să îmbine cuburile de leggo; să înșire bile pe ață etc. <u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri de construcție, manipulative (5, 6 cuburi mari, de forme diverse, puzzle cu 3-5 piese cu imagini clare, colorate, bile de diferite mărimi și culori ață/șnur) etc.
Standard 5: Copilul va fi capabil să recunoască beneficiile unei alimentații sănătoase.				
9. Face diferența între lucruri care se mănâncă/comestibile și cele care nu se mănâncă/necomestibile. (116)	Nu poate face diferența între lucruri care se mănâncă/comestibile și cele care nu se mănâncă/necomestibile: duce la gură și probează diverse obiecte, inclusiv necomestibile.	Cu dificultate face diferențe între diverse opțiuni de mâncare.	Cu ușurință face diferența între lucruri care se mănâncă/comestibile și cele care nu se mănâncă/necomestibile.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilul recunoaște alimentele pe care le mănâncă, preferințele lui alimentare. <u>Interviul cu copilul:</u> - <i>Ce îți place să mănânci?</i> - <i>Ce ai dori să mănânci?</i> - <i>Poți să mănânci o minge?</i> - <i>Ce vrei să mănânci: dulciuri sau brânzică?</i>
Standard 6: Copilul va fi capabil să aplice reguli de menținere a sănătății și igienei personale.				
10. Își spală și usucă mâinile ori de câte ori e necesar. (133)	Nu își spală/ usucă mâinile în momentele necesare.	La solicitarea adultului își spală /usucă mâinile.	Are inițiativa de a se spală pe mâini și a le usca ori de câte ori este necesar	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa copilul în procesul de spălare a mâinilor în diverse momente ale programului zilei. <u>Probă practică:</u> ✓ Activități de spălare și uscare a mâinilor

				înainte de servirea mesei și după tualetă.
Standard 7: Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală.				
11. Respectă regulile de protecție adecvate nivelului de înțelegere. (149)	Nu respectă regulile de protecție	Câteodată respectă regulile de protecție.	Mereu respectă regulile de protecție adecvate nivelului de înțelegere.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa comportamentul copilului în diverse situații de simulare cu obiecte periculoase (fier de călcat, chibrite, ceainic fierbinte, cuțit, foarfecă, aragaz, medicamente). <u>Interviul cu copilul:</u> ✓ <i>Ce se întâmplă dacă te atingi de ferul de călcat care e fierbinte?</i> <i>Se poate de jucat cu chibrite?</i> <i>Ce faci dacă ceainicul e fierbinte?</i> <i>Ai dreptul să te joci cu foarfeca?</i> <i>Poți lua medicamente fără foia adultului?</i>
B. DOMENIUL: DEZVOLTARE PERSONALĂ, EMOȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ				
INDICATOR	NEREALIZAT	ÎN CURS DE DEZVOLTARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
Standard 1: Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică cu caracteristici specifice.				
12. Se recunoaște în fotografii, se privește în oglindă, recunoscând apartenența de gen: „Sunt fetiță/sunt băiat.”, spunându-și numele, dacă e întrebat. (172)	Nu se recunoaște în fotografii și privind în oglindă nu recunoaște apartenența sa de gen.	Cu ajutorul adultului se recunoaște în fotografii și privind în oglindă recunoaște apartenența sa de gen, dar vorbește despre sine de la persoana a treia.	În mod independent se recunoaște în fotografii, se privește în oglindă, recunoscând apartenența de gen	<u>Probă practică:</u> ✓ Activitatea la panourile „Eu sunt azi aici” și „Dispoziția mea”. ✓ Exerciții-joc de tipul „Ghici cine este în oglindă/poză” <u>Interviu cu copilul:</u> ✓ Convorbiri cu copilul în timpul momentelor de regim, aflându-se în spațiile încăperii/lor unde sunt oglinzi (la baie, în vestiar, pe holuri, în sala de

				<p>muzică, etc.):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cine este în oglindă?(Pe cine vezi în oglindă?) - Cine este băiatul/fata? - Ce faci tu? (depinde de răspunsul copilului) - Ce face băiatul/fata SAU numele copilului? (depinde de răspunsul copilului)
13. Își exteriorizează propriul „Eu”, răspunzând „Nu!” la cererile adultului sau insistând „Eu singur”. (177)	Nu poate să-și exteriorizeze propriul „Eu”, vorbind despre sine de la a treia persoană.	Uneori exteriorizează propriul „Eu”, răspunzând „Nu!” când i se oferă ajutor.	Permanent demonstrează propriul „Eu” răspunzând „Nu!” la cererile adultului sau insistând „Eu singur”.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa copilul în situații când manifestă independență. <p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vrei să te îmbrac? - Te încălți singur? - Să te ajut să mănânci?, etc.
Standard 2: Copilul va fi capabil să-și adapteze trăirile și să-și controleze pornirile impulsive.				
14. Caută sprijin emoțional când trăiește emoții intense. (200)	Nu cere și nici nu caută sprijin emoțional când trăiește emoții intense.	Uneori caută sprijin emoțional când trăiește emoții intense.	Neconținut caută sprijin emoțional când trăiește emoții intense.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa cum reacționează copilul când trăiește emoții intense. <p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cum te simți când e mama lângă tine? Ce faci când mama pleacă la serviciu? Ce emoții trăiești când primești cadouri? <p><u>Proba practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri cu mișcare la semnale. ✓ Jocuri cu îndeplinirea unui rol.
Standard 3: Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții.				
15. Își exprimă emoțiile, cum ar fi (gelozia, afecțiunea, mândria, rușinea, teama,	Nu poate să-și exprime emoțiile.	Își exprimă cu dificultate sau la îndemnul adulților unele emoții (bucurie, tristețe, teamă, etc.).	Își exprimă cu ușurință propriile emoții.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa reacția copilului la situațiile cotidiene și cele de învățare, cum ar fi: primirea de dimineață/salutul cu

bucuria, tristețea, etc.). (215)				<p>educatorul și copiii; apariția momentelor de surpriză; situații de conflict cu semenii; apariția unor persoane noi în sala de grupă, etc.</p> <p><u>Probă practică:</u></p> <p>✓ Diverse activități de tipul: jocuri cu subiect și rol „De-a mama”, „De-a medicul”, „De-a...” , activități distractive, jocuri mobile, serbarea unor evenimente, jocul liber ales, etc., în cadrul cărora copilul are posibilitatea să exprime, să manifeste diferite emoții (gelozia, afecțiunea, mândria, rușinea, teama, bucuria, tristețea, supărare, mirare, enervare, în funcție de rolul interpretat), etc.</p>
----------------------------------	--	--	--	---

Standard 4: Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia.

16. Își exprimă nevoia de securitate în situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase, căutând adulți în care are încredere. (241)	Nu caută și nu apelează la nici un adult în situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase pentru a se simți în siguranță.	La îndemnul adulților, în situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase caută și apelează la adulții în care are încredere pentru a se simți în siguranță.	Permanent caută adulți în care are încredere în situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase pentru a se simți în siguranță.	<p><u>Observarea:</u></p> <p>✓ Se va observa cum interacționează copilul cu părinții, bunicii, personalul grădiniței în diverse momente situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase, de disconfort (neplăcute) sau periculoase, cum ar fi: în timpul îmbrăcării/dezbrăcării, servirea mesei, situații de neîmpărțire a jucăriilor, etc.</p> <p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <p>- <i>La cine te vei duce după ajutor când ai nevoie (de exemplu: să te ajute să te îmbraci, să ajungi o jucărie din dulap, să duci farfuria cu mâncare, când cineva te lovește, etc.)</i></p>
---	--	---	--	---

Standard 5: Copilul va fi capabil să ceară ajutor când are nevoie.

17. Cere ajutorul adultului atunci când întâmpină o dificultate (263)	Niciodată nu cere ajutorul adultului atunci când întâmpină o dificultate.	Uneori sau la îndemnul adultului cere ajutorul unui adult atunci când întâmpină o dificultate.	În mod independent cere ajutorul adultului atunci când întâmpină o dificultate.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa dacă copilul solicită ajutorul adultului atunci când întâmpină o dificultate / are o problemă. <p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de îmbrăcare/dezbrăcare, descălțare/încălțare, de luare a obiectelor/jucăriilor din locuri greu de ajuns, etc. <p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ce faci dacă nu poți deschide ușa?</i> - <i>Nu poți ajunge la haină, ce trebuie să faci?</i>
<i>Standard 6: Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată.</i>				
18. Inițiază interacțiuni sociale cu copiii de aceeași vârstă. (276)	Refuză de a interacționa cu alți copii.	La îndemnul adultului inițiază interacțiuni sociale cu copii de aceeași vârstă.	În mod independent inițiază interacțiuni sociale cu alți copii, inclusiv de vârstă apropiată.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa comportamentul copilului și modul de relaționare cu alți copii în activitatea de joc și situații cotidiene. <p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocul liber ales, în sala de grupă sau la plimbare. ✓ Jocuri dinamice, didactice, dramatizări, etc.
<i>Standard 7: Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni.</i>				
19. Se joacă în prezența altor copii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, sau cu cerințe educaționale speciale. (289)	Refuză să se joace în prezența altor copii.	Se joacă selectiv în prezența altor copii.	Se joacă în prezența altor copii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, sau cu cerințe educaționale speciale.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa reacția copilului la alți copii care diferă din punct de vedere al vârstei, al genului, limbii vorbite, sau cu cerințe educaționale speciale în medii diferite și contexte variate. <p><u>Proba practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri și activități comune cu copii de

				diferite vârste, gen.
Standard 8: Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora.				
20. Urmează reguli simple. <i>De exemplu:</i> pune jucăriile la loc, nu strică construcțiile altor copii, nu lovește și nu mușcă alți copii, are comportament adecvat la masă etc.(309)	Ignoră, nu respectă nici o regulă.	Rareori sau cu sprijinul adultului respectă reguli simple.	Întotdeauna, în mod independent, urmează reguli simple.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilul respectă reguli simple în diverse contexte sociale: familia, grădinița, comunitate. <u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri cu respectarea regulilor. ✓ Jocuri de imitare. ✓ Jocuri cu jucării și atribute de joc. <u>Interviul cu copilul:</u> - <i>Ce trebuie să faci înainte de a servi masa?</i> - <i>Ce trebuie să facem când intrăm dimineața în grupă?</i> - <i>Ce trebuie să faci după ce te joci cu jucăriile?</i> - <i>Ce trebuie să faci când traversezi strada?</i>
Standard 9: Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor.				
21. Vorbește cu alt copil pentru a rezolva un conflict, cu ajutorul adultului. (324)	Refuză să vorbească cu alt copil pentru a rezolva un conflict, cu ajutorul adultului.	Uneori vorbește cu alt copil pentru a rezolva un conflict, cu ajutorul adultului.	Permanent vorbește cu alt copil pentru a rezolva un conflict, cu ajutorul adultului.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa comportamentul copilului și implicarea lui în comunicare în caz de conflicte în relații cu alți copii, care țin de jucării, cărți, locul de joc, locul la masă etc. <u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri cu jucării comune. ✓ Sarcini de lucru, în pereche în diferite activități de joc și cotidiane, de exemplu: să aranjeze masa pentru păpuși; să pună jucăriile la loc; să pună lingurile pe masă; să aducă 1-2 obiecte, etc.
Standard 10: Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți.				

22. Împarte și returnează jucării altor copii. (340)	Nu împarte și nici nu returnează jucării altor copii.	Rareori returnează jucării altor copii.	Permanent returnează jucării altor copii.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa cum copilul cere, oferă și returnează jucăriile în timpul jocului cu semenii. <u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri de construcții, de masă, de manipulare, de rol, etc. unde se propune de a se împărți cu jucăriile sale cu alți copii.
--	---	---	---	---

Standard 11: Copilul va fi capabil să manifeste empatie față de celelalte persoane.

23. Remarcă dacă ceilalți copii sunt triști sau veseli. (357)	Nu poate remarca dacă ceilalți copii sunt triști sau veseli, este indiferent.	Uneori sau cu ajutorul adultului poate să distingă dacă ceilalți copii sunt triști sau veseli.	Întotdeauna remarcă dacă ceilalți copii sunt triști sau veseli.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilului <u>Probă practică:</u> ✓ Activități de recunoaștere a emoțiilor simple redată în imagini, poze, afișe, oglinzi (<i>cine este trist, vesel, speriat?</i>). ✓ Lucrul la panoul "Dispoziția mea". ✓ Jocuri cu păpuși, etc.
---	---	--	---	--

C. DOMENIUL: DEZVOLTAREA LIMBAJULUI A COMUNICĂRII ȘI PREMISELE CITIRII ȘI SCRIERII

INDICATOR	NEREALIZAT	ÎN CURS DE REALIZARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
------------------	-------------------	-----------------------------	-----------------	--

Standard 1: Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit.

24. Răspunde și îndeplinește o comandă care include substantive, adverbe, adjective. (376)	Nu poate răspunde și îndeplini o comandă care include substantive, adverbe, adjective.	Cu ajutorul adultului poate răspunde și îndeplini o comandă care include substantive, adverbe, adjective.	Permanent răspunde și îndeplinește o comandă care include substantive, adverbe, adjective.	<u>Probă practică:</u> ✓ Sarcini care să le poată îndeplini treptat, doar câte una pe rând. ✓ Jocuri – imitație cu sarcini, de tipul: <i>Arată/ spune cum face câinele, pisica, etc.</i> ✓ Jocuri didactice, cu sarcini de executare a unor pași, acțiuni, etc. <u>Observarea:</u>
--	--	---	--	--

				✓ Se va observa capacitatea copilului de a îndeplini o comandă, sarcină, rugămintă.
Standard 2: Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul.				
25. Utilizează cuvinte noi în experiențele/activitățile zilnice. (392)	Nu utilizează cuvinte noi în experiențele zilnice.	Uneori sau la solicitarea adultului utilizează cuvinte noi în experiențele zilnice.	Permanent folosește cuvinte noi în experiențele zilnice.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa copilul în timpul activităților independente (jocuri, plimbări...) dacă utilizează cuvintele noi învățate. <u>Probă practică:</u> Sarcini sau activități în care copilul va descrie imagini, jucării, obiecte, etc. <u>Interviul cu copilul:</u> - <i>Ce faci?</i> - <i>Cum este mingea?</i> - <i>Spune de ce culoare este jucăria?</i> - <i>Cine zice mor, mor, mor?</i> - <i>Cine face meu, meu? etc.</i> - <i>Ce face pisica, păpușa?</i>
Standard 3: Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical.				
26. Utilizează în vorbire structuri gramaticale (substantiv și verb, substantiv și adjectiv, substantiv și pronume posesiv, pronume personal și verb). (417)	Utilizează greșit în vorbire structuri gramaticale.	Uneori utilizează în vorbire unele structuri gramaticale.	Permanent și corect utilizează în vorbire structuri gramaticale.	<u>Interviul cu copilul:</u> - <i>Al cui este obiectul?</i> - <i>Spune ce ai acasă?</i> - <i>Cine este în această poză?</i> <u>Probă practică:</u> ✓ Situație de joc: Copiii scot din cutiuța fermecată, pe rând lucruri personale și verbalizează este al meu, a mea... etc. ✓ Citire de imagini. Copilul va fi rugat să descrie/povestească o imagine/poveste după imagini, etc. <u>Observarea:</u> ✓ Se va observa cum comunică copilul în

				cadrul jocurilor sau a interacțiunilor cu alți copii și adulți.
Standard 4: Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne.				
27. Pronunță clar unele sunete. În alte cazuri omite, substituie, inversează sunetele etc. (443)	Nu pronunță clar nici un sunet sau nu vorbește deloc.	Pronunță clar vocalele, unele sunte cu mare dificultate.	În mod constatnt pronunță clar unele sunete și poate omite sunete când sunt mai multe consoane alăturate: „caun” în loc de „scaun”, „crie” în loc de „scrie”; nu pot pronunța sunetele [s], [z], [ș], [j] și le omit complet sau le pronunță doar în combinație cu vocalele; substituie sunete: sunetul [r] cu [l] – „rață/lață”, „primăvară/primăvală”, sau a sunetului [d] cu [t] – „pădure/pătura”, „drum/trum”; înlocuiește sunete șuierătoare [ș] și [j] cu siflantele [s] și [z]; inversează sunetele (schimbă ordinea firească a fonemelor din cuvinte: „Ogluța” în loc de „Olguța”, „stlică” în loc de „sticlă”).	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa copilul în diverse contexte de comunicare și relaționare. <u>Probă practică:</u> ✓ Jocul de imitare a cuvintelor omonatopeice (ex.: „Cine și cum face?” (câinele mare, cățelușul..., pisica, găina, motănașul..., puișorul); bătailor din palme (mai repede - lent, mai tare - încet). ✓ Activități în care copiii vor recita poezii, vor povesti/citi povești, vor improviza cântece, utilizând cuvinte cu rime.
Standard 5: Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.				
28. Folosește gesturi și limbajul corpului pentru a-și exprima nevoile și	Nu folosește gesturi și limbajul corpului pentru a-și exprima nevoile și sentimentele și nu se	La solicitarea adultului folosește gesturi și limbajul corpului pentru a-și exprima nevoile și	Permanent folosește gesturi și limbajul corpului pentru a-și exprima nevoile și	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa copilul în comunicare cu diferite persoane (adulți, bebe, semenii) în diferite contexte.

sentimentele, adaptându-se diferitor situații de comunicare în funcție de interlocutor, <i>de exemplu:</i> îmbrățișează spontan membrii familiei sau, unui copil i se adresează pe numele mic. (reformulat din 461 și 462)	adaptează la diferite situații de comunicare cu alți copii sau adulți.	sentimentele și se adaptează cu dificultate la diferite situații de comunicare cu alți copii sau adulți.	sentimentele, adaptându-se cu ușurință diferitor situații de comunicare în funcție de interlocutorul cu care vorbește.	<u>Probă practică:</u> ✓ Să recite poezii pe roluri. ✓ Jocuri de rol "De-a familia", "La medic", etc. ✓ Jocul liber ales la centrul "Casa" – dramatizare; la centrul "Biblioteca" – "lectura" poveștilor/cărților cunoscute, recitarea poeziilor pe roluri, etc. ✓ Jocuri muzical-ritmice cu dialoguri, etc.
Standard 6. Copilul va fi capabil să înțeleagă și să se exprime, la nivel elementar, într-o limbă străină. –				
Standard 7: Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură.				
29. Alege cărți pentru a fi citite, răsfoindu-le cu plăcere. (reformulat din 496 și 495)	Nu este interesat de cărți, nu le alege pentru a fi citite, nu le răsfoiește nici la îndemnul sau insistența adultului.	Uneori alege cărți pentru a fi citite, răsfoindu-le la îndemnul adultului.	Permanent alege cărți pentru a fi citite, răsfoindu-le cu plăcere.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa copilul în timp ce are la dispoziție diferite materiale tipărite (cărți de povești cu/fără imagini, cunoscute și necunoscute; manuale, reviste, albume de fotografii, etc.), ✓ Se va observa când răsfoiește cartea preferată și spune ce vede, imită mișcări, îngână cântecul. (Trei iezi cucuieți/mamei ușa descuieți) <u>Probă practică:</u> ✓ Sarcini de lucru, activități cu diverse cărți cunoscute și necunoscute în centrul "Biblioteca". ✓ Joc de rol care presupune lectură de cărți, de exemplu: "De-a familia", "De-a grădinița", etc. ✓ Cântă cântecul caprei, gogoasei, etc. ✓ Recită poezia cunoscută.

Standard 8: Copilul va fi capabil să efectueze corespondențe între sunet și literă.				
30. Înțelege sunetele produse de cărțile sonore și le repetă cu plăcere. (514)	Nu reacționează la sunetele produse de cărțile sonore și nu le repetă.	Reacționează la sunetele produse de cărțile sonore și le repetă la îndemnul adultului.	În mod independent reacționează la sunetele produse de cărțile sonore și le repeat cu plăcere.	<u>Probă practică:</u> ✓ Răsfoirea cărților sonore și imitarea cuvintelor omonatopeice, a sunetelor produse. ✓ Activități cu imagini care produc sunete. ✓ Activități cu jucării interactive. <u>Interviu cu copilul (pe baza cărților sonore):</u> - Spune cum face câinele? - Spune cum face pisica? - Spune cum face găina? - Spune cum face pușorul?, etc.
Standardul 9: Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/tipărit în activitățile zilnice.				
31. Poziționează corect cărțile când le explorează. (530)	Refuză să folosească cărți sau le poziționează greșit, când le explorează.	Uneori sau cu sprijinul adultului poziționează corect cărțile când le explorează.	Permanent poziționează corect cărțile când le explorează.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități de aranjare/poziționare a cărților. ✓ Citirea cărților preferate, (copilul, răsfoiește cartea și numește eroiii), căutăm eroul preferat în carte, etc.
Standardul 10: Copilul va fi capabil să utilizeze modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme.				
32. Descrie ceea ce a desenat/scriș sau ce a reprezentat. (540)	Refuză să deseneze/scrie sau de a vorbi despre ceea ce a desenat/scriș sau ce e reprezentat.	Cu sprijinul adultului descrie ceea ce a desenat/scriș sau ce e reprezentat.	În mod independent descrie ceea ce a desenat/scriș sau ce e reprezentat.	<u>Interviu cu copilul:</u> ✓ Se va propune copilului comentariu la desenul realizat. - Îmi spui ce ai desenat? - Ce ai redat/ „scriș” aici? etc.
C. DOMENIUL: DEZVOLTAREA COGNITIVĂ				
INDICATOR	NEREALIZAT	ÎN CURS DE REALIZARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
Standard 1: Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni.				
33. Remarcă efectele	Nu remarcă efectele	Remarcă efectele	În mod independent	<u>Observarea:</u>

acțiunilor celorlalți asupra obiectelor și persoanelor. (553)	acțiunilor celorlalți asupra obiectelor și persoanelor.	acțiunilor celorlalți asupra obiectelor și persoanelor, doar cu sprijinul adultului.	remarcă efectele acțiunilor celorlalți asupra obiectelor și persoanelor	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa care sunt acțiunile copilului în a atrage atenția adultului. <u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de manipulare a diferitor obiecte. ✓ Jocuri cu diverse obiecte reale și substituenți. ✓ Organizarea diferitor experimente, ce vizează relația de cauză-efect. De exemplu: „Dacă stingi lumina, ce se întâmplă? (se face întuneric).”
Standard 2: Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe.				
34. Imită acțiuni văzute în alte momente sau contexte. (564)	Nu imită acțiuni văzute în alte momente sau contexte.	Rareori sau la îndemnul adultului imită acțiuni văzute în alte momente sau contexte.	Permanent, în mod independent imită acțiuni văzute în alte momente sau contexte.	<u>Observarea:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa comportamentul copilului în orice moment al zilei pentru a surprinde comparații între acțiuni, evenimente. <u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vorbește la telefon cu mama, tata; ✓ Jocuri de rol: <i>Hrănește păpușa, adoarme ursul</i>, etc.).
Standard 3: Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte.				
35. Distinge, din propria experiență, funcționalitatea /utilizarea unor obiecte cotidiene. (573)	Nu poate distinge funcționalitatea/utilizarea a unor obiecte cotidiene.	Cu ajutorul adultului distinge, funcționalitatea/utilizarea unor obiecte cotidiene.	Permanent distinge, din propria experiență, funcționalitatea/utilizarea unor obiecte cotidiene.	<u>Observarea:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa comportamentul copilului în diverse activități de rutină. De exemplu: suflă sau nu în mâncare când e fierbinte; cum utilizează obiecte noi, necunoscute pentru scris/desen, etc. <u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri de rol prin imitarea unor acțiuni observate la adulți cum ar fi: suflă în cana cu ceai fierbinte; se piaptână înainte de a pleca de acasă; se privește în oglindă pentru

				a aranja haina, etc.
Standard 4: Copilul va fi capabil să genereze soluții la diverse întrebări, situații, probleme.				
36. Încearcă/aplică modalități diverse pentru soluționarea unei probleme, înainte de a cere sprijin. (580)	Nu încearcă și nici nu aplică modalități diverse pentru soluționarea unei probleme, înainte de a cere sprijin.	Uneori încearcă sau aplică modalități diverse pentru soluționarea unei probleme, înainte de a cere sprijin.	În mod constant persistă, încearcă, aplică modalități diverse pentru soluționarea unei probleme, înainte de a cere sprijin.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa comportamentul copilului dacă reușește să găsească soluții adecvate pentru a-și satisface o necesitate sau pentru a rezolva o problemă <u>Probă practică:</u> ✓ Face mai multe încercări pentru a se îmbrăca, încălța. ✓ Deschide o cutie de jucării nouă. ✓ Introduce figurinele în cubul cu găuri. ✓ Reconstrui piramida. ✓ Asamblează puzzle.
Standard 5: Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, seriere).				
37. Grupează, la solicitare, obiectele după un criteriu. (588)	Nu identifică, la solicitare, obiectele ce se atribuie unui indicator calitativ.	Rareori identifică și grupează la solicitare, obiectele după un criteriu.	Întotdeauna identifică și grupează, la solicitare, obiectele după un criteriu (formă, mărime, culoare).	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități cu sarcini de grupare a obiectelor: <ul style="list-style-type: none"> • să aducă toate mingile roșii; • să aleagă merele mari; • să selecteze din coșul cu jucării doar păpușile; • să adune toate imaginile cu flori, etc.
Standard 6: Copilul va fi capabil să opereze cu numere și șiruri numerice.				
38. Intonează cântece și rime cu numere. (602)	Nu intonează cântece și rime cu numere.	Câteodată intonează cântece și rime cu numere.	Permanent intonează cântece și rime cu numere.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilul cântă și intonează rime cu numere. <u>Probă practică:</u> ✓ Interpretarea cântecelor cunoscute. ✓ Verbalizarea număratorilor. ✓ Repetarea poeziilor folclorice cu utilizarea numerelor.
Standard 7: Copilul va fi capabil să utilizeze unitățile de măsură la determinarea înălțimi, lungimi, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor				

corpuri.				
39. Ordonează, cu susținerea adultului, cel mult trei obiecte după mărime. (617)	Nu ordonează, nici cu susținerea adultului, cel mult trei obiecte după mărime.	Uneori ordonează, cu susținerea adultului, cel mult trei obiecte după mărime.	Întotdeauna, ordonează, cu susținerea adultului, cel mult trei obiecte după mărime.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități de ordonare a trei obiecte de aceeași culoare dar mărimi diferite. De exemplu: mingea mare, mai mică, cea mai mică, etc.
Standard 8: Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modele date și în mediul înconjurător.				
40. Potrivește, cu insistență, forme simple în puzzle-uri. (626)	Nu manifestă insistență și nu poate potrivi forme simple în puzzle-uri.	La îndemnul adultului, insistă, dar nu potrivește forme simple în puzzle-uri.	În mod independent potrivește, cu insistență, forme simple în puzzle-uri.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități, jocuri de asamblare a unor puzzle-uri, cuburi.
41. Determină forma unor obiecte. (627)	Nu determină forma unor obiecte.	De la caz la caz determină forma unor obiecte.	Mereu determină forma obiectelor din mediu.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități de identificare și denumire a diferitelor forme ale obiectelor din încăperi, aer liber, etc. De exemplu: <i>Ce este de formă rotundă</i> , etc. ✓ Utilizarea jucăriilor interactive.
Standard 9: Copilul va fi capabil să se orienteze în timp și spațiu.				
42. Determină poziția unor obiecte în spațiu cu ajutorul adultului. (639)	Nu poate determina poziția unor obiecte în spațiu nici cu ajutorul adultului	Rareori poate să determine poziția unor obiecte în spațiu cu ajutorul adultului.	Permanent determină poziția obiectelor în spațiu cu ajutorul adultului	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități de orientare în spațiu. (Ex: Numește ce este sus pe masă?) ✓ Joc de determinarea a obiectului ascuns (Unde e păpușa?)
43. Stabilește succesiunea zilei cu noaptea. (640)	Nu poate stabili succesiunea zilei cu noaptea.	Cu ajutorul adultului poate să stabilească succesiunea zilei cu noaptea.	Fără dificultate stabilește succesiunea zilei cu noaptea.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități de stabilire a succesiunii zilei cu noaptea (după momentele din programul zilei). ✓ Joc în baza imaginilor după care copilul va stabili succesiunea zilei cu noaptea. De exemplu <i>"Numește obiectele din jur (soare, lună, stele)"</i> .
Standard 10: Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile naturii vii și ale celei inerte.				

44. Face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător. (654)	Nu face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător.	Cu sprijinul adultului face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător.	În mod independent face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător.	<u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri de sortare și clasificare după diferite criterii: după mediul de viață (animale sălbatice /domestice; păsări de curte/sălbatice). ✓ Activități ludice, desfășurate atât în aer liber, cât și în sala de grupă, pentru a observa: plante/animale din zona grădiniței; corpuri neviu (apă, aer, sol); fenomene ale naturii caracteristice fiecărui anotimp.
45. Numește părțile de bază ale corpului (cap, trunchi, membre) și unele organe de simț. (658)	Nu poate identifica și numi sau confundă părțile de bază ale corpului (cap, trunchi, membre) și unele organe de simț).	Numește părțile de bază ale corpului (cap, trunchi, membre) și unele organe de simț cu sprijinul adultului.	În mod independent numește părțile de bază ale corpului (cap, trunchi, membre) și unele organe de simț.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități, jocuri, sarcini în care copilul este rugat să arate și să numească, la sine sau alte persoane, sau în baza imaginilor, părțile de bază ale corpului (cap, trunchi, membre) și unele organe de simț.
Standard 11: Copilul va fie capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător.				
46. Folosește simțurile în examinarea corpurilor și jucăriilor preferate.(681)	Nu folosește simțurile în examinarea corpurilor și jucăriilor preferate.	Doar la îndemnul adultului folosește simțurile în examinarea corpurilor și jucăriilor preferate.	În mod independent folosește simțurile în examinarea corpurilor și jucăriilor preferate.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa modul în care copilul exploarează obiecte, corpuri noi, persoane sau ființe necunoscute. <u>Probă practică:</u> ✓ Activități, jocuri în care copiii vor examina diferite fenomene, ființe, pentru a observa asemănările și deosebirile dintre ele. ✓ Activități, jocuri, sarcini în care copilul are puse la dispoziție obiecte și este îndemnat să le identifice și să le descrie după diferite proprietăți (mărime, culoare,

				formă, suprafață), etc.
47. Formulează întrebări simple despre lumea vie în urma unor observări. (682)	Nu formulează întrebări simple despre lumea vie în urma unor observări.	Uneori formulează întrebări simple despre lumea vie în urma unor observări.	Permanent formulează întrebări simple despre lumea vie în urma unor observări.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități de observare în cadrul plimbărilor pe terenul grădiniței, în parc, la menagerie etc. ✓ Examinarea, descrierea obiectelor și fenomenelor din lumea vie a mediului înconjurător.
Standard 12: Copilul va fi capabil să descopere relațiile dintre om-mediul înconjurător-om				
48. Sesizează diferența între cele 2 genuri: masculin/feminin. (695)	Nu poate sesiza diferența între cele 2 genuri: masculin/feminin.	Cu ajutorul adultului poate sesiza diferența între cele 2 genuri: masculin/feminine	În mod independent poate sesiza diferența între cele 2 genuri: masculin/feminine.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități în care să analizeze și să descrie imagini, figurine de băiat și fată (masculin/feminin). <u>Interviu cu copilul:</u> - Cine ești tu, băiat sau fată? - De ce crezi că ești băiat/fată?
49. Întreține în ordine mediul înconjurător, fiind ajutat de un adult. (696)	Nu poate întreține în ordine mediul înconjurător, fiind ajutat de adult.	Rareori întreține în ordine mediul înconjurător, fiind ajutat de un adult.	Permanent întreține în ordine mediul înconjurător, fiind ajutat de un adult.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilul face ordine după ce se joacă cu jucăriile sau după ce „lucrează” cu anumite obiecte: creioane, hârtie, cărți, etc. <u>Probă practică:</u> ✓ Activități de: aranjare a jucăriile la locul lor; punere a creioanelor în cutie, etc. ✓ Sarcini de lucru în timpul activității de muncă în grupă sau la teren.

Anexa 2.

Fișa de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de 1,5 – 3 ani în baza SÎDC

Copilul _____, Vârsta _____, Grupa _____

Educatori: _____

A.DOMENIUL: DEZVOLTAREA FIZICĂ ȘI FORTIFICAREA SĂNĂTĂȚII		I an			II an		
		Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat	Nereali- zat	În curs de realizare	Realiz- zat
1.	Merge/aleargă cu ușurință, schimbând ritmul și direcția (înainte, înapoi, în linie dreaptă, circular, inclusiv cu muzica) (14)						
2.	Urcă și coboară scări, nealternând picioarele (15, 19)						
3.	Participă activ la jocuri, dansuri, activități fizice și alte momente de regim. (16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25)						
4.	Manipulează obiecte (mozaic, bizibord, joc sorter, tacâmuri, etc.). (55, 56, 57, 58)						
5.	Utilizează corespunzător unele tacâmuri. (59)						
6.	Utilizează instrumente și materiale de desenat (creioane simple, cerate, markere, pensula, degetul, palma) în realizarea compozițiilor plastice. (68, 69, 70, 72, 73, 74, 75)						
7.	Desenează oameni – capete și membre care pornesc direct de la cap (71)						
8.	Demonstrează coordonare oculo-motorie în jocurile de construcție, în realizarea puzzle-urilor, în înșirarea de obiecte pe ață etc. (95, 96, 97, 98)						
9.	Face diferența între lucruri care se mănâncă/comestibile și cele care nu se mănâncă/necomestibile. (115, 116, 117)						
10.	Își spală și usucă mâinile ori de câte ori e necesar. (130, 131, 132, 133)						
11.	Respectă regulile de protecție adecvate nivelului de înțelegere. (148, 149, 150, 151)						
B.DOMENIUL: DEZVOLTARE PERSONALĂ, EMOȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ		Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat	Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat
12.	Se recunoaște în fotografii, se privește în oglindă, recunoscând apartenența de gen: „Sunt fetiță/sunt băiat.”, spunându-și numele, dacă e întrebat. (171, 172, 173)						
13.	Își exteriorizează propriul „Eu”, răspunzând „Nu” la cererile adultului sau insistând „Eu singur”. (174, 175, 176, 177)						
14.	Caută sprijin emoțional când trăiește emoții intense. (200, 201)						
15.	Își exprimă emoțiile, cum ar fi (gelozia, afecțiunea, mândria, rușinea, teama, bucuria, tristețea, etc.). (215, 216, 217, 218, 219, 220)						
16.	Își exprimă nevoia de securitate în situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase, căutând						

	adulti în care are încredere. (240, 241 , 242, 243, 244, 245, 246)						
17.	Cere ajutorul adultului atunci când întâmpină o dificultate. (263 , 264)						
18.	Inițiază interacțiuni sociale cu copiii de aceeași vârstă. (274, 275, 276 , 277)						
19.	Se joacă în prezența altor copii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, sau cu cerințe educaționale speciale. (289 , 290, 291)						
20.	Urmează reguli simple. (309 , 310)						
21.	Vorbește cu alt copil pentru a rezolva un conflict, cu ajutorul adultului. (323, 324)						
22.	Împarte și returnează jucării altor copii. (338, 339, 340 , 341)						
23.	Remarcă dacă ceilalți copii sunt triști sau veseli. (357 , 358)						
C.DOMENIUL: DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI PREMISELE CITIRII ȘI SCRIERII		Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat	Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat
24.	Răspunde și îndeplinește o comandă care include substantive, adverbe, adjective. (372, 373, 374, 375, 376)						
25.	Utilizează cuvinte noi în experiențele/activitățile zilnice. (391, 392 , 393, 394, 395)						
26.	Utilizează în vorbire structuri gramaticale (substantiv și verb, substantiv și adjectiv, substantiv și pronume posesiv, pronume personal și verb). (417 , 418, 419, 420, 421, 422, 423)						
27.	Pronunță clar unele sunete în cuvinte (omite, substituie, inversează sunetele, etc.). (440, 441, 442, 443 , 444)						
28.	Folosește gesturi și limbajul corpului pentru a-și exprima nevoile și sentimentele, adaptându-se diferitor situații de comunicare în funcție de interlocutor, <i>de exemplu</i> : îmbrățișează spontan membrii familiei sau unui copil i se adresează pe numele mic. (459,460, 461 , 462)						
29.	Alege cărți pentru a fi citite, răsfoindu-le cu plăcere. (495 , 496 , 497, 498)						
30.	Înțelege sunetele produse de cărțile sonore și le repetă cu plăcere. (514)						
31.	Poziționează corect cărțile când le explorează. (530)						
32.	Describe ceea ce a desenat/scriș sau ce a reprezentat. (540)						
D.DOMENIUL: DEZVOLTAREA COGNITIVĂ		Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat	Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat
33.	Remarcă efectele acțiunilor celorlalți asupra obiectelor și persoanelor. (552, 553 , 554)						
34.	Imită acțiuni văzute în alte momente sau contexte. (564)						

35.	Distinge, din propria experiență, funcționalitatea/utilizarea unor obiecte cotidiene. (572, 573)						
36.	Încearcă/aplică modalități diverse pentru soluționarea unei probleme, înainte de a cere sprijin. (578, 579, 580)						
37.	Grupează, la solicitare, obiectele după un criteriu. (588 , 589)						
38.	Intonează cântece și rime cu numere. (601, 602)						
39.	Ordonează, cu susținerea adultului, cel mult trei obiecte după mărime. (616, 617)						
40.	Potrivește, cu insistență, forme simple în puzzle-uri. (626)						
41.	Determină forma unor obiecte. (627)						
42.	Determină poziția unor obiecte în spațiu cu ajutorul adultului. (639)						
43.	Stabilește succesiunea zilei cu noaptea. (640)						
44.	Face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător. (654 , 655, 656, 657)						
45.	Numește părțile de bază ale corpului (cap, trunchi, membre) și unele organe de simț. (658)						
46.	Folosește simțurile în examinarea corpurilor și jucăriilor preferate. (680, 681)						
47.	Formulează întrebări simple despre lumea vie în urma unor observări. (682)						
48.	Sesizează diferența între cele 2 genuri: masculin/feminin. (695)						
49.	Întreține în ordine mediul înconjurător, fiind ajutat de un adult. (695, 696)						

Instrumentul de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de la 3 la 5 ani (37-60 luni) în baza SÎDC

A. DOMENIUL: DEZVOLTAREA FIZICĂ ȘI FORTIFICAREA SĂNĂTĂȚII				
<i>INDICATOR</i>	<i>NEREALIZAT</i>	<i>ÎN CURS DE REALIZARE</i>	<i>REALIZAT</i>	<i>METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI</i>
Standard 1: Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.				
1. Merge/aleargă circular, în jurul unor obstacole, obiecte (26).	Prezintă dificultăți în executarea mersului și alergatului circular, în jurul unor obstacole, obiecte sau se împiedică și cade.	Se împiedică, dar continuă deplasarea.	Merge și aleargă circular, în jurul unor obstacole, obiecte, fără dezichilibrări.	<u>Observarea:</u> ✓ Exerciții fizice/jocuri de mișcare cu mers și alergare în linie dreaptă, pe cerc, conform unor trasee cu obstacole sau a unui teren cu echipamente de joacă pe care trebuie să le ocolească.
2. Prinde/aruncă cu ambele mâini o minge mare (30).	Nu prinde mingea, nu o atinge, nu o dă înapoi.	Scapă mingea, după ce o atinge.	Prinde mingea mare cu ambele mâini, dând-o înapoi.	<u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri dinamice cu prinderea mingii mari cu două mâini aruncată de educator sau de alt copil de la d =1,5-2 m.
3. Participă cu entuziasm în diverse activități fizice: alergare, cățărare, aruncări, rostogoliri, dans, proceduri de călire ș.a. (36)	Refuză să participe în diverse activități fizice.	Participă la îndemnul adulților în diverse activități fizice	Participă cu entuziasm în diverse activități fizice.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa gradul de implicare a copilului în jocuri, dansuri, jocuri în aer liber, distracții. <u>Probă practică:</u> ✓ Activități fizice structurate (înviorarea, pauza dinamică, gimnastică corecțională, plimbarea, jocuri la liberă alegere) etc.
Standard 2: Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine				
4. Manipulează obiecte mici (șiruri de mărgel, obiectele mici.	Este neîndemânic cu obiectele mici.	Manipulează obiecte mici cu dificultate în timp scurt.	Manipulează obiecte mici cu ușurință.	<u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri cu diverse obiecte mici la centrul

obiecte mici introduce prin găuri etc.) (62).				de jocuri de masă manipulative. ✓ Exerciții practice de confecționare a unei brățări, a unui șirag de mărgel pentru mama/bunica prin înșirare de mărgel din plastic ori lemn, paste făinoase cu găuri, etc.
Standard 3: Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații).				
5. Crează compoziții simple, utilizând diverse materiale instrumente și tehnici de artă specifice colajului, desenului și modelării (reformulat din 76, 79, 81 și 83)	Utilizează instrumente pentru desen, colaj și modelare, dar nu crează compoziții.	Crează compoziții simple, utilizând diverse materiale instrumente și tehnici de artă specifice colajului, desenului și modelării, cu ajutorul adultului.	Crează în mod independent compoziții simple, utilizând diverse materiale instrumente și tehnici de artă specifice colajului, desenului și modelării	<u>Activitate practică:</u> ✓ Activități de desen în creioane colorate, cerate, carioci, cretă colorată, pastel etc. ✓ Exerciții de colorare în contur cu completare de elemente pentru crearea unor imagini complexe, de conturare a unor forme. ✓ Activități de decupare, alcătuind ozoare și lipindu-le consecutiv. De exemplu: confecționarea hăinuțelor pentru personajele preferate. ✓ Activități de modelare a obiectelor din câteva părți. ✓ Activități creative cu hârtie colorată, hârtie creponată. De exemplu: crearea jucăriilor/decorului pentru brad, realizarea unei felicitări etc.
6. Desenează schița corpului uman cu mai multe detalii (cap, corp, degete etc) (80)	Cu mare dificultate desenează schița corpului uman și ea are puține detalii (de exemplu membrele pornesc de la cap) și greu explică ce face acesta.	Desenează schița corpului uman cu unele elemente (corp, mâini).	Desenează independent schița corpului uman cu mai multe detalii (corp, mâini, degete).	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții de desenare a omuleților în diverse situații, contexte. Rugați să povestească ce face omulețul, unde se află. ✓
Standard 4: Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.				

7. Imită animale /personaje din povești prin mișcare, sunete, îmbrăcăminte etc. (99).	Nu imită animale/personaje din povești prin mișcare, sunete, îmbrăcăminte etc.	De cele mai multe ori imită animale/personaje din povești prin mișcare, sunete, îmbrăcăminte etc..	Permanent imită animale/personaje din povești prin mișcare, sunete, îmbrăcăminte etc.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri, activități de dramatizare. ✓ Jocuri de rol. ✓ Jocuri de imitație, cântece, etc. ✓ Jocuri care solicită simțurile și mișcarea corpului: jocuri de imitație, cântece cu indicații etc. ✓ Exercițiu-joc cu trasee cu obstacole pe care trebuie să le ocolească, să le escaladeze. ✓ Activități în care copilului i s propune să asculte muzică, să danseze, făcând mișcări cunoscute, sau să improvizeze.
Standard 5. Copilul va fi capabil să recunoască beneficiile unei alimentații sănătoase.				
8. Alege produsele alimentare sănătoase dintr-o mulțime de mâncăruri (119).	Nu alege produsele alimentare sănătoase dintr-o mulțime de mâncăruri.	Alege produsele alimentare sănătoase dintr-o mulțime de mâncăruri doar la îndemnul adultului.	Alege produsele alimentare sănătoase dintr-o mulțime de mâncăruri în mod independent.	<u>Observarea:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activitatea de servire a mesei din programul zilei. <u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de preparare a diverselor bucate: salate, sendvișuri. ✓ Exercițiu-joc cu seriere, triere a produselor sau a ambalajelor de produse alimentare sănătoase. ✓ Exercițiu – joc de separare a aporduselor alimenatre (ambalaje ale produselor) sănătoase de cele nesănătoase. De exemplu: <i>Piramida alimentației, Diagrama Wenn, Graficul T, etc.</i> ✓ Sarcini de lucru la servirea mesei (vârsta mică); ✓ Deserviciu la aranjarea mesei (vârsta mijlocie).

Standard 6. Copilul va fi capabil să aplice reguli de menținere a sănătății și igienei personale.				
9. Folosește șervețele pentru a-și șterge nasul și le aruncă după utilizare la coș. (134).	Nu folosește șervețele pentru a-și șterge nasul.	La indicația adultului folosește șervețele pentru a-și șterge nasul și le aruncă după utilizare la coș.	De cele mai multe ori, folosește șervețele pentru a-și șterge nasul și le aruncă după utilizare la coș.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa modul de utilizare a șervețelului/batistei de către copil.
10. Își spală și usucă mâinile înainte de masă și după utilizarea WC. (137).	Ocazional își spală și usucă mâinile înainte de masă și după utilizarea wc cu sprijinul adultului.	Își spală și usucă mâinile înainte de masă și după utilizarea wc la solicitarea și cu sprijinul adultului.	Își spală și usucă mâinile înainte de masă și după utilizarea wc în mod independent.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilul, din propria inițiativă, își spală și șterge mâinile înainte de masă sau/și după utilizarea toaletei. ✓ Se va observa modul de utilizare a obiectelor de igienă personală.
Standard 7. Copilul va fi capabil să respecte reguli de securitate personală.				
11. Comunică adulților sau colegilor faptele rele/situațiile periculoase la care a fost martor (152).	Niciodată nu comunică adulților sau colegilor atunci când vede un comportament periculos.	Comunică uneori adulților sau colegilor atunci când vede un comportament periculos.	Comunică permanent adulților sau colegilor, atunci când vede un comportament periculos.	<u>Interviul cu copilul:</u> ✓ Convorbiri și discuții cu copiii în baza unor imagini ce ilustrează situații de risc sau a unor povești cu situații periculoase: ex. ”Capra cu 3 iezi” etc. solicitându-le să spună cum ar proceda ei într-o astfel de situație. <u>Observarea:</u> ✓ Se va observa dacă copilul sesizează situația, spune ce a văzut, în cazul în care observă un comportament periculos: ex. un copil se cațără la înălțime, lovește alt copil, se joacă cu un ciob de sticlă, a ridicat un muc de țigară/un cuțit/un ciob de sticlă etc.
12. Explică regulile de siguranță în sala de	Nu demonstrează înțelegerea regulilor de	Explică și respectă regulile de siguranță în sala de	Explică și respectă regulile de siguranță în sala de	<u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri - simulări: ”La medic”, ”De-a

grupă/ grădiniță și acasă (nu ia medicamente în absența adultului, dar știe că medicamentele sunt utile în anumite situații). (154).	siguranță în sala de grupă/grădiniță și acasă (nu poate explica reguli de siguranță și le încalcă permanent).	grupă/grădiniță și acasă, cu ajutorul adultului.	grupă/grădiniță și acasă, fără ajutorul adultului.	bucătării” – substanțe periculoase. <u>Interviu cu copilul:</u> - Ce vei face dacă găsești pe masa pastile/ un cuțit/ chibrituri? - Ce vei face dacă un coleg îți propune să vă jucați la priză/ cu pastile/ cu un cuțit/ cu chibrituri?
--	---	--	--	---

B. DOMENIUL: DEZVOLTAREA PERSONALĂ, EMOȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ

<i>INDICATOR</i>	<i>NEREALIZAT</i>	<i>ÎN CURS DE REALIZARE</i>	<i>REALIZAT</i>	<i>METODE DE MONITORIZARE/ EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI</i>
------------------	-------------------	-----------------------------	-----------------	---

Standard 1. Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică cu caracteristici specifice.

13. Își spune și utilizează corect numele și prenumele, auto-identificându-se ca persoană care gândește („Eu cred”), are corp și simțuri („Mi-e frig”, „Mi-e foame”...) (nu mai vorbește despre sine de la persoana a III-a) (reformulat din 178 și 180).	Nu se auto-identifică ca persoană care gândește, are corp și simțuri, vorbind despre sine de la persoana a III-a .	Își spune numele și prenumele și folosește pronumele corect, însă se auto-identifică ca persoană care gândește, are corp și simțuri cu unele dificultăți.	Își spune și utilizează corect numele și prenumele, folosește pronumele corect, auto-identificându-se ca persoană care gândește („Eu cred”), are corp și simțuri („Mi-e frig”, „Mi-e foame”...).	<u>Observarea?</u> ✓ Se va observa comportamentul copilului în timpul plimbării afară, în diferite condiții de temperatură (când e frig sau cald) sau întrebându-l cum se simte. ✓ Se va observa dacă enunță senzația de foame după aflarea la aer liber pe un timp mai îndelungat sau înainte de servirea mesei. <u>Proba practică:</u> ✓ Jocuri de rol în care copilul să se prezinte și să își spună vârsta. ✓ Discuții despre caracteristicile copilului în care acesta va vorbi despre sine și despre ceilalți. ✓ Exerciții-joc în care copilul își va identifica simțurile. <u>Interviu cu copilul:</u> - Știi să te prezinți? Îmi poți spune numele și prenumele tău? Cum îți place să fii
---	--	---	--	---

				<p>numit?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afară e ger? Ce simți? - Ce simți atunci când se apropie ora mesei?
Standard 2. Copilul va fi capabil să-și adapteze trăirile și să-și controleze pornirile impulsive.				
14. Își așteaptă/respectă rândul (202).	Nu își așteaptă rândul.	Uneori își așteaptă rândul, mai des - la îndemnul adultului.	Își așteaptă rândul în orice circumstanțe/contexte.	<p>Probă practică:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Simularea unor situații, de exemplu: să vorbească pe rând la microfon; să ofere complimente unei păpuși/persoane; să enunțe o propoziție/gând/dorință, etc. <p>Observarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa comportamentul copilului în momente/activități, ce presupun așteptarea: să fie auzit, să fie ajutat la îmbrăcat; să demonstreze ce a făcut la activitate/în joc, etc.
Standard 3. Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții.				
15. Asociază corect emoțiile cu cuvintele și expresii faciale, utilizând și o gamă variată de cuvinte și expresii („Sunt fericit/trist/supărat/speriat”) (reformulat din 222 și 224)	Nu asociază corect emoțiile cu cuvinte și expresiile faciale: bucurie, tristețe, teama, supărare, și nu utilizează cuvinte și expresii („Sunt fericit/trist/supărat/speriat”) etc.	Asociază cu ajutorul adultului emoțiile cu cuvinte și expresii faciale: bucurie, tristețe, teama, supărare, utilizând unele cuvinte și expresii („Sunt fericit/trist/supărat/speriat”) etc.	În mod independent asociază corect emoțiile cu cuvinte și expresii faciale: bucurie, tristețe, teama, supărare, utilizând și o gamă variată de cuvinte și expresii („Sunt fericit/trist/supărat/speriat”) etc.	<p>Probă practică:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lucrul la panoul ”Dispoziția mea”. ✓ Jorul de rol ”De-a capra cu trei iezi” – adultul, în rol de capră, interpretează rolul astfel încât copiii, iezi, să preia stilul de expresivitate facială comportamentului verbal și nonverbal trist ca și capra, vesel ca iedul cel mare, speriat ca iedul cel mic, etc. <p>Observarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa manifestarea emoțiilor și stărilor copilului în timpul interacțiunii cu alți copii sau adulți, sau în situații cotidiene și cele de învățare, cum ar fi: primirea de dimineață/salutul cu educatorul și copii; apariția momentelor

				de surpriză; situații de conflict cu semenii; apariția unor persoane noi în sala de grupă, etc.
Standard 4. Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia				
16. Se desparte de membrii familiei cu ușurință și interacționează cu alți adulți (de ex. educatoarea, personalul grădiniței). (247).	Se desparte de membrii familiei cu greu și interacționează cu alți adulți cunoscuți.	Se desparte de membrii familiei cu dificultăți și interacționează cu alți adulți doar în unele contexte.	Se desparte de membrii familiei cu ușurință și interacționează cu alți adulți.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa comportamentul copilului în momentul în care se desparte de adult/ părinte, când are în preajmă un alt adult cunoscut. <u>Interviu cu adulții:</u> - Cum se desparte copilul de dvs. în condiții de casă, când urmează să plecați și să rămână cu alte persoane cunoscute?
17. Ajută, din propria-i inițiativă, adultul în realizarea sarcinilor simple. (251)	Refuză să ajute adultul în realizarea sarcinilor simple.	Ajută adultul în realizarea sarcinilor simple, doar la îndemnul acestuia.	În mod independent ajută adultul în realizarea sarcinilor simple.	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa modul de implicare a copilului în realizarea unor sarcini cotidiene (de exemplu: udatul florilor, aranjarea mesei etc.)
Standard 5: Copilul va fi capabil să ceară ajutorul adultului când are nevoie				
18. Semnalează adulților situații problematice simple pentru a interveni (un copil s-a lovit sau are nevoie de ajutor, se aud zgomote suspecte, arde mâncarea pe aragaz etc.). (268).	Nu semnalează adulților situații problematice simple pentru a interveni.	Semnalează uneori adulților situații problematice simple pentru a interveni.	Semnalează permanent adulților situații problematice pentru a interveni.	<u>Proba practică:</u> ✓ Discuții în baza unor situații problematice simple/studii de caz: arde mâncarea pe aragaz, se aud zgomote suspecte etc. <u>Observarea:</u> ✓ Se va observa comportamentul copilului în situații problematice simple, solicită ajutor în situații de pericol.
Standard 6: Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copii de vârstă apropiată				
19. Preferă să se joace și să inițieze activități comune cu alți copii.	Nu are inițiativă în interacțiuni cu alți copii.	Inițiază o activitate împreună cu alt copil sau copii la îndemnul adultului.	Inițiază independent o activitate împreună cu alt copil sau copii.	<u>Observarea:</u> Diverse activități cotidiene: inițiază împreună cu alt copil o construcție, să

(278)				șteargă praful, să aranjeze jucăriile, să împartă ceva, etc.
Standard 7: Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni				
20. Se joacă împreună cu copiii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, etnie, inclusiv cu cei cu nevoi speciale (294).	Nu se joacă împreună cu copiii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, etnie, inclusiv cu cei cu nevoi speciale, chiar și sub îndrumarea adulților.	Manifestă rețineră în a se juca împreună cu copiii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, etnie, inclusiv cu cei cu nevoi speciale, chiar și sub îndrumarea adulților.	Se joacă din proprie inițiativă împreună cu copiii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, etnie, inclusiv cu cei cu nevoi speciale.	<u>Observarea:</u> Se va observa modul de comunicare și interacțiune a copilului cu alți copii în cadrul diverselor activități: ✓ Jocuri creative și de construcție. ✓ Jocul liber ales. ✓ Activități extracurriculare. ✓ Activități de rutină: servirea mesei, pregătirea către plimbare și/sau somn, etc.
Standard 8. Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora.				
21. Respectă reguli simple în diferite contexte sociale (311).	Respectă cu dificultate reguli simple în diferite contexte sociale, chiar dacă i se reamintesc de adult.	Respectă reguli simple în diferite contexte sociale, cu reamintire din partea adultului.	Respectă reguli simple în diferite contexte sociale independent.	<u>Observarea:</u> Se va observa comportamentul copilului în joc și în alte activități din programul zilei.
Standard 9. Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor				
22. Aplică strategii simple pentru a rezolva probleme (327).	Nu aplică strategii simple pentru a rezolva probleme.	Cu ajutorul adultului și doar în anumite contexte aplică strategii simple pentru a rezolva probleme.	Independent aplică strategii simple pentru a rezolva probleme.	<u>Probă practică:</u> ✓ Studii de caz, lectură de povești și povestiri cu situații în care personajele urmează să rezolve conflictele în mod constructiv. <u>Observarea:</u> Diverse activități pe parcursul zilei, în care apare o situație de problemă, de exemplu: trebuie să aștepte rândul pentru a se juca cu o jucărie; nu poate să-și lege șireturile; vrea să ia o jucărie și nu o ajunge, etc.
Standard 10. Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți.				
23. Face schimb de obiecte în timpul	Refuză să facă schimb de obiecte în timpul jocului și	Face schimb de obiecte în timpul jocului la	Permanent face schimb de obiecte în timpul jocului,	<u>Probă practică:</u> Orice activități, jocuri care presupun

<p>jocului, conformându-se deciziilor de grup. (reformulat din 344 și 345).</p>	<p>nu se conformează deciziilor de grup.</p>	<p>solicitarea/îndemnul adultului și cu dificultate se conformează deciziilor de grup.</p>	<p>din proprie inițiativă sau la solicitare, conformându-se deciziilor de grup.</p>	<p>cooperare cu utilizare de obiecte/jucării: jocuri de construcție și jocuri creative, jocuri liber alese, jocuri de masă, dramatizări, elaborare de postere/cărți/felicitări, etc. în cadrul cărora apare necesitatea de a face schimb de obiecte, jucării, atribute și de a se conforma deciziilor de grup.</p>
<p>Standard 11. Copilul va fi capabil să manifeste empatie față de celelalte persoane.</p>				
<p>24. Exprimă sentimente, emoții și atitudini față de suferința fizică sau emoțională a celorlalți copii sau față de personajele din povești (de exemplu: țin cu fata moșului; o/îl compățimesc pe biata capră/sărmanul cocoș etc.). (reformulat din 359 și 360)</p>	<p>Nu își exprimă sentimentele și emoțiile față de suferința fizică sau emoțională a celorlalți copii sau față de personajele din.</p>	<p>Cu ajutorul adultului își exprimă sentimentele și emoțiile față de suferința fizică sau emoțională a celorlalți copii sau față de personajele din povești.</p>	<p>Permanent își exprimă sentimentele și emoțiile față de suferința fizică sau emoțională a celorlalți copii sau față de personajele din povești.</p>	<p><u>Observarea:</u> Se va observa comportamentul copilului în interacțiune cu alți copii în timpul jocului și în alte activități din programul zilei</p> <p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Convorbiri/discuții despre acțiunile pe care le va întreprinde în cazul suferinței fizice sau emoționale a celorlalți copii: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ce vei face când vei vedea un coleg de grupă sau alt copil în timp ce plânge (cade, se lovește, se ceartă cu cineva, etc.)</i> ✓ Convorbiri/discuții în baza unor povești cunoscute: ”Capra cu 3 iezi”, ”Căsuța iepurașului” etc. în care personajele trec prin situații neplăcute: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Cum se simte iepurașul, Ieduțul/ capra?</i> - <i>Ce poți să ne spui despre cocoșul, fata babei din povestea...?</i> <p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lucrul la panoul ”Dispoziția mea”. ✓ Joc-exercițiu ”Personaje triste” – din cărțile de povești prezentate, copilul, după copertă, alege o carte, numește un

				<p>personaj din acea poveste care a trecut printr-o întâmplare neplăcută: <i>săracul cocoș, biata gogoasă</i> motivându-și empatia pentru aceste persoane.</p> <p>✓ <u>Jocul nr. 1</u> „<i>Găsește perechea: Cine cum se simte? Stări emoționale</i>”. (Cutia I – Ne jucăm și învățăm, PGE) cu discuția:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Cum se numește emoția trăită de personaj / ce simte personajul?</i> - <i>Ce poți face pentru a-l ajuta (în cazul emoțiilor negative)?</i> <p>SAU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Cum poți împărtăși cu personajul (emoția pozitivă)?</i>
--	--	--	--	---

C. DOMENIUL: DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI PREMISELE CITIRII ȘI SCRIERII

INDICATOR	NEREALIZAT	ÎN CURS DE REALIZARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
------------------	-------------------	-----------------------------	-----------------	--

Standard 1. Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit.

25. Demonstrează înțelegerea vocabularului uzual răspunzând la întrebări, folosind limbajul verbal și/sau aplicând unele instrucțiuni (reformulat din 378 și 379)	Reacționează sau răspunde neadecvat la sarcinile/instrucțiunile sau întrebările adresate.	Reacționează sau răspunde cu sprijin la sarcinile/instrucțiunile sau întrebările adresate.	Reacționează sau răspunde adecvat la sarcinile/instrucțiunile sau întrebările adresate.	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de rutină cu sarcini de lucru enunțate de adult. De exemplu: să facă/ să aducă ceva, etc. ✓ Conversații/discuții despre activitățile zilnice a copilului, preferințele sale, etc.
---	---	--	---	---

Standard 2. Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul.

26. Înțelege și utilizează	Cu dificultate utilizează	Înțelege și utilizează, cu	Înțelege și utilizează	<u>Probă practică:</u>
----------------------------	---------------------------	----------------------------	------------------------	------------------------

cuvinte care exprimă grade de rudenie, acțiuni și/sau situații, stări de spirit și sentimente, antonime (substantive, verbe, adjective) (reformulat din 396, 397, 399, 400).	cuvinte care exprimă grade de rudenie, acțiuni și situații, stări de spirit și sentimente, antonime (substantive, verbe, adjective).	unele erori, cuvinte care exprimă grade de rudenie, acțiuni și situații, stări de spirit și sentimente, antonime (substantive, verbe, adjective).	adecvat cuvinte care exprimă grade de rudenie, acțiuni și situații, stări de spirit și sentimente, antonime (substantive, verbe, adjective).	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Discuții în baza poveștilor, imaginilor despre familie, natură sau diverse situații din viața cotidiană, etc. <u>Interviu cu copilul:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Cine sunt membrii familiei tale? Mama sau tatăl tău au frați/surori? Cum le spui/te adresezi? - Povestește cum petreceți zilele de odihnă în familie? - Ce știi despre anotimpul...? - Cum se face...? - Cum te simți, când .....?
27. Adresează frecvent întrebări, pentru satisfacerea curiozității întru extinderea vocabularului (398)	Nu adresează întrebări, pentru satisfacerea curiozității întru extinderea vocabularului.	Uneori adresează întrebări, pentru satisfacerea curiozității întru extinderea vocabularului.	Permanent adresează întrebări, pentru satisfacerea curiozității întru extinderea vocabularului.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Conversații, povestiri în care sunt utilizate și cuvinte noi. ✓ Exerciții de alcătuire de enunțuri, folosind cuvinte noi. ✓ Activități, jocuri în care copilul este rugat să explice semnificația unor cuvinte noi, necunoscute.
Standard 3: Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical.				
28. Recurge la propoziții dezvoltate și fraze pentru a descrie evenimente curente, oameni, locuri, folosind corect: pluralul, pronumele personal (eu, tu, ei, voi), adverbe de timp (azi, ieri, mâine) și acțiuni viitoare, prepoziții, verbe la	Comite multiple erori în folosirea pluralului, pronumelui personal (eu, tu, ei, voi), adverbilor de timp (azi, ieri, mâine) și acțiuni viitoare, prepozițiilor, verbelor la trecut și viitor.	Folosește cu unele erori pluralul, pronumele personal (eu, tu, ei, voi), adverbe de timp (azi, ieri, mâine) și acțiuni viitoare, prepoziții, verbe la trecut și viitor.	Folosește corect și sistematic pluralul, pronumele personal (eu, tu, ei, voi), adverbe de timp (azi, ieri, mâine) și acțiuni viitoare, prepoziții, verbe la trecut și viitor.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții – joc de utilizare a pluralului ”Eu spun unu – tu spui multe” și „Un, o – doi, două”. ✓ Exerciții – joc de utilizare a verbelor la timpul trecut, prezent și viitor și adverbe. ✓ Activități, jocuri, situații în care copilul să relateze despre evenimente, fapte care să includă exersarea folosirii adverbilor. ✓ Exerciții în care se utilizează pronumele personal.

trecut și viitor și adjective (reformulat din 424-429).				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri de prezentare despre sine, asociind prenumelui cu anumite calități/interese, ex. ”Ce știi despre mine/noi” „Spune la cine se referă”. ✓ Crerea unor povești scurte pe baza imaginilor, propuse de adult sau pe baza desenelor create de copil. ✓ Diferite jocuri cu descrierea locului obiectelor, ființelor, etc, de exemplu: „Unde este/era?”
---	--	--	--	--

Standard 4. Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne.

29. Rostește toate sunetele limbii materne (445)	Rostește cu mare dificultate cele mai multe sunete sau nu vorbește deloc.	Rostește corect toate vocalele și cu dificultate anumite consoane.	Rostește corect toate vocalele și consoanele.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri cu onomatopee care implică rostirea combinațiilor dificile de consoane. ✓ Jocuri/activități în care copilul ar trebui să diferențieze anumite sunete, cum ar fi: „Spune cu ce sunet începe ...”, „Spune ce vezi”. ✓ Discuții libere, în situații cotidiene. ✓ Exerciții de joc de genul ”Rostește după mine cuvinte” (tractor, fâlfâe, frate, casă, sac, barcă, școală, roată, foc, țară, țap, zarzavat) etc.
--	---	--	---	--

Standard 5. Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.

30. Vorbește suficient de clar pentru a fi înțeles de toți interlocutorii, exprimându-se prin gesturi, diferite semne sau cuvinte, utilizând o intonație adecvată. (reformulat din 463 și	Nu vorbește clar, nu poate folosi gesturi, diferite semne sau cuvinte, intonație adecvată și nu poate fi înțeles de interlocutori.	Vorbește mai puțin clar folosind unele gesturi, semne sau cuvinte, intonație neadecvată și e înțeles doar de unii interlocutori.	Vorbește suficient de clar, exprimându-se prin gesturi, diferite semne sau cuvinte, utilizând o intonație adecvată și este înțeles de toți interlocutorii.	<u>Observarea:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa cum vorbește copilul în discuții libere, în situații cotidiene, în timpul jocului care este modul de exprimare sub aspect al pronunției, al formării mesajului verbal, al intonației și al limbajului non-verbal. <u>Probă practică:</u>
---	--	--	--	---

467).				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții/sarcini prin care copilul va exprima dorințe, opinii sau își va aminti și va povesti experiențe trăite la grădiniță sau în absența membrilor familiei (într-o vizită, la o activitate, la o aniversare).
Standard 7: Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură.				
31. Numește și prezintă cartea preferată (499).	Nu este interesat de cărți și nu are o carte preferată.	Numește și prezintă cartea preferată cu ajutorul adultului.	Numește și prezintă cartea preferată în mod independent.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții de prezentare a unor cărți cunoscute și preferate. ✓ Activități de dezvoltarea personală cu posibilitatea de a aduce de acasă și să prezinte cartea/cărțile preferată/e. ✓ Discuții în baza cărților de la centrul Biblioteca: <i>Ai o carte preferată? Îmi spui cum se numește? (Poți să mi-o arăți).</i>
Standard 8: Copilul va fi capabil să efectueze corespondența dintre sunet și literă				
32. Identifică mesaje scrise sub formă de semne sau simboluri. (516)	Nu identifică mesaje scrise sub formă de semne sau simboluri.	Identifică mesaje scrise sub formă de semne sau simboluri cu ajutorul adultului.	Identifică în mod independent mesaje scrise sub formă de semne sau simboluri	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții de asociere a unor sunete cu litere de tipar în cuvinte simple, în propriul nume. ✓ Exerciții de copiere/scriere a propriului nume. ✓ Jocul didactic de tipul „<i>Eu spun tu arăți</i>”, etc. ✓ Activități cu ”citirea” unor instrucțiuni, etichete, simboluri, etc.
Standard 9: Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/tipărit în activitățile zilnice.				
33. Identifică și folosește o varietate de materiale tipărite (cărți, reviste,	Nu identifică și nu folosește materiale tipărite (cărți, reviste, ziare, rețete,	Identifică și folosește materiale tipărite (cărți, reviste, ziare, rețete,	Identifică și folosește o varietate de materiale tipărite (cărți, reviste, ziare,	<u>Interviu cu copilul:</u> Discuții despre conținutul mesajelor scrise în diverse surse:

ziare, rețete, prospecte, cutii de jucării, cutii de alimente) (531).	prospecte, cutii de jucării, cutii de alimente)	prospecte, cutii de jucării, cutii de alimente), doar la îndemnul adultului.	rețete, prospecte, cutii de jucării, cutii de alimente) în mod independent.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Unde întâlnim noi scrisul? ✓ Dacă mergem la magazin sau la farmacie scrie ceva și acolo? Ce scrie? ✓ Tu ai reviste pentru copii? ✓ Ce includ ele, numai desene? ✓ Ce este aici/aceasta? (indicați orice text scris – pe panou, în carte, pe dulăpașul copilului, etc.) ✓ De ce folosești cărți, reviste, etc.?
---	---	--	---	---

Standard 10: Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme

34. Experimentează scrisul cu o varietate de instrumente de scris (creioane, pixuri) (541).	Nu experimentează scrisul, refuzând instrumentele de scris.	Uneori, la sugestia adultului, experimentează scrisul cu unele instrumente de scris.	Experimentează permanent și cu plăcere scrisul cu o varietate de instrumente de scris.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții de manipulare a diferitor instrumente de scris pix, creion și de copiere/scriere a unor litere/cuvinte.
---	---	--	--	---

D. DOMENIUL: DEZVOLTAREA COGNITIVĂ

INDICATOR	NEREALIZAT	ÎN CURS DE REALIZARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
------------------	-------------------	-----------------------------	-----------------	--

Standard 1: Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni

35. Identifică obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte (555).	Nu identifică obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte.	Uneori identifică obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte în cadrul unor experimente simple cu ajutorul adultului.	Identifică independent obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții-experimente simple de identificare a efectelor unor acțiuni, ex. "Amestecă zahărul cu apă. Ce se întâmplă? Dacă ud florea prea mult, aceasta se usucă", etc. <u>Interviul cu copilul:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Discutați cu copilul în diferite contexte, solicitându-i să explice relații simple de cauzalitate, de exemplu despre fenomene ale naturii: - Ce se va întâmpla dacă afară va ploua
---	--	--	---	--

				<p>multe zile la rând?</p> <p>- De ce s-a uscat așa de tare pământul de dinghiveciul cu floare?, etc.</p>
Standard 2: Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe.				
36. Recunoaște caracteristicile unui eveniment, unei acțiuni (lung/ă, amuzant/ă, gălăgios/oasă etc.) (565).	Nu recunoaște caracteristicile unui eveniment, a unei acțiuni.	Uneori, cu ajutorul adultului, recunoaște caracteristicile unui eveniment, a unei acțiuni .	Recunoaște independent caracteristicile unui eveniment, a unei acțiuni	<p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Discutați despre evenimentele personale din viața copilului: zi de naștere, matineu, spectacol întrebându-l: ✓ <i>Cum a fost? Cum ți s-a părut? Ai stat mult? Ți-a plăcut? De ce?</i> ✓ <i>Care a fost partea cea mai interesantă?etc.</i>
Standard 3: Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte.				
37. Utilizează informația dobândită într-un alt context sau mod. (574).	Nu utilizează informația dobândită într-un alt context sau mod.	Uneori, cu ajutor din partea adultului, utilizează informația dobândită într-un alt context sau mod .	Utilizează în mod independent informația dobândită într-un alt context sau mod.	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri și activități ce necesită transferul de informații și experiență. De exemplu <i>Haideți să sărbătorim ziua de naștere a păpușii. Ce-i putem aduce în dar? sau La frizerie - se coafează în fața oglinzii așa cum a văzut la frizerie, etc.</i>
Standard 4: Copilul va fi capabil să genereze soluții la diverse întrebări, situații, probleme.				
38. Se reorientează în soluționarea unei probleme, când intervine un element nou. (582).	Nu se reorientează în soluționarea unei probleme, când intervine un element nou..	Se reorientează în soluționarea unei probleme, când intervine un element nou, cu sprijinul adultului.	Se reorientează în soluționarea unei probleme, când intervine un element nou, explorând mai multe căi de soluționare a și alegând una dintre ele.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa comportamentul copilului în situații de problemă: de ex. s-a dus să-și spele mâinile, dar nu este apă/nu funcționează robinetul, nu are lingură pentru a servi masa, în timpul jocului i se dărâma construcția (sau un coleg i-o dărâmă), etc. <p><u>Interviu cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Discuții referitor la identificarea soluției pentru unele probleme cotidiene:

				<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Este seară și în camera ta s-a ars becul. Ce ai putea face?</i> (să chem părinții să-l înlocuiască, să merg să mă joc în altă cameră, să aprind veioza, etc.)
Standard 5. Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, seriere).				
39. Formează mulțimi de obiecte, după 1-2 criterii și le compară, utilizând expresiile „mult/ unu”, „mai mult/ tot atât/ mai puțin”..) (reformulat din 590 și 591).	Nu formează și nu compară mulțimi.	Formează mulțimi de obiecte, după 1-2 criterii și le compară, utilizând expresiile „mult/ unu”, „mai mult/ tot atât/ mai puțin”..cu ajutorul adultului)	În mod independent formează mulțimi de obiecte, după 1-2 criterii și le compară, utilizând expresiile „mult/ unu”, „mai mult/ tot atât/ mai puțin”..)	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții-joc cu materiale diverse, pentru a forma mulțimi după formă, mărime și culoare. ✓ Exerciții-joc și sarcini de lucru cu diferite mulțimi, pe care să le compare, folosind expresiile: „multe/puține/ tot atâtea”. ✓ Manipularea cu diverse obiecte, care au caracteristici comune (culoare, mărime, forme geometrice, creioane, mingi, cutii, nasturi, cheu, mașinuțe, piese de mozaic și LEGO, mașinuțe, pietricele, conuri, etc.)
40. Ordonează cu insistență obiectele în șir crescător/descrescător după un criteriu, utilizând încercarea și eroarea (593)	Nu ordonează obiectele în funcție de criteriul dat și nu utilizează încercarea și eroarea.	Ordonează cu ajutorul adultului obiectele în funcție de criteriul dat, utilizând încercarea și eroarea.	Ordonează independent obiectele în funcție de criteriul dat, utilizând încercarea și eroarea.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții-joc de așezare în ordine crescătoare a unor obiecte din mediul înconjurător (cutii, panglici etc.) în funcție de un criteriu. De exemplu: obiecte groase (carte groasă, marcher, burete, etc), obiecte subțiri (carte de colorat, creion simplu, lavetă, etc.) ✓ Exerciții-joc de ordonare a obiectelor dintr-o singură categorie după o caracteristică. De exemplu: cuburi/mingi/ mașinuțe – de la mare la mic și invers; cărți – de la gros la subțire și invers, etc.

Standard 6. Copilul va fi capabil să opereze cu numere și șiruri numerice.				
41. Utilizează numerele și numărul până la 5 în diverse activități (reformulat din 604, 605 și 606).	Nu utilizează numerele și numărul până la 5 în diverse activități sau le utilizează greșit.	Utilizează numerele și numărul până la 5 în diverse activități, cu preponderență la indicația și cu sprijinul adultului.	Utilizează independent numerele și numărul până la 5 în diverse activități.	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții de numărare a copiilor dintr-un grup, de la masa de alături, a scaunelor, a tacâmurilor de pe masă, etc. ✓ Jocuri simbolice ce presupun utilizarea de numere "La farmacie" – numărul pastilelor, "La magazin" – numărul inventarului de produse, bani, cântare etc.
Standard 7. Copilul va fi capabil să utilizeze unitățile de măsură la determinarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri.				
42. Compară și ordonează obiectele după mărime, înălțime, lungime, lățime și grosime, utilizând cuvinte specifice (reformulat din 618 și 620).	Nu compară și nu ordonează obiectele după mărime, înălțime, lungime, lățime și grosime, și nu utilizează cuvinte specifice.	Compară și ordonează obiectele după mărime, înălțime, lungime, lățime și grosime, utilizând cuvinte specifice, cu ajutor din partea adultului.	Compară și ordonează cu ușurință obiectele după mărime, înălțime, lungime, lățime și grosime, utilizând cuvinte specifice.	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții de măsurare a înălțimii copiilor din grupă, a lungimii părului, pantofului copiilor, a păpușilor, a unei construcții, etc., utilizând ca măsuri neconvenționale o panglică, un șiret, semne pe ușă/perete etc. ✓ Exerciții de măsurare neconvențională a nisipului, apei, orezului dintr-un vas cu pumnul, paharul, gălețușa, pahar de plastic, etc. ✓ Exerciții-joc, sarcini de lucru, în care copilul va utiliza procedee de suprapunere și juxtapunere în compararea obiectelor. De exemplu: compararea a două mere prin alăturare și a două imagini – mere, prin suprapunere.
43. Estimează masa unor corpuri. (619)	Nu poate estima/aprecia masa unor corpuri.	Poate estima/aprecia masa unor corpuri cu sprijinul	Estimează în mod independent masa unor	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități de comparare a masei unor

		adultului.	corpuri.	corpuri cu și fără utilizarea cântarului. Solicitați copiilor să facă estimări ale masei unor corpuri: <i>De exemplu:</i> „Care obiect dintre cele expuse este mai greu?”
Standard 8. Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modele date și în mediul înconjurător.				
44. Recunoaște diferite figuri geometrice: cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi. (628)	Nu recunoaște nici o figură geometrică, nici cu sprijin.	Recunoaște și numește 1-2 figuri geometrice cu ușurință, iar celelalte figuri, cu sprijin din partea adultului sau deloc.	Recunoaște și numește independent diferite figuri geometrice: cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sarcini în care copiii să utilizeze și să numească figuri geometrice, pentru a realiza construcții sau modele artistice (cartonașe pentru colaje, piese din lemn, din plastic etc.). ✓ Exerciții-joc de colorare, comparare a unor imagini care conțin cu figura propusă, de exemplu: ”Colorează imaginile în care este un cerc”, etc. ✓ Jocuri de recunoaștere a figurilor geometrice în condiții reale, de exemplu: ”Găsește în grupă un pătrat, cerc, triunghi, dreptunghi”, acestea fiind plasate special în diferite părți/locuri ale grupei (pe tablă, lipit pe un dulap, simboluri ale centrelor de interes – ca mijloc de rapartizare pentru lucru în centre, etc.)
Standard 9. Copilul va fi capabil să se orienteze în timp și spațiu.				
45. Stabilește raporturi spațiale dintre el și obiectele înconjurătoare, utilizând terminologia aferentă (stânga/dreapta,	Nu poate stabili raporturi spațiale dintre el și obiectele înconjurătoare și utilizează greșit terminologia aferentă.	Cu ajutorul adultului stabilește raporturi spațiale dintre el și obiectele înconjurătoare, utilizând terminologia aferentă.	În mod independent, stabilește raporturi spațiale dintre el și obiectele înconjurătoare, utilizând terminologia aferentă,.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții-joc, sarcini de lucru în care copilul va identifica poziția lui în spațiu, precum și poziția obiectelor în raport cu sine, utilizând schema corporală (sus/jos, stânga/dreapta, înainte/înapoi,

<p>sus/jos, în față/în spate, înainte/înapoi) (641).</p>				<p>în față/în spate).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități în care copilul va analiza orice suprafață plană – tablou, imagine, foaie de hârtie, coperta unei cărți, care este constituită din patru părți: sus, jos, stânga și dreapta. ✓ Exercițiu-joc sau joc de rol "De-a familia, "De-a biblioteca" unde copilul va citi imagini/cărți de la stânga la dreapta. ✓ Sarcini de lucru, activități în care copilul va desena, picta, aplica realizând/plasând elemente de la stânga spre dreapta și invers; de jos în sus și invers, etc.
<p>46. Identifică părțile zilei (dimineață, amiază, seară, noapte) și succesiunea zilelor, în baza activităților zilnice și a schimbărilor existente în natură (643).</p>	<p>Nu identifică părțile zilei și succesiunea zilelor, nici în baza activităților zilnice și nici a schimbărilor existente în natură,</p>	<p>Identifică părțile zilei și succesiunea zilelor, în baza activităților zilnice și a schimbărilor existente în natură, doar cu ajutorul adultului.</p>	<p>Identifică în mod independent părțile zilei și succesiunea zilelor, în baza activităților zilnice și a schimbărilor existente în natură</p>	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții și jocuri de recunoaștere a părților zilei în baza regimului zilei, a poziției spațiale a soarelui pe parcursul zilei și apariției stelelor și a lunii. ✓ Jocuri și exerciții de ordonare a părților zilei conform consecutivității acestora. ✓ Lucrul la panourile: "Calendarul zilei", "Calendarul naturii" ✓ Activități practice de diferențiere a momentului desfășurării acțiunii în raport cu timpul petrecut și a duratei unor evenimente, viteza de deplasare (De ex: acum mâncăm, mai apoi dormim; melcul merge încet, iar pisica mai repede; a te spăla pe față este a

				<p>acțiune care se desfășoară mai repede decât a face baie etc.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții de joc pentru stabilirea momentelor din zi când are loc o anumită activitate: dimineața – deschide fereastra, se spală pe din'i, face gimnastică, ziua – face activități, se joacă, doarme la amiază etc. ✓ Exercițiul de joc "Când se întâmplă" – imagini cu caracteristici ale anotimpurilor pe care copilul le grupează conform anotimpului reprezentat printr-un simbol: toamna- o frunză, primăvara - un ghiocel etc. <p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități bazate pe conversație în baza imaginii: <i>Ce fac oamenii ziua, dar noaptea? Cum este dimineața, la amiază, seara sau noaptea?</i> ✓ Discuții despre activitățile din programul zilei și succesiunea lor. ✓ Discuții despre caracteristicile anotimpului în raport cu activitățile fundamentale ale sale sau cu evenimentele semnificative.
--	--	--	--	--

Standard 10. Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și inerte.

47. Identifică categorii de animale (domestice/ sălbatice/ de la Zoo, călătoare/sedentare), plante (de grădină/ cameră/ pădure),	Confundă categoriile de animale, plante legume, fructe și mediul de trai al acestora.	Identifică cu ajutorul adultului categorii de animale, plante, legume, fructe și mediul de trai al acestora.	Identifică categorii de animale, plante, legume, fructe în mod independent mediul de trai al acestora.	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri didactice referitoare la modul de viață al unor viețuitoare și plante: "Ce știi despre...?"; ✓ Jocuri de sortare, clasificare a viețuitoarelor și plantelor în categorii:
--	---	--	--	---

legume, fructe și distinge mediul de trai al acestora (reformulat din 660 și 661).				<i>"Animale domestice și animale salbatice", "Alege fructe și legume din alte produse", "Cine și unde trăiește?", "Ce și unde crește?", etc.</i>
48. Evidențiază semnele caracteristice fiecărui anotimp (662).	Nu evidențiază semnele caracteristice fiecărui anotimp.	Evidențiază cu sprijinul adultului semnele caracteristice fiecărui anotimp	Evidențiază semnele caracteristice fiecărui anotimp în mod independent.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lucrul la panourile "Calendarul zilei", "Calendarul naturii". ✓ Exerciții de recunoaștere a stării vremii, a fenomenelor naturii (<i>soare, vânt, viscol, ploaie</i> etc.) în momentul producerii lor. ✓ Activități de identificare a semnelor caracteristice timpului de afară și jocuri de asociere a stării vremii cu simbolurile caracteristice (soare, nor, ploaie, vânt, ninsoare etc.). ✓ Alcătuirea povestirilor, ghicitorilor despre anotimpuri. ✓ Activități de distingere a schimbărilor survenite în viața omului, plantelor, animalelor în fiecare anotimp. ✓ Activități în baza cărora se realizează explicarea pe bază de cauzalitate a anumitor schimbări în natură și lumea înconjurătoare. <u>Interviu cu copilul:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Discuții despre caracteristicile anotimpurilor, în relație cu activități sale fundamentale sau evenimente semnificative.
49. Identifică diferite suprafețe ale	Nu poate identifica sau confundă diferite suprafețe	Identifică cu sprijinul adultului diferite suprafețe	În mod independent identifică diferite suprafețe	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități, situații în care copilul să se

pământului (iarbă, nisip, noroi, apă etc.). (664)	ale pământului (iarbă, nisip, noroi, apă etc.).	ale pământului (iarbă, nisip, noroi, apă etc.).	ale pământului (iarbă, nisip, noroi, apă etc.).	joace și să exploreze diferite suprafețe și să le denumească sau să le identifice după imagini.
50. Recunoaște unele corpuri cerești (soarele, luna, stele). (665)	Nu recunoaște nici un corp ceresc.	Recunoaște doar 1-2 corpuri cerești, uneori le confundă pe toate.	În mod independent recunoaște unele corpuri cerești (soarele, luna, stele).	<u>Probă practică:</u> ✓ Situații de joc, creare de postere, analiza imaginilor/cărților sau utilizarea softurilor educaționale, în care copiii determină corpurile cerești, soarele și luna.
51. Identifică și descrie părțile corpului, organele de simț. (666)	Identifică și numește cu mare dificultate 1-2 părți ale corpului sau 1-2 organe de simț, fără a le descrie.	Identifică și descrie părțile corpului, organele de simț, cu ajutorul adultului.	Identifică și descrie în mod independent părțile corpului, organele de simț	<u>Probă practică:</u> ✓ Discuții în baza cărților ce reprezintă corpul omenesc. ✓ Jocul de rol/creație ”La medic” - unde fiecare pacient îi spune doctorului ce îl doare, de exemplu: <i>Îmi bate tare inima, am obosit, iar doctorul propune soluții, de exemplu: Ce ai făcut, ai grijă de inimă, ea este motorașul, etc.</i> ✓ Jocuri și activități de identificare a părților corpului uman, de descriere a organelor de simț. ✓ Jocuri de reconstituire a corpului uman din părți componente. ✓ Recitarea poeziilor (de ex: <i>Simțurile</i> de Nicolae Nasta). ✓ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise și deschise despre corpul uman <u>Interviu cu copilul:</u> ✓ Activități bazate pe conversație despre corpul propriu și al altor copii, adulți, bătrâni. Întrebări/sarcini de genul: ✓ <i>Arată unde este nasul tău și de ce ai</i>

				<p><i>nevoie de el?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Cum este corpul unui bebeluș și a unui copil de 5 ani, ca tine / a unui adult, etc.? (mai mic, mai mare)</i> ✓ <i>Care sunt regulile de igienă a nasului, ochilor, gurii, etc.?</i>
--	--	--	--	---

Standard 11. Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător.

52. Folosește simțurile, pentru a obține informații despre lumea înconjurătoare. (683).	Nu folosește simțurile, pentru a obține informații despre lumea înconjurătoare.	Folosește simțurile, la sugestia adultului, pentru a obține informații despre lumea înconjurătoare.	Folosește independent simțurile, pentru a obține informații despre lumea înconjurătoare.	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități senzoriale, pentru a înțelege noțiuni, fenomene, procese existente în natură. De exemplu: pentru înțelegerea noțiunii de <i>măr</i>, utilizați activități în care copilul analizează vizual mărul, apoi îl pipăie, îl miroase și îl gustă. ✓ Activități de observare a plantelor, animalelor din zona grădiniței, a corpurilor nevăzute (apă, aer, sol), fenomenelor ale naturii caracteristice fiecărui anotimp, etapelor de evoluție a unor corpuri vii, influenței schimbărilor în natură asupra vieții animalelor, plantelor și a omului, impactului apei, hrănilor, luminii asupra creșterii și dezvoltării unor ființe, activității oamenilor, fiind desfășurate în aer liber și în sala de grupă. ✓ Activități de explorare a mediului înconjurător utilizând lupa, rigla, ș.a. instrumente. ✓ Activități ludice, desfășurate atât în aer liber, cât și în sala de grupă, pentru a
---	---	---	--	---

				<p>observa: plante/animale din zona grădiniței; corpuri nevăzute (apă, aer, sol); fenomene ale naturii caracteristice fiecărui anotimp; etapele de evoluție a unor corpuri vii; influența schimbărilor în natură, desfășurate pe parcursul anului, asupra animalelor, plantelor și a omului; impactul apei, hrănilor, luminii asupra creșterii și dezvoltării ființelor; activitatea oamenilor.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Experimente simple pentru a observa lucrurile și fenomenele înconjurătoare, dar și procese, relații: a studia o insectă, o pană, cuie, piulițe, clame prinse de magneti sau privite prin lupă etc. dizolvarea sării/zahărului în apă, înghețarea apei, scufundarea unor corpuri în apă, fierberea apei, etc. ✓ Activități de colectare a unor obiecte în scopul utilizării lor în activități de observare sau de experimente simple: frunze, semințe, conuri, pietre, dopuri de plută, capace din diferit material etc.
--	--	--	--	--

Standard 12. Copilul va fi capabil să descopere relațiile dintre om – mediu înconjurător – om.

53. Participă la îngrijirea mediului. (697)	Refuză să participe la îngrijirea mediului.	Participă la îngrijirea mediului uneori sau doar la îndemnul adultului.	În mod independent și permanent, cu plăcere, participă la îngrijirea mediului.	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa modul de implicare a copilului în activități de îngrijire a mediului intern și cel extern.
54. Recunoaște condițiile de bază ale supraviețuirii omului ca ființă vie. (698)	Nu recunoaște condițiile de bază ale supraviețuirii omului ca ființă vie.	Recunoaște cu sprijinul adultului condițiile de bază ale supraviețuirii omului ca ființă vie.	În mod independent recunoaște condițiile de bază ale supraviețuirii omului ca ființă vie.	<p><u>Interviu cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Discutați despre nevoile de bază ale ființei umane (apă, lumină, hrană, adăpost) și cum pot fi satisfăcute.

				<ul style="list-style-type: none"> ✓ <u>Probă practică:</u> Creare de postere, analiza imaginilor, cărților, enciclopediilor care redau corpul omului și elementele de bază necesre pentru supraviețuirea omului.
55. Identifică caracteristicile specifice omului ca ființă socială: meserii, limbaj, mijloace de locomoție, invenții, artă (699).	Nu poate explica caracteristicile specifice omului ca ființă socială.	Explică cu dificultate și cu ajutorul adultului caracteristicile specifice omului ca ființă socială.	Explică independent caracteristicile specifice omului ca ființă socială.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri de rol "De-a medicul", "De-a șoferii", "La aeroport", "În tren", "La frizerie", "La teatru" "La concert", etc. cu discutarea rolului omului în diferite profesii. ✓ Înregistrări audio sau video cu oameni vorbind în diferite limbi sau cu utilizarea limbajului mimico-gestual. Discutați, de ce oamenii vorbesc diferite limbi și/sau cum se înțeleg oamenii când vorbesc diferite limbi sau nu pot vorbi, etc. ✓ Activități cu descoperirea diversității mijloacelor de locomoție, utilizate de către om, și exploatați conținutul din punct de vedere ecologic. ✓ Softuri educaționale, filme, prezentări power point cu conținut despre relațiile dintre om – mediu înconjurător – om și convorbiri în baza lor.

Fișa de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de 3 - 5 ani (37 - 60 luni) în baza SÎDC

Copilul _____, data nașterii _____, Grupa _____
(Numele, prenumele copilului)

Educatori: _____
(Nume, prenume)

A. DOMENIUL: Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății		I-I an 20____ - 20____			al II-lea an 20____ - 20____		
		Nerealizat	În curs de realizare	Realizat	Nerealizat	În curs de realizare	Realizat
1.	Merge/aleargă circular, în jurul unor obstacole, obiecte (26, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 35).						
2.	Prinde/aruncă cu ambele mâini o minge mare (30, 31).						
3.	Participă cu entuziasm în diverse activități fizice: alergare, cățărare, aruncări, rostogoliri, dans, proceduri de călire ș.a. (36, 37)						
4.	Manipulează obiecte mici (șiruri de mărgel, obiecte mici introduce prin găuri etc.) (60, 61, 62)						
5.	Crează compoziții simple, utilizând diverse materiale instrumente și tehnici de artă specifice colajului, desenului și modelării (76, 77, 78, 79, 81, 82, 83)						
6.	Desenează schița corpului uman cu mai multe detalii (cap, corp, degete, etc.) (80)						
7.	Imită animale/personaje din povești prin mișcare, sunete, îmbrăcăminte etc. (99, 100, 101, 102, 103).						
8.	Alege produsele alimentare sănătoase dintr-o mulțime de mâncăruri (118, 119, 120, 121).						
9.	Folosește șervețele pentru a-și șterge nasul și le aruncă după utilizare la coș (134, 135).						
10.	Își spală și usucă mâinile înainte de masă și după utilizarea WC. (136,						

	137, 140).						
11.	Comunică adulților sau colegilor faptele rele/ situațiile periculoase la care a fost martor (152, 153).						
12.	Explică regulile de siguranță în sala de grupă/ grădiniță și acasă (nu ia medicamente în absența adultului, dar știe că medicamentele sunt utile în anumite situații). (154, 155, 156, 157).						
B. DOMENIUL: Dezvoltarea personală, emoțională și socială		I-I an 20_____ - 20_____			al II-lea an 20_____ - 20_____		
		Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat	Nerealizat	În curs de realizare	Realizat
13.	Își spune și utilizează corect numele și prenumele, auto-identificându-se ca persoană care gândește („Eu cred”), are corp și simțuri („Mi-e frig”, „Mi-e foame”...) (nu mai vorbește despre sine de la persoana a III-a) (178, 179, 180, 181, 182, 183, 184).						
14.	Își așteaptă/respectă rândul (201, 202, 203, 204, 205, 206).						
15.	Asociază corect emoțiile cu cuvintele și expresii faciale, utilizând și o gamă variată de cuvinte și expresii („Sunt fericit/trist/supărat/speriat”) (221, 222, 223, 224, 225, 226, 227)						
16.	Se desparte de membrii familiei cu ușurință și interacționează cu alți adulți (de ex. educatoarea, personalul grădiniței) (247, 248, 249, 250).						
17.	Ajută, din propria-i inițiativă, adultul în realizarea sarcinilor simple. (251, 252)						
18.	Semnaleză adulților situații problematice simple pentru a interveni (un copil s-a lovit sau are nevoie de ajutor, se aud zgomote suspecte, arde mâncarea pe aragaz etc.) (265, 266, 267, 268, 269).						
19.	Preferă să se joace și să inițieze activități comune cu alți copii (278, 279, 280, 281)						
20.	Se joacă împreună cu copiii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, etnie, inclusiv cu cei cu nevoi speciale (292, 293, 294, 295).						
21.	Respectă reguli simple în diferite contexte sociale (311, 312, 313, 314).						
22.	Aplică strategii simple pentru a rezolva probleme (325, 326, 327, 328).						
23.	Face schimb de obiecte în timpul jocului, conformându-se deciziilor de						

	grup. (342, 343, 344, 345).						
24.	Exprimă sentimente, emoții și atitudini față de suferința fizică sau emoțională a celorlalți copii sau față de personajele din povești (de exemplu: țin cu fata moșului; o/îl compătinesc pe biata capră/sărmanul cocoș etc.). (359, 360)						
C. DOMENIUL: Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii		I-I an 20__ - 20__			al II-lea an 20__ - 20__		
		Nerealizat	În curs de realizare	Realizat	Nerealizat	În curs de realizare	Realizat
25.	Demonstrează înțelegerea vocabularului uzual răspunzând la întrebări, folosind limbajul verbal și sau și aplică unele instrucțiuni și aplicând unele instrucțiuni (377, 378, 379 , 380, 381)						
26.	Înțelege și utilizează cuvinte care exprimă grade de rudenie, acțiuni și/sau situații, stări de spirit și sentimente, antonime (substantive, verbe, adjective) (396, 397, 399, 400).						
27.	Adresează frecvent întrebări, pentru satisfacerea curiozității întru extinderea vocabularului (398)						
28.	Recurge la propoziții dezvoltate și fraze pentru a descrie evenimente curente, oameni, locuri, folosind corect: pluralul, pronumele personal (eu, tu, ei, voi), adverbe de timp (azi, ieri, mâine) și acțiuni viitoare, prepoziții, verbe la trecut și viitor și adjective (424, 425, 426, 427, 428, 429).						
29.	Rostește toate sunetele limbii materne (445, 446, 447)						
30.	Vorbește suficient de clar pentru a fi înțeles de toți interlocutorii, exprimându-se prin gesturi, diferite semne sau cuvinte, utilizând o intonație adecvată. (463, 464, 465, 466, 467, 468, 469).						
31.	Numește și prezintă cartea preferată (499, 500, 501, 502, 503, 504).						
32.	Identifică mesaje scrise sub formă de semne sau simboluri. (515, 516, 517).						
33.	Identifică și folosește o varietate de materiale tipărite (cărți, reviste, ziare, rețete, prospecte, cutii de jucării, cutii de alimente) (531, 532, 533, 534).						

34.	Experimentează scrisul cu o varietate de instrumente de scris (creioane, pixuri) (541, 542).						
D. DOMENIUL: Dezvoltarea cognitivă		I-I an 20____ - 20____			al II-lea an 20____ - 20____		
		Nerealizat	În curs de realizare	Realizat	Nerealizat	În curs de realizare	Realizat
35.	Identifică obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte (555, 556, 557).						
36.	Recunoaște caracteristicile unui eveniment, unei acțiuni (lung/ă, amuzant/ă, gălăgios/oasă etc.) (565, 566).						
37.	Utilizează informația dobândită într-un alt context sau mod. (574).						
38.	Se reorientează în soluționarea unei probleme, când intervine un element nou. (581, 582).						
39.	Formează mulțimi de obiecte, după 1-2 criterii și le compară, utilizând expresiile „mult/ unu”, „mai mult/ tot atât/ mai puțin”. (590, 591, 592).						
40.	Ordonează cu insistență obiectele în șir crescător/descrescător după un criteriu, utilizând încercarea și eroarea. (593)						
41.	Utilizează numerele și numărul până la 5 în diverse activități (603, 604, 605, 606, 607, 608).						
42.	Compară și ordonează obiectele după mărime, înălțime, lungime, lățime și grosime, utilizând cuvinte specifice (618, 620).						
43.	Estimează masa unor corpuri. (619)						
44.	Recunoaște diferite figuri geometrice: cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi (628, 629, 630, 631).						
45.	Stabilește raporturi spațiale dintre el și obiectele înconjurătoare, utilizând terminologia aferentă (stânga/dreapta, sus/jos, în față/în spate, înainte/înapoi) (641, 642).						
46.	Identifică părțile zilei (dimineață, amiază, seară, noapte) și succesiunea zilelor, în baza activităților zilnice și a schimbărilor existente în natură (643, 644).						
47.	Identifică categorii de animale (domestice/ sălbatice/ de la Zoo, călătoare/sedentare), plante (de grădină/ cameră/ pădure), legume, fructe						

	și distinge mediul de trai al acestora (659, 660 , 661).						
48.	Evidențiază semnele caracteristice fiecărui anotimp (662 , 663).						
49.	Identifică diferite suprafețe ale pământului (iarbă, nisip, noroi, apă etc.). (664)						
50.	Recunoaște unele corpuri cerești (soarele, luna, stele). (665)						
51.	Identifică și descrie părțile corpului, organele de simț (666)						
52.	Folosește simțurile, pentru a obține informații despre lumea înconjurătoare. (683 , 684 , 685 , 686 , 687).						
53.	Participă la îngrijirea mediului. (697)						
54.	Recunoaște condițiile de bază ale supraviețuirii omului ca ființă vie. (698)						
55.	Identifică caracteristicile specifice omului ca ființă socială: meserii, limbaj, mijloace de locomoție, invenții, artă (698 , 699).						

Instrument de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de 5 la 7 ani (61- 84 luni) în baza SÎDC

A. DOMENIUL: DEZVOLTAREA FIZICĂ ȘI FORTIFICAREA SĂNĂTĂȚII				
INDICATORI	NEREALIZAT	ÎN CURS DE REALIZARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
Standard 1. Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.				
1. Coordonează părțile propriului corp în realizarea unor mișcări. (38)	Prezintă dificultăți în executarea unor mișcări: se împiedică și cade în timpul mersului înapoi; la săritura peste sfoară se împiedică și cade; refuză să urce pe scara fixă; prezintă dificultăți la târâre și refuză să execute mișcarea, etc.	Își coordonează părțile propriului corp în realizarea unor mișcări (merge, aleargă, lovește mingea, face mișcări de dans, etc.) cu unele inexactități: se împiedică, cade.	Își coordonează părțile propriului corp și își menține echilibrul în realizarea unor mișcări (merge, aleargă, lovește mingea, face mișcări simple de dans, etc.).	<p><u>Observarea activităților cotidiene:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții fizice/mișcări de dans/jocuri de mișcare/dinamice ce includ mers, alergare, sărituri, târâri, cățărări, aruncare de minge și obiecte cu diferite părți ale corpului. ✓ Activități casnice în cadrul momentelor de rutină (de exemplu: mătură, aranjează tacâmurile pentru servirea mesei, aranjează jucăriile, etc.) <p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se solicită copilului să indice pe propriul corp: „mâna dreaptă”, „mâna stângă”, „ochiul drept”, „ochiul stâng” etc., întoarcerile pe loc, pasarea mingii către direcția (dreapta – stânga) indicată de adult, deplasări în direcția indicată (“mergi 2 pași în dreapta, 3 – în stânga”, “atinge cu mâina dreaptă urechea stângă”, etc. ✓ Jocuri care presupun executarea de comenzi de genul: mâna dreaptă pe genunchiul stâng, piciorul drept înainte, etc. ✓ Jocuri de imitare a mișcărilor personajelor sau a animalelor, de descoperire a personajelor pe baza mișcărilor, etc.

				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sarcini de joc în care copilul: <ul style="list-style-type: none"> - să se deplaseze pe diferite suprafețe, folosind diverse tipuri de mers (pentru formarea ținutei corecte și profilaxia piciorului plat). - să ia/să aducă lucruri, jucării din casă/din sala de grupă, când ieșiți în spațiul de joacă de afară, etc.
Standard 2. Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine.				
2. Utilizează obiecte de diferite forme și dimensiuni, revenind asupra sarcinii, chiar dacă are dificultăți, (își leagă șireturile, etc.) (reformulat din 65 și 63)	Utilizează cu mare dificultate sau refuză să utilizeze obiecte de diferite forme și dimensiuni, nu revine asupra sarcinii, chiar dacă are dificultăți; nu se autoservește.	Este nesigur în autoservire și în utilizarea obiecte de diferite forme și dimensiuni, revine asupra sarcinii, chiar dacă are dificultăți la îndemnul adultului.	Independent și cu ușurință: obiecte de diferite forme și dimensiuni, nu revine asupra sarcinii, chiar dacă are dificultăți; se autoservește independent.	<u>Observarea:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activitatea de autoservire (încheie/descheie, leagă/dezleagă). ✓ Activități de rutină: aranjarea mesei, aranjarea jucăriilor, pregătirea materialelor distributive etc. <u>Proba practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități/sarcini în care se solicită manipularea cu obiecte mărunte (semințe, pietricele, etc.), inclusiv să taie cu foarfeca pe linie/contur, să scrie ceva, să deseneze ceva, să modeleze/aplice, să coase, croșeteze, țese, etc. ✓ Jocuri de manipulare cu obiecte tip elemente LEGO, puzzle, mozaic, etc. ✓ Jocuri cu apă și nisip, pentru antrenarea degetelor.
Standard 3. Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații).				
3. Creează compoziții, utilizând materiale, ustensile și tehnici pentru a picta, modela, decupa și construi (reformulat	Refuză să utilizeze materiale, ustensile și tehnici pentru a picta, modela, decupa și construi.	Utilizează materiale, ustensile și tehnici pentru a picta, modela, decupa și construi elemente separate, care nu alcătuiesc/nu se	Creează în mod independent, din propria inițiativă compoziții, utilizând materiale, ustensile și tehnici pentru a picta, modela,	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități în care copiii vor elabora compoziții plastice din puncte, linii; aplicații din frunze; ornamentări ale obiectelor, pe care le veți descrie, utilizând limbajul plastic. ✓ Activități-joc în care copilul experimentează

din 85-88)		integrează compoziție.	într-o	decupa și construi	desenul prin diverse modalități (cu degetele, bureți, vată, pensulă, markere, creioane, creta etc.) ✓ Activități de modelare, elaborând compoziții plastice. ✓ Activități de confecționare a compozițiilor din diverse materiale (hârtie albă, colorată, glasată etc.), combinând tehnici diferite de rupere, tăiere, lipire, îmbinare, pliere, împletire, quilling, origami. De exemplu: păpuși pentru teatrul de masă/teatrul degețelilor, semn pentru carte, covoraș, etc.
Standard 4. Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.					
4. Recunoaște, prin atingere/pipăit, obiecte ascunse, fără să le vadă (104)	Nu recunoaște prin atingere/pipăit, obiecte ascunse, fără să le vadă.	recunoaște, prin atingere/pipăit, obiecte ascunse fără să le vadă, cu sprijinul adultului.		În mod independent recunoaște, prin atingere/pipăit, obiecte ascunse, fără să le vadă.	<u>Proba practică:</u> ✓ Jocuri de recunoaștere a formelor, texturilor materialelor, sunetelor prin implicarea simțurilor (auz, pipăit, miros): <i>Ce este ascuns în săculeț?</i> (obiecte reci-calde, tari-moi, netede-abrazive-pufoase, mare-mic, rotund-pătrat-etc.)
5. Răspunde la diverse semnale de natură diferită (culoare, sunet, simboluri grafice) (105)	Răspunde cu dificultate, la diverse semnale de natură diferită (culoare, sunet, simboluri grafice)	Răspunde la diverse semnale de natură diferită (culoare, sunet, simboluri grafice) cu ajutor din partea adultului sau altor copii.		Răspunde cu ușurință la diverse semnale de natură diferită (culoare, sunet, simboluri grafice).	<u>Proba practică:</u> ✓ Jocuri muzical-ritmice cu schimbarea tempoului și a direcției, de ex: jocul <i>Ploia</i> , jocuri cu mișcări la semnal; ✓ Jocuri de tipul <i>Roboțelul cu telecomandă</i> , <i>Zi-noapte</i> , <i>Ploaie-soare</i> , <i>probe sportive</i> prin care se solicită copiilor să redea în mișcări comenzile auzite. ✓ Jocuri de tipul <i>Ghici cine te-a strigat?</i> , etc. ✓ Exerciții de citire a diverselor simboluri: semne rutiere, etichete de pe produse alimentare, etc. ✓ Ștafete sportive, activități muzicale cu

				utilizarea obstacolelor, atributelor și instrumentelor de diversă natură: sunete, culoare, formă, dimensiune, etc.
Standard 5. Copilul va fi capabil să recunoască beneficiile unei alimentații sănătoase.				
6. Explică beneficiile sau daunele anumitor alimente pentru organismul uman. (122)	Nu explică beneficiile sau daunele anumitor alimente pentru organismul uman.	Explică cu ajutor beneficiile sau daunele anumitor alimente pentru organismul uman.	Explică constant și cu ușurință beneficiile sau daunele anumitor alimente pentru organismul uman.	<p><u>Interviu cu copiii:</u> Discuții despre fiecare aliment utilizat și importanța acestora pentru sănătate.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Numește ce alimente, produse consumi. De ce folosești aceste produse?</i> - <i>Spune, te rog, care produse nu le folosești în alimentație? De ce nu folosești aceste produse?</i> <p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Joc de tipul <i>Recunoaște și selectează produsele alimentare.</i> ✓ Joc <i>Alege produsul preferat. De ce?</i> ✓ Joc de rol <i>Familia, De-a restaurantul, De-a bucătarii</i> (preparare de bucate salate, produse de panificație, sucuri, legume la borcan, etc.) ✓ Realizarea posterului <i>Alimentele ce le consumăm, Pro și Contra, Așa DA, așa NU,</i> ✓ Fișe de evaluare/de lucru, etc.
Standard 6. Copilul va fi capabil să aplice reguli de menținere a sănătății și igienei personale.				
7. Demonstrează independență în igiena personală (se spală și se șterge singur pe mâini, își acoperă gura cu mâna când strănută/tușește, merge independent	Uneori folosește deprinderile de igienă personală doar la îndemnul adultului.	Folosește deprinderile de igienă personală la îndemnul adultului.	Permanent folosește deprinderile de igienă personală.	<p><u>Observarea:</u> Se vor observa comportamentele referitoare la folosirea toaletei, bătistei, spălarea mâinilor după și până la diverse activități.</p> <p><u>Proba practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de simulare a acțiunilor de igienă personală. <p><u>Interviu cu adulții:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Cum are loc procesul de spălare a</i>

la toaletă, folosește batista, se spală pe dinți) (141)				dinților la copilul dvs. acasă?
Standard 7. Copilul va fi capabil să respecte reguli de securitate personală.				
8. Respectă regulile de comportament la grădiniță, acasă, în stradă pentru a evita accidentele, situațiile periculoase (Nu deschide balconul, ferestrele, nu folosește nesupravegheat obiectele care pot fi periculoase, traversează corect strada, se joacă în locuri permise, merge doar pe trotuar etc.). (reformulat din 161 și 164)	Uneori, doar cu ajutorul adultului, respectă regulile de securitate personală .	De cele mai multe ori respectă regulile de securitate personală.	Permanent respectă regulile de securitate personală.	<u>Proba practică:</u> ✓ Simulare de activități pentru observarea reacțiilor/comportamentelor în diverse situații periculoase: Intoxicații și otrăviri. Medicamentele; Arsuri și opăririi; Incendii; Înnecuri; Sufocare cu corpi străini; Obiecte periculoase în casă și înafara ei. Electrocutarea; Pericole provocate de animale; Căderi; Locuri necunoscute. Oameni străini; Accidentele rutiere. ✓ Jocuri/postere de identificare a obiectelor, situațiilor și ființelor periculoase: <i>Așa DA, așa NU, Și oamenii pot fi periculoși</i> , etc. ✓ Jocul de rol: <i>De-a familia, Șoferii, La magazin, Semaforul, În autobuz, De-a pompierii</i> , etc. <u>Interviu cu copiii:</u> - <i>Ce vei face dacă, rămânând singur acasă: vei găsi medicamente/obiecte ascuțite? sună la ușă o persoană necunoscută și spune să îi deschizi ușa?</i> - <i>Ce vei face dacă, fiind singur acasă vrei să mănânci dulceață din borcanul de pe polița de sus a dulapului?</i>
9. Recunoaște situațiile de abuz și violență și solicită ajutorul adultului cunoscut/ persoanei de	Nu recunoaște situațiile de abuz ca situații de pericol și nu solicită ajutorul adultului cunoscut/ persoanei de	Recunoaște situațiile de abuz și violență și solicită ajutorul adultului cunoscut/ persoanei de încredere	Recunoaște cu ușurință situațiile de abuz și violență și solicită în mod independent ajutorul adultului	<u>Observarea:</u> ✓ Se va observa comportamentul copilului în interacțiune cu copiii, în situații de conflict, dacă apelează sau nu după ajutor. <u>Probă practică:</u>

încredere în caz de pericol (162)	încredere în caz de pericol, acceptă tachinările și intimidările.	în caz de pericol la îndemnul adultului.	cunoscut/ persoanei de încredere în caz de pericol	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Studii de caz a situațiilor de abuz și violență. ✓ Discuții despre tipurile de abuz și modalități de protecție. ✓ Prezentare de povești, povestiri, discuții, desene animate, în care copilul ar recunoaște situațiile de violență și abuz sexual.
10. Conștientizează pericolul utilizării excesive a gadgeturilor (tableta, telefonul mobil, televizorul și calculatorul) (163)	Nu conștientizează pericolul utilizării excesive a gadgeturilor (tableta, telefonul mobil, televizorul și calculatorul), utilizându-le timp îndelungat și/sau refuză categoric/isteric să se despartă de ele.	Conștientizează cu ajutorul adultului pericolul utilizării excesive a gadgeturilor (tableta, telefonul mobil, televizorul și calculatorul), utilizându-le mai mult de 30 minute pe zi și/sau cu greu, dar acceptă să se despartă de ele.	Conștientizează pericolul utilizării excesive a gadgeturilor (tableta, telefonul mobil, televizorul și calculatorul) și le utilizează cel mult 30 minute pe zi și/sau cu ușurință se desparte de ele.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități în care să integrați softurile educaționale și jocurile interactive. ✓ Discuții cu copilul despre pericolele la care se expune atunci când utilizează timp îndelungat gadgeturile. ✓ Discuții, activități-joc, postere cu discutarea foloaselor aduse de gadgeturi în viața omului.

B. DEZVOLTAREA PERSONALĂ, EMOȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ

<i>INDICATORI</i>	<i>NEREALIZAT</i>	<i>ÎN CURS DE REALIZARE</i>	<i>REALIZAT</i>	<i>METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI</i>
<i>Standard 1. Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică cu caracteristici specifice.</i>				
11. Împărtășește celorlalți informații despre sine (numele, prenumele, luna și ziua de naștere, orașul și țara în care s-a născut, numărul de telefon etc.) și despre părinții și bunicii săi (vârsta, meseria etc.).	Nu oferă informații despre sine.	Oferă informații minime despre sine și doar la indicația și cu ajutorul adultului.	Comunică independent, într-un mod coerent, informații despre sine.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități, conversații în care oferă informații despre sine (date personale: data, locul nașterii, trăsături fizice: culoarea părului, a ochilor, înălțimea etc; abilități, preferințe, nevoi, etc.), ✓ Activități practice cu realizarea desenelor despre sine, despre familie, de exemplu <i>Eu și familia mea, Arborele genealogic al familiei, Agenda vieții mele, Îmi place, nu îmi place;</i> ✓ Postere cu tematici ce țin de autocunoaștere,

				etc.
12. Are o imagine pozitivă despre sine (are încredere în propria persoană, știe că reușește, își cunoaște calitățile, nu se teme să încerce ceva nou etc.) (196)	Are o imagine scăzută despre sine: deseori spune <i>nu pot, nu vreau, mă tem</i> ; nu își cunoaște calitățile, ezită să încerce lucruri noi; acceptă tachinările și intimidările din partea altor copii.	Are o imagine pozitivă instabilă despre sine: uneori spune <i>nu pot, nu vreau, mă tem</i> , uneori spune <i>vreau să încerc, eu pot, eu știu, eu vreau</i> ; cu ajutorul adultului își descrie calitățile și necesitățile; cu plăcere încearcă ceva nou etc.).	Are o imagine pozitivă stabilă despre sine: deseori spune: <i>vreau să încerc, eu pot, eu știu, eu vreau</i> ; cu ușurință își descrie calitățile și necesitățile; cu plăcere încearcă ceva nou etc.).	<u>Observarea:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa comportamentul copilului în diverse activități de cunoaștere de sine; activități de auto-servire; activități noi pentru copil, în care copilul ar trebui să-și descopere și manifeste calitățile, aptitudinile și dorințele. <u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de autocunoaștere: <i>Cine sunt eu; Ce îmi place și ce nu-mi place; Eu știu, eu vreau, eu pot, etc.</i> ✓ Activități practice cu realizarea desenelor despre sine, despre familie, de exemplu <i>Eu și familia mea, Arborele genealogic al familiei, Agenda vieții mele, Îmi place, nu îmi place;</i> etc.
<i>Standard 2. Copilul va fi capabil să-și adapteze trăirile și să-și controleze pornirile impulsive.</i>				
13. Își controlează exprimarea/exteriorizarea sentimentelor (mai ales a celor negative) (207)	Își manifestă trăirile emoționale fără a ține cont de contextul în care se află.	Își controlează exprimarea/exteriorizarea sentimentelor în momentul intervenției adultului.	Își controlează exprimarea/exteriorizarea sentimentelor fără intervenția adultului.	<u>Observarea:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Diverse activități din programul zilei, jocuri de rol, jocuri-simulări, jocuri liber alese. ✓ Se va observa modul în care copilul reacționează (lovește sau nu colegul chiar dacă este provocat; se liniștește ușor sau nu după ce s-a supărat; oferă cu ușurință sau nu, la solicitare, jucării/lucruri; se bucură/întristează când îi reușește/nu îi reușește ceva; se întristează dacă a primit o observație pertinent sau refuzul la ceva, etc.).
<i>Standard 3. Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții.</i>				
14. Împărtășește celorlalți (copiilor de vârstă apropiată,	Nu împărtășește celorlalți, trăirile/emoțiile sale.	Împărtășește celorlalți trăirile/emoțiile sale cu sprijinul adultului.	Împărtășește celorlalți, în mod independent, trăirile/emoțiile sale	<u>Observarea:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa în diverse contexte, jocuri-simulări modul de exprimare a emoțiilor: (se

<p>adultilor din anturaj) trăirile/emoțiile sale prin verbalizare, joc și activități artistice (cântec, dans, desen, modelaj etc) (reformulat din 228, 229, 231)</p>				<p>bucură, plânge, strigă, țipă).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocuri de asociere a sunetelor, culorilor, mișcărilor cu diverse emoții. <p><u>Interviu cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ În baza lecturării unor texte, situații din viața cotidiană cu utilizarea cuvintelor și expresiilor ce denumesc stări emoționale: <i>Cum te simți?, Cum te face acest lucru să te simți? Cum te simți atunci când....?</i> pentru a-i ajuta să-și identifice propriile emoții <p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Examinarea pozelor cu diverse emoții și redarea acestora. Jocul "Omul vesel, omul trist". ✓ <u>Jocul nr. 1</u> „Găsește perechea: Cine cum sesimte? Stări emoționale”. (Cutia I – Ne jucăm și învățăm, PGE) cu discuția: ✓ <i>Cum se numește emoția trăită de personaj / ce simte personajul?</i> ✓ <i>Ce poți face pentru a-l ajuta (în cazul emoțiilor negative)?</i> <p>SAU:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Cum poți împărtăși cu personajul (emoția pozitivă)?</i>
--	--	--	--	---

<p>15. Își exprimă sentimentele despre valorile universale: <i>Bine, Adevăr, Frumos, Sacru, Toleranță</i> și față de limba, valorile și cultura poporului său (sentimentele de de dragoste, mândrie, bucurie și interes) (reformulat din 232-236)</p>	<p>Nu își exprimă sentimentele față de valorile naționale și universale.</p>	<p>Nu își exprimă sentimentele față de valorile naționale și universale cu ajutorul adultului.</p>	<p>Recunoaște și exprimă cu ușurință sentimentele față de valorile naționale și universale.</p>	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Diverse activități din programul zilei, jocuri de rol, jocuri-simulări, jocuri liber alese, etc. ✓ Activități extracurriculare cu ✓ Se va observa modul în care copilul își exprimă emoțiile, atât cele plăcute, cât și neplăcute. <p><u>Interviul cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Organizați cu copiii discuții pe baza operelor literare, întrebând copiii ce sentimente, emoții trăiesc/simt în raport cu personajele și faptele acestora, evenimentele descrise, etc. ✓ Analizați diversitatea de creații populare, frumusețea folclorului, dansului, cântecului și portului popular, a casei părintești, a obiceiurilor și tradițiilor naționale, precum și opere artistice naționale și universale și propuneți copiilor să-și exprime emoțiile/sentimentele în raport cu acestea.
---	--	--	---	---

Standard 4. Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia.

<p>16. Interacționează cu persoanele cunoscute (părinți, bunici, colegi, amici de joacă, vecini, educatoare, medic pediatru sau medic de familie, vânzătorul de la magazinul din cartier etc.), adresându-li-se la necesitate,</p>	<p>Nu interacționează cu persoanele cunoscute și nu li se adresează la necesitate</p>	<p>Uneori, la sugestia și îndemnul adultului, interacționează cu persoanele cunoscute, e adresându-li-se la necesitate</p>	<p>Permanent și în mod independent interacționează cu persoanele cunoscute, adresându-li-se la necesitate.</p>	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se va observa modul în care copilul interacționează cu adulții din comunitate, cu personalul din instituție și colegi, amici de joacă, vecini (nu îi întrerupe când aceștia îi spun ceva, răspunde la întrebări, salută politicos când întâlnește un adult; răspunde politicos când este întrebat; răspunde adecvat solicitărilor venite din partea părinților/ a educatoarei; comunică cu ușurință cu adulții și alți copii) ✓ Participă alături de personalului din instituție/ părinte la efectuarea anumitor
--	---	--	--	---

(reformulat din 253-254)				<p>sarcini din proprie inițiativă;</p> <p><u>Proba practică:</u></p> <p>✓ Jocuri de rol <i>de-a cumpărătorul și vânzătorul, medicul și pacientul, pompieri și salvatori</i>, etc. și de tipul <i>Cuvinte fermecate</i>, etc.</p> <p><u>Interviu cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>La cine ați apela după ajutor în cazul unui pericol?</i> - <i>La ce număr de telefon vei suna în cazul unei situații de urgență (accidentări personale sau ale membrilor familiei în condiții casnice; în caz de calamități naturale; situații de abuz, agresiuni fizice etc.).</i> <p><u>Interviu cu adult/părinte:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Copilul vă întrerupe atunci când îi vorbiți dvs. sau altă persoană?</i> - <i>Cum relaționează cu adulții cunoscuți și copiii din vecinătate, rude?</i>
17. Conștientizează menirea casei ca loc de trai și obligațiile pe care le posedă fiecare membru al familiei (257)	Nu poate explica menirea casei și rolurile membrilor familiei.	Cu ajutorul adultului, copilul explică menirea casei și rolurile membrilor familiei.	În mod independent copilul explică menirea casei și rolurile membrilor familiei.	<p><u>Interviu cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Care este rolul unei case? A unei familii?</i> - <i>Care sunt rolurile pe care le au membrii unei familii?</i> - <i>Dar care sunt rolurile membrilor în familia ta?</i> - <i>Ce faci tu pentru părinții/bunicii/frații tăi? De ce faci aceste lucruri/gesturi/servicii?</i> - <i>Ce fac membrii familiei tale pentru tine? De ce ei fac aceste lucruri pentru tine?</i> <p><u>Probă practică:</u></p> <p>✓ <u>Jocuri libere, joc de rol</u> <i>De-a familia, La teatru, La medic, În vizită la bunici, La circ cu familia, etc.</i></p>

Standard 5. Copilul va fi capabil să ceară ajutor când are nevoie.

<p>18. Cere ajutor adulților cunoscuți din comunitate, nemijlocit în situații de pericol. De exemplu: în caz de calamități, leziuni corporale etc., se adresează vecinului, bunicilor prietenilor de joacă ș.a., inclusiv la numărul de telefon 112 în situații de urgență accidentări personale sau ale membrilor familiei în condiții casnice; în caz de calamități naturale; situații de abuz, agresiuni fizice etc.). (reformulat din 259 și 270)</p>	<p>Doar la inițiativa adulților cunoscuți din comunitate, cere/apelează la ajutorul acestora și nu cunoaște/nu utilizează numărul de telefon 112.</p>	<p>Uneori cere/apelează la ajutorul adulților cunoscuți din comunitate, și cunoaște/utilizează numărul de telefon 112. Nu poate explica clar regulile de utilizare a acestui număr de telefon.</p>	<p>Apelează la ajutorul adulților din comunitate din proprie inițiativă în caz de necesitate, și cunoaște/utilizează independent numărul de telefon 112. Explică clar regulile de utilizare a acestui număr de telefon.</p>	<p><u>Interviu cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dacă ești în pericol, dacă ți se întâmplă ceva neplăcut, te-ai rătăcit, pe cine chemi, la cine vei apela după ajutor? Ce faci dacă se apropie un necunoscut de tine în stradă sau în curte și îți propune o bomboană sau să mergi la carusel cu el/ea? Ce vei face dacă ești singur acasă și sună un necunoscut la ușă și cere să îi deschizi sau să îi dai ceva lucruri din casă?</i> - <i>La ce număr de telefon vei suna în cazul unei situații de urgență (accidentări personale sau ale membrilor familiei în condiții casnice; în caz de calamități naturale; situații de abuz, agresiuni fizice, incendiu, tu sau un membru de familie este grav bolnav, cineva bate tare la ușă, iar tu ești singur acasă, etc.).</i> - <i>Ce informații vei anunța operatorul de la serviciul 112?</i> <p><u>Interviu cu adult/părinte:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Copilul vă întrerupe atunci când îi vorbești dvs. sau altă persoană?</i> - <i>Cum relaționează cu adulții cunoscuți și copiii din vecinătate, rude?</i> - <i>La cine ar apela copilul dvs. În cazul unui pericol?</i> <p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Jocuri-simulări, joc de rol în baza situațiilor descrise mai sus, de exemplu „De-a pompierii/salvatorii”, „La spital”, „De-a poliția”, etc. în cadrul cărora copilul va</i>
---	---	--	---	--

				<p>solicita ajutor și va utiliza numărul de telefon 112.</p> <p>- Sarcini de lucru, de exemplu pe fișe de lucru, postere, unde copilul ar trebui să identifice situațiile de urgență și serviciile necesare pentru acordarea ajutorului, utilizând numărul de telefon 112.</p>
Standard 6. Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată.				
19. Interacționează din proprie inițiativă cu copii apropiați ca vârstă în diferite contexte. (282)	Nu interacționează cu alți copii, refuză să ofere ajutor, chiar dacă este rugat.	Interacționează pozitiv la îndemnul adultului sau la solicitarea altui copil.	Interacționează pozitiv și constant din propria inițiativă cu copii apropiați ca vârstă.	<p><u>Observare:</u></p> <p>✓ Se va observa cum ajută un coleg în rezolvarea unei sarcini (de ex., legat de șireturi, să-i ofere ceva, etc.), cum se salută cu colegii, dacă își așteaptă rândul; împarte propriile obiecte din proprie inițiativă, etc.</p>
Standard 7. Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni.				
20. Identifică și acceptă asemănări și deosebiri dintre persoane după diferite criterii (gen, aspect exterior, vârstă, profesie, mediu cultural și lingvistic etc.), inclusiv copii/persoane cu dizabilități (reformulat din 296 și 298)	Manifestă atitudine negativă față de persoane din diferite medii socio-culturale, inclusiv cu dizabilități, și/sau refuză să se implice în diverse activități cu acestea.	Uneori se implică, colaborează cu persoane din diferite medii socio-culturale, inclusiv cu dizabilități.	Permanent se implică, colaborează din proprie inițiativă cu persoane din diferite medii socio-culturale, inclusiv cu dizabilități.	<p><u>Observarea:</u></p> <p>Se va observa modul în care copilul interacționează în activități de cooperare, colaborare, lucrul în echipă cu copii diferiți ca el.</p> <p>Se va observa cum manifestă interes pentru activități cu caracter intercultural și dacă participă la activități de acest tip de exemplu: activități de tipul <i>Suntem la fel, suntem diferiți, Familia mea, Drepturile mele, SOS</i>, etc. jocuri de rol.</p>
Standard 8. Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora				
21. Aplică independent reguli în situații noi și în activitatea de	Nu aplică reguli în diverse situații și nu poate explica celorlalți	Uneori, la sugestia adultului aplică reguli în diverse situații și nu	Permanent și din proprie inițiativă, aplică reguli în diverse situații și nu	<p><u>Observarea:</u></p> <p>Diverse activități din programul zilei, jocuri de rol, jocuri – simulări, jocuri liber alese.</p>

<p>joc, le explică, totodată, celorlăți din familie sau de la grădiniță, prezentând și consecințele nerespectării lor. (reformulat din 320 și 315)</p>	<p>din familie sau de la grădiniță consecințele nerespectării lor.</p>	<p>poate explica celorlăți din familie sau de la grădiniță consecințele nerespectării lor.</p>	<p>poate explica celorlăți din familie sau de la grădiniță consecințele nerespectării lor.</p>	<p>Se va observa modul în care copilul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizează formulele de politețe (te rog, multumesc, scuze, poftim/cu plăcere); - împarte obiecte/jucării; - acceptă diferite roluri în joc și alte activități; - acceptă sugestii din partea celorlalți; - propune idei pentru dezvoltarea/continuarea unei activități/joc sau pentru soluționarea cu succes a unei sarcini în grup. <p><u>Interviu cu copilul:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Se vor adresa întrebări similare pentru diverse situații: - <i>Ce reguli trebuie să respectăm la servirea mesei (traversarea străzii/ în timpul jocului/ aflării la plimbare/ când te ademenește o persoană necunoscută/ ești martor la un incendiu sau un conflict, etc.)?</i> - <i>De ce este important acest lucru?</i>
<p>Standard 9. Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor.</p>				
<p>22. Evită situațiile de conflict, căutând soluții pentru aplanarea/ rezolvarea acestora în interacțiunea cu copiii, fără a-l implica pe adult. (331).</p>	<p>Apelează doar la ajutorul adultului pentru soluționarea situațiilor de conflict apărute în interacțiunea cu copiii.</p>	<p>Uneori apelează la ajutorul adultului pentru soluționarea problemelor apărute în interacțiunea cu copiii.</p>	<p>Permanent și în mod independent soluționează situațiile de conflict apărute în interacțiunea cu copiii, fără a-l implica pe adult.</p>	<p><u>Observarea:</u></p> <p>Se va observa modul în care copilul soluționează o situație problematică în interacțiune cu alți copii (folosește/nu folosește des expresia <i>Te spun dnei educatoarei, mamei, tatălui.</i> Diverse activități din programul zilei, jocuri de rol, jocuri – simulări, jocuri liber alese.</p>
<p>Standard 10. Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți.</p>				
<p>23. Cooperează pentru a-și exprima ideile și a le susține, ajutându-i și</p>	<p>Își impune acțiunile și interesele sale fără a ține cont de copiii din grup.</p>	<p>Uneori corelează acțiunile și interesele sale cu ale altor copii din grup, mai des – la</p>	<p>Permanent și din proprie inițiativă își corelează acțiunile și interesela sale cu ale altor copii</p>	<p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Joc de rol, activități ce presupun cooperarea copiilor. Se va observa interacțiunea și cooperarea copilului cu colegii: cum se

ascultându-i pe cei din jur (reformulat din 347 și 348).		sugestia adultului.	din grup.	repartizează și se acceptă rolurile, cum negociază, cum cooperează, cum se stabilesc și se respectă regulile, cum se oferă ajutorul reciproc. <u>Probă practică:</u> ✓ Activități ce necesită a fi realizate în grup mare sau mic, prin cooperare. De exemplu: crearea unui poster, colaj, lucrare colectivă, soluționarea unei probleme, etc. ✓ Jocuri de grup, cu respectarea regulilor. De exemplu: distracții și jocuri sportive de echipă, TVC, activități extracurriculare (matinee, sărbători, dramatizare, etc.)
--	--	---------------------	-----------	---

Standard 11. Copilul va fi capabil să manifeste empatie față de celelalte persoane.

24. Alină și consolează membrii familiei sau semenii în situații dificile (363)	Este indiferent sau manifestă agresivitate verbală și/sau comportamentală la trăirile și emoțiile altor persoane.	La îndemnul adultului alină și consolează membrii familiei sau semenii în situații dificile	Permanent, din propria inițiativă, alină și consolează membrii familiei sau semenii în situații dificile atât la nivel verbal, cât și comportamental.	<u>Probă practică:</u> ✓ Situații, jocuri-simulări în care copilul va consola/ajuta pe cineva/ceva în situații în care trăiește emoții neplăcute (<i>Nu te întrista că ai pierdut jucăria, putem să o căutăm împreună; Ia jucăria mea/pixul/cartea mea; mângâie un copil care s-a lovit, etc.</i>) <u>Interviu cu copilul:</u> - Ce vei face dacă vezi un copil/ adult suferind (plânge, i s-a întâmplat o nenorocire/problemă)?
---	---	---	---	---

C. DOMENIUL: DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI PREMISELE CITIRII ȘI SCRIERII

INDICATORI	NEREALIZAT	ÎN CURS DE REALIZARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
Standard 1. Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit				
25. Ascultă, cu atenție, interlocutorul pe o durată de 10-20 de	Nu ascultă interlocutorul și nu execută sau execută greșit sarcinile	Ascultă interlocutorul pe o durată scurtă (până la 10 minute) și execută	Permanent ascultă interlocutorul și execută în mod independent	<u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri, povestiri; ✓ Exerciții de redare a unui mesaj prin desen,

minute și execută sarcinile propuse (382)	propuse.	sarcinile propuse cu ajutorul adultului.	sarcinile propuse.	modelaj, dans; ✓ Convorbire cu copiii pe diverse teme. ✓ Exerciții de formulare de răspunsuri la întrebări.
Standard 2. Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul.				
26. Utilizează în vorbire cuvinte din diferite categorii și domenii. (reformulat din 401, 402, 404, 405, 406 și 408)	Utilizează în vorbire cuvinte doar din 2-3 categorii și domenii cu ajutorul întrebărilor adultului.	Utilizează în vorbire cuvinte din diferite categorii și domenii cu ajutorul întrebărilor adultului.	Utilizează în vorbire cuvinte din diferite categorii și domenii.	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții de denumire a obiectelor care se află sau nu în câmpul vizual. ✓ Exerciții – jocuri cu utilizarea sinonimelor, antonimelor, omonimelor, diminutivelor. ✓ Exerciții de alcătuire de enunțuri, conversații, povestiri în care sunt utilizate și cuvinte noi. ✓ Jocuri didactice cu clasificare, cu utilizarea cuvintelor generalizatoare: de ex: <i>pulover, cămașă, fustă – îmbrăcăminte, etc.</i>
27. Schimbă sfârșitul unei povești/povestiri cu un final vesel/trist/fericit. (410)	Cu mare dificultate reproduce/povestește o poveste/povestire cunoscută și nu poate schimba finalul.	Cu ajutorul adultului schimbă sfârșitul unei povești/povestiri cu un final vesel/trist/fericit.	Cu ușurință schimbă sfârșitul unei povești/povestiri cu un final vesel/trist/fericit	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții de alcătuire a unor povestiri, povești cu început dat sau, dimpotrivă, să propună un deznodământ pentru o poveste, să-i schimbe conținutul, sfârșitul, să introducă personaje noi.
Standard 3. Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical.				
28. Respectă ordinea părților de vorbire în propoziții, utilizând corect acordul de gen, număr, persoană, timp și adverbul de timp (ieri, azi, mâine), articolul	Folosește preponderent propoziții simple, nedezvoltate.	Comite unele erori în construirea frazelor, se corectează doar cu ajutorul adultului.	Folosește fraze construite corect din punct de vedere gramatical.	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții de formulare a propozițiilor. ✓ Exerciții și jocuri de ordonare logică a cuvintelor într-o propoziție și de utilizare corectă a acordurilor gramaticale. ✓ Exerciții de formulare a întrebărilor și răspunsurilor. ✓ Dialoguri extinse. ✓ Convorbiri pe diverse teme.

hotărât în funcție de genul, numărul substantivului (reformulat din 430, 431, 433-435)				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Descrierea imaginilor, experiențelor și evenimentelor trăite. ✓ Alcătuirea povestirilor, poveștilor după diferite criterii.
Standard 4. Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne.				
29. Rostește corect grupuri de sunete din cuvinte în diverse poziții (448)	Rostește cu dificultate sunetele limbii materne sau nu vorbește deloc.	Rostește cu unele inexactități sunetele limbii materne și/sau grupuri de sunete din cuvinte în diverse poziții.	Rostește corect toate sunetele limbii materne și grupuri de sunete din cuvinte în diverse poziții.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții de pronunție a sunetelor, cuvintelor. ✓ Jocuri de alcătuire a cuvintelor cu sunetul dat. ✓ Jocuri cu onomatopee care implică rostirea combinațiilor mai dificile de vocale și consoane: „fisssssss”, „psst”, „cra-cra-cra”, „fâl-fâl-fâl” etc. ✓ Jocuri de clasificare, de corespondență, jetoane cu obiecte a căror denumire este mai dificil de pronunțat: „extraterestru”, „sufra-gerie”, „enciclopedie”, „castravete” etc. ✓ Frământări de limbă, cimilituri. ✓ Exerciții/jocuri de identificare a sunetelor inițiale și finale în cuvinte, de ex: <i>Spune cu ce sunet începe/ se termină cuvântul, Înlocuește/schimbă primul/ultimul sunet.</i> ✓ Jocuri cu imagini de sortare a obiectelor după criteriul de sunet inițial/final al cuvântului reprezentat.
Standard 5. Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.				
30. Inițiază și participă la conversație, adaptându-și discursul în funcție de interlocutor (470)	Nu inițiază, dar participă la conversație, răspunzând la întrebări, mai des prin <i>Da, Nu, Nu știu, Îgî</i> (dă afirmativ din cap).	Se implică în dialoguri extinse, adresând întrebări, clarificând și răspunzând la întrebări cu ajutorul adultului.	Inițiază și se implică independent în dialoguri extinse, adresând întrebări, clarificând și răspunzând la întrebări, folosind mesaje complete și intonația	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Dialoguri extinse. ✓ Convorbiri pe diverse teme. ✓ Exerciții de formulare a întrebărilor și răspunsurilor. ✓ Recitare de versuri. ✓ Povestirea unor secvențe din

			adecvată acestora.	povești/povestiri, inclusiv cu dialoguri dintre personaje. <u>Observarea:</u> ✓ Se va observa modul de comunicare atât cu alți copii, cât și cu adulții în diverse situații cotidiene și de joc.
31. Dramatizează o poveste, utilizând în vorbire gestul, mimica, pantomimica (477)	Refuză să dramatizeze sau dramatizează fără a utiliza gestul, mimica și pantomimica (doar reproduce neexpresiv pasajul/textul poveștii).	Dramatizează utilizând cu dificultate în vorbire gestul, mimica și pantomimica.	Dramatizează, utilizând cu ușurință în vorbire gestul, mimica și pantomimica.	<u>Probă practică:</u> ✓ Activități cu elemente de dramatizare în timpul jocului liber ales sau în activitatea frontală. ✓ Activități extracurriculare cu dramaturgia poveștilor, folosind obiecte din gospodărie drept recuzită pentru spectacolele jucate. ✓ Exerciții de dramatizare/prezentare a unor personaje inventate sau reale, utilizând în vorbire gestul, mimica și pantomimica.
Standard 6. Copilul va fi capabil să înțeleagă și să se exprime la nivel elementar într-o limbă străină²				
32. Întreține scurte dialoguri, într-o limbă străină, în mediul formal și informal (487)	Nu întreține dialoguri într-o limbă străină.	Întreține scurte dialoguri, într-o limbă străină, cu ajutorul adultului.	Întreține scurte dialoguri, într-o limbă străină, în mod independent, formulând enunțuri simple, comprehensibile semantic.	<u>Probă practică:</u> ✓ Jocuri didactice, lingvistice sau motrice, care solicită înțelegerea (în limba străină) a regulilor jocului. ✓ Vizionarea împreună cu copiii a desenelor animate în limba străină, după care copiii să recunoască cuvintele/expresiile învățate. ✓ Sarcini de a transmite un mesaj verbal scurt în limba străină, în timpul jocului sau al activităților zilnice. ✓ Activități în perechi, cu posibilitatea să construiască dialoguri simple, prin care

² Acest standard este predestinat părinților și cadrelor didactice care desfășoară activități opționale (ce vizează studiarea unei limbi străine) în diverse instituții, care prestează servicii de educație timpurie.

				copiii adresează și răspund la întrebări. ✓ Jocuri interactive și soft-uri educaționale.
Standard 7. Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură.				
33. Manifestă interes pentru diferite categorii de cărți, lectură și încearcă să povestească, în baza imaginilor,	Nu este interesat de cărți, lectură și refuză să povestească o poveste favorită în baza imaginilor.	Uneori manifestă interes pentru a răsfoi o carte și dorința de a învăța să citească un text sau să povestească o poveste favorită în baza imaginilor.	Permanent manifestă interes pentru diferite categorii de cărți, lectură și povestește în baza imaginilor, o poveste favorită.	<u>Observarea comportamentului copilului în cadrul activităților practice. De exemplu:</u> ✓ Prezentarea și lectura cărților din diverse categorii (povești, poezii, povestiri, enciclopedii, atlasuri, cărți de colorat, cu abțibilduri, cu ilustrații, dicționare, etc.). ✓ Exerciții de identificare a elementelor unei cărți: copertă, foi, pagină, titlu, autor, imagini, text, etc. ✓ Dialoguri despre cărți. ✓ Activități, jocuri pentru cunoașterea și recunoașterea literelor.
34. imaginilor, o poveste favorită (reformulat din 505 și 508)				
Standard 8. Copilul va fi capabil să efectueze corespondența dintre sunet și literă.				
35. Recunoaște literele mari de tipar, făcând diferență între sunet și literă (reformulat din 520 și 519)	Nu recunoaște literele mari de tipar și confundă suntele și literele.	Cu ajutorul adultului sau cu unele ezitări recunoaște litere mari de tipar și face diferență între sunet și literă.	Recunoaște independent literele mari de tipar și le pune în corespondență cu sunetul asociat.	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții, activități, jocuri de prezentare/recunoaștere a literelor după diferite indicii: sunet, imagine, obiecte, etc. ✓ Exerciții, jocuri activități care presupun recunoașterea literelor sau cititul, utilizând materiale scrise cu propoziții scurte; cartonașe cu lexeme, alphabet, etc.
Standard 9. Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/tipărit în activitățile zilnice.				
36. Identifică mesaje scrise, etichete diferite, în mediul familiei sau în sala de grupă, care facilitează înțelegerea acestora	Nu identifică mesaje scrise, etichete diferite, în mediul familiei sau în sala de grupă nici cu sprijinul adultului.	Identifică mesaje scrise, etichete diferite, în mediul familiei sau în sala de grupă ghidat de adult.	Identifică în mod independent mesaje scrise, etichete diferite, în mediul familiei sau în sala de grupă.	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții de lectură a textelor/cărților. ✓ Exerciții de trasare și de scriere a unor semne, simboluri, etc.

(535)				
37. Cunoaște și explică semnele grafice de pe obiectele de artă. (538)	Nu poate explica semnificația semnelor grafice de pe obiectele de artă.	Cu ajutorul adultului poate explica semnele grafice de pe obiectele de artă.	În mod independent poate explica semnele grafice de pe obiectele de artă.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de cercetare a obiectelor de artizanat (vase, costume). ✓ Activități la arta plastică, cu sarcini de a orna, înfrumuseța prin tehnicile specific desenului, modelării sau colajului, a obiectelor de artizanat (vase, costume, covoare, etc.)
Standard 10. Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme.				
38. Utilizează semne, desene, jocuri etc., pentru a reda gânduri,	Utilizează cu mare dificultate semne, desene, jocuri etc., pentru a reda gânduri, idei, sentimente.	Utilizează semne, desene, jocuri etc., pentru a reda gânduri, idei, sentimente după modele date sau la îndemnul adultului.	Utilizează în mod independent semne, desene, jocuri etc., pentru a reda gânduri, idei, sentimente	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exerciții de trasare și de scriere a unor semne, simboluri, elemente grafice după modele date și fără etc. ✓ Activități de dezvoltare de proiecte colective, care presupun activități de scris (realizarea unui jurnal, realizarea unei reviste pentru copii, a unor colaje din benzi desenate). ✓ Jocuri cu litere din diferite material, cu posibilitatea să copieze conturul literei, să o descrie. ✓ Activități în care copilul va fi stimulat să deseneze diferite obiecte, ce conțin unele elemente grafice (decorarea șervețelului de masă, a ulciorului, desenarea și decorarea umbrelei, etc.).
39. idei, sentimente (545)				
D. DEZVOLTAREA COGNITIVĂ				
INDICATORI	NEREALIZAT	ÎN CURS DE REALIZARE	REALIZAT	METODE DE EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
Standard 1. Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni.				

40. Argumentează din ce cauză se produc anumite evenimente (559)	Nu poate argumenta din ce cauză se produc anumite evenimente.	Argumentează din ce cauză se produc anumite evenimente cu ajutorul adultului.	Argumentează din ce cauză se produc anumite evenimente pentru orice situație propusă.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Experimente care surprind relația de cauză-efect; de exemplu: mușcă mărul și observă cum își schimbă culoarea; fuzionarea culorilor; turnăm apă peste solul uscat; observarea stărilor de agregare a apei; observarea încolțirii cepei/crenguțelor de liliac în borcănaș cu apă, etc., 2 plante în condiții diferite de creștere (apă, lumină, căldură), etc. ✓ Jocuri de tipul ”Ce s-ar întâmpla dacă”, de explicare a unor schimbări ale fenomenelor (dacă plouă și e ger, se face ghețuș, dacă bate soarele puternic, atunci zăpada se topește; dacă e înnorat, atunci s-ar putea să plouă). ✓ Jocul nr.9 “<i>Cauză/efect</i>”, (Cutia III - Ne jucăm și învățăm, PGE)
<i>Standard 2. Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe.</i>				
41. Descrie evenimente, acțiuni, experiențe, identificând importanța unora din ele pentru societate, om/copil, utilizând cuvinte ce indică o comparație (reformulat din 568 și 569)	Descrie unele evenimente, acțiuni, fără cuvinte ce indică o comparație și nu deduce importanța acestora.	Descrie, doar cu ajutorul adultului, evenimente, acțiuni, experiențe, cu dificultate identifică importanța unora din ele pentru societate, om/copil, utilizând cuvinte ce indică o comparație.	Descrie în mod independent evenimente, acțiuni, experiențe, identificând importanța unora din ele pentru societate, om/copil, utilizând cuvinte ce indică o comparație	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de lectură în grupuri mici și discuții despre acțiunile realizate de către personajele din povești. Se vor adresa întrebări cu referire la caracterul acțiunii. De exemplu: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Care sunt acțiunile realizate de fata babei pe parcursul poveștii? Comparați-le, inclusiv și cu cele ale fetei moșneagului.</i> ✓ Jocuri, în care copiii disting scopul desfășurării unor acțiuni sau evenimente, evidențiind importanța lor pentru copil, familie, societate, țară. ✓ Situații de învățare în care copiii disting evenimentele solemne, ordinare, de familie etc. De exemplu: activitățile desfășurate de

				Ziua drapelului, a Limbii sunt sărbători solemne și au rol de a-i dezvolta patriotismul; Ziua de naștere este un eveniment/sărbătoare de familie etc.
Standard 3. Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte.				
42. Explică o nouă situație sau o problemă, pornind de la experiențele sale anterioare (575)	Nu utilizează experiențele sale anterioare pentru a explica, soluționa o situație sau o problemă.	Utilizează experiențele sale anterioare pentru a explica, soluționa o situație sau o problemă, cu ajutorul adultului.	Explică în mod independent o nouă situație sau o problemă, pornind de la experiențele sale anterioare.	<u>Probă practică:</u> ✓ Crearea de situații-problemă care necesită răspunsuri pe care le construiește pe baza experienței lor anterioară. De exemplu: e necesar de construit un pod din hârtie (experiența anterioară: a construit poduri din materiale de construcție, a construit alte lucrări din hârtie, etc.)
Standard 4. Copilul va fi capabil să genereze soluții la diverse întrebări, situații, probleme.				
43. Explorează mai multe căi de soluționare a unei probleme și alege una dintre ele. (584)	Nu identifică nici o modalitate de soluționare a unei probleme.	Identifică cel mult o modalitate de soluționare a unei probleme, cu ajutor acordat.	Propune independent una și mai multe modalități de soluționare a unei probleme și alege una din ele.	<u>Proba practică:</u> ✓ Jocuri, exerciții cu obiecte sau imagini, cu referire la rezolvarea unor probleme logice, de matematică, calcul, cotidiene. De ex: ai ieșit la plimbare pe timp de vară și nu ai pălărioară, cum te descurci? Pe un brad creșteau 3 mere, cioara a luat unul, câte mere au rămas? Ce s-ar întâmpla dacă ar ploua cu ciocolată? Construiești un patrat din figurile propuse. Găsiți pe suprafața mesei un loc unde cu ajutorul unui bețișor veți construi un triunghi; cu 2 bețișoare – un pătrat, etc. Ai un măr, cum îl vei împărți la 2, 4 prieteni, etc. ✓ Exerciții de transpunere a unei probleme ilustrate în operații. ✓ Joc-tangram de reconstituire a unei figuri din elementele propuse. ✓ Exercițiu de confecționare a obiectelor din materiale reciclabile

				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Adresarea întrebărilor deschise “<i>Ce ar fi dacă?</i>” ✓ Exercițiu-joc: <i>Formarea obiectelor din figuri geometrice</i> (de exemplu: doar din patrate, cercuri, triunghiuri...etc.). ✓ Propuneți probleme pentru care copilul să găsească cel puțin trei soluții. <p><i>Ce ai face în cazul în care...</i></p> <p>1) <i>sunteți în excursie și ați uitat paharele acasă, dar vreți să beți apă din sticlă mai multe persoane...</i></p> <p>2) <i>ieșiți afară, soarele arde puternic și nu aveți pălării...</i></p> <p>3) <i>cum vei proceda sau la cine vei apela în cazul în care se aprinde ceva în casă?</i></p>
Standard 5. Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, serie).				
44. Clasifică obiecte după 2-3 criterii, explicând de ce anumite obiecte sunt ordonate sau	Nu clasifică obiecte după criteriile enumerate și nu poate explica de ce anumite obiecte sunt ordonate sau grupate într-un anumit fel.	Clasifică/ grupează obiecte după 2-3 criterii din cele enumerate și explică de ce anumite obiecte sunt ordonate sau grupate într-un anumit fel, cu ajutor din partea adultului.	Permanent și în mod independent grupează obiecte după toate criteriile enumerate și explică de ce anumite obiecte sunt ordonate sau grupate într-un anumit fel.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocurile nr. 6 “<i>Figuri și corpuri geometrice, grupează câte 4</i>”, nr. 7 “<i>Grupează imagini câte 4 (intrusul)</i>” și nr. 8 “<i>Grupează imaginile după caracteristica indicată prin cuvânt</i>” (Cutia I - Ne jucăm și învățăm, PGE) ✓ Jocuri-exerciții: “<i>Cum se numesc la un loc?</i>”, “<i>Numește cât mai multe obiecte/ființe din categoria...</i>”; “<i>Numește printr-un singur cuvânt</i>” (de ex: <i>masă, scaun, dulap – MOBILĂ</i>), etc. “<i>Găsește intrusul</i>” sau „<i>Al patrulea de prisos</i>”, etc. ✓ Exerciții-joc cu observarea clasificărilor și identificarea criteriilor de grupare (<i>De ce crezi că aceste obiecte sunt în același grup?</i>)
45. grupate într-un anumit fel (reformulat din 594 și 597)				
Standard 6. Copilul va fi capabil să opereze cu numere și șiruri numerice.				

46. Stabilește raporturi între numere și obiecte în limita 1-10, numărând până la 10/20 în ordine crescătoare și descrescătoare (reformulat din 609 și 611)	Nu poate stabili raporturile între numere și obiecte, și comite erori la numărare în ordine crescătoare și descrescătoare.	Stabilește, cu unele ezitări și cu ajutor acordat, raporturi între numere și obiecte în limita 1-10, cu unele greșeli numără în ordine crescătoare și descrescătoare.	Estimează în mod independent raporturile raporturi între numere și obiecte în limita 1-10 și numără până la 10 (20), în ordine crescătoare/ descrescătoare.	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții-joc, fișe de lucru cu sarcini de asociere a cardinalului unei mulțimi cu numărul corespunzător de elemente. De ex: - formează, prin încercuire sau grupare, grupuri de obiecte după criteriul dat; - trasează o linie de la grupa obiectelor la cifra corespunzătoare numărului de obiecte din grupă sau găsește cifra care indică numărul de obiecte din mulțime; - desenează în interiorul diagramei tot atâtea linii câte îți indică cifra; - desenează în fiecare cutie tot atâtea creioane, etc. încât să se facă 9 creioane; - taie atâtea frunze, încât pe fiecare copac să rămână 7, etc.
47. Efectuează operații simple de adunare și scădere cu 1-2 unități (614)	Nu poate realiza operații de adunare și scădere cu 1-2 unități.	Uneori realizează operații de adunare și scădere cu 1-2 unități, doar pe baza materialului concret, ilustrativ, cu ajutor acordat.	Realizează de sinestătător operații de adunare și scădere cu 1-2 unități., atât în baza materialului ilustrativ concret, cât și în plan mental.	<u>Probă practică:</u> ✓ Exerciții-joc, fișe de lucru cu sarcini care solicită operarea cu numere și utilizarea corectă a terminologiei specifice: adunare, scădere, plus, minus, egal, tot atâtea, mai multe, mai puține. ✓ Exerciții de rezolvare a problemelor matematice din situații cotidiene. De ex: <i>ai trei mere, unu i l-ai dat Anei. Câte mere ți-au rămas?</i>
Standard 7. Copilul va fi capabil să utilizeze unitățile de măsură la determinarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri.				
48. Măsoară, cu ajutorul unităților standarde de măsură sau altele, cum ar fi o cană/linguriță etc.,	Reproduce sau repetă acțiuni de măsurare cu ajutorul unităților standarde de măsură sau altele, cum ar fi o	Măsoară, cu ajutorul unităților standarde de măsură sau altele, cum ar fi o cană/linguriță etc., lungimea, masa și	Măsoară, în mod independent, cu ajutorul unităților standarde de măsură sau altele, cum ar fi o cană/linguriță	<u>Probă practică:</u> ✓ Joc-exercițiu: Măsurarea cu ajutorul unităților convenționale/neconvenționale. De ex: să estimeze câte pahare de apă vor fi într-un ulcior, borcan, găletușă, etc., să estimeze

lungimea, masa și capacitatea diferitor corpuri (621)	cană/linguriță etc., lungimea, masa și capacitatea diferitor corpuri, dar nu poate determina înălțimea, lungimea, lățimea, grosimea, masa și capacitatea unor corpuri.	capacitatea diferitor corpuri, doar la indicația și cu ajutor din partea adultului.	etc., lungimea, lățimea, grosimea, masa și capacitatea diferitor corpuri	<p>ce este mai greu: un cub sau o minge, piatră, pană, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Exemple de jocuri: “<i>Ce distanță este până la...?</i>” ✓ Prepararea unor gustări simple, pentru care să măsoare cantități ale ingredientelor în baza rețetei. ✓ <i>Exerciții de măsurări</i> cu ajutorul unităților standarde și a instrumentelor de măsură a lungimii (metru, rigla), a masei (cântarul), a capacității (cana gradată). ✓ Activități de măsurare, cântărire, estimare în <i>Centrele Apă și Nisip și Joc simbolic</i>. <p><u>Observarea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ În timpul jocului de construcții (cu materiale de construcție și forme plane). De ex: <i>pentru a construi un pod voi avea nevoie de...., pentru a face aplicația unei case din figuri geometrice, voi avea nevoie de.....</i> (enumără ce materiale va utiliza), etc.
---	--	---	--	---

Standard 8. Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modele date și în mediul înconjurător.

49. Identifică figuri și corpuri geometrice: triunghiul, cercul, pătratul, dreptunghiul, cubul, sfera, recunoscând formele geometrice în forma obiectelor din mediul înconjurător (reformulat din 632 și 633)	Identifică 1-2 figuri și corpuri geometrice: recunoscând cu mare dificultate formele geometrice în forma obiectelor din mediul înconjurător.	Identifică figuri și corpuri geometrice: triunghiul, cercul, pătratul, dreptunghiul, cubul, sfera, recunoscând formele geometrice în forma obiectelor din mediul înconjurător, cu ajutor acordat din partea adultului sau a altui copil.	Identifică, permanent și în mod independent, figuri și corpuri geometrice: triunghiul, cercul, pătratul, dreptunghiul, cubul, sfera, recunoscând formele geometrice în forma obiectelor din mediul înconjurător.	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jocul nr.6 “<i>Figuri și corpuri geometrice</i>” (Cutia II - Ne jucăm și învățăm, PGE) ✓ Jocuri de tipul “<i>Din forme, alte forme</i>”, “<i>Caută și spune</i>”, “<i>Desenează cât mai multe lucruri/obiecte care au forma.....</i>”, etc. ✓ Joc-exercițiu de identificare a formelor geometrice din mediul înconjurător, de exemplu: “<i>Numește obiectele care au formă de (cerc, pătrat, oval, romb, etc.)</i>”, “<i>Cu ce seamănă...? TV este ca un cerc sau ca un dreptunghi?</i>”, “<i>Încercuiește imaginile care</i>
---	--	--	--	---

				<i>au forma unui dreptunghi”, “Colorează imaginea care seamănă cu un cerc”, “Găsește pătratele aflate în desenul următor”.</i>
Standard 9. Copilul va fi capabil să se orienteze în timp și spațiu.				
50. Determină poziția unor obiecte în raport cu alte obiecte, ființe (645)	Determină cu mare dificultate și denumește 1-2 poziții spațiale relative ocupate de obiecte.	Denumeste corect și utilizează cu ezitări pozițiile spațiale relative ocupate de obiecte.	Denumeste și utilizează corect pozițiile spațiale relative ocupate de obiecte.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Fișe de evaluare, sarcini cu stabilirea poziției obiectelor în raport cu alt obiect. ✓ Jocuri de construcții (poziționarea pieselor pentru a rezista construcția). ✓ Jocuri didactice, sarcini de lucru în care să stabilească poziționarea obiectelor în raport cu altele; ✓ Jocuri de exersare a termenilor de vocabular pentru recunoașterea și denumirea poziției pe care o ocupă diverse obiecte în spațiu. ✓ Elaborarea posterelor cu poziționarea și denumirea obiectelor în spațiul sălii de grupă, a terenului de joc, a spațiului din comunitate, etc. ✓ Dictări grafice, pentru a se familiariza cu structura unei foi de hârtie: partea de sus, jos, dreapta, stânga, mijlocul foii, colțul stâng de sus/jos, colțul drept de sus/jos.
51. Folosește corect unitățile de măsură a timpului (zilele săptămânii, lunile anului, anotimpul, ora). (648)	Nu identifică și nu folosește unitățile de timp: zilele săptămânii, lunile anului, anotimpul, ora.	Cu suport acordat, identifică și folosește în cadrul exercițiilor și jocurilor unitățile de timp: zilele săptămânii, lunile anului, anotimpul, ora i.	Identifică și folosește corect unitățile de timp – zilele săptămânii, lunile anului, anotimpul, ora în situații cotidiene.	<u>Probă practică:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lucrul la panourile ”Calendarul naturii” și ”Calendarul zilei”, ✓ Convorbiri despre evenimente din propria experiență; evenimente și fenomene pe bază de tablouri, imagini, cărți, reviste, filme, etc. ✓ Activități de alcătuire de povestiri, povești cu

				<p>utilizarea unităților de timp.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Creare de postere cu și despre anotimpuri; regimul zilei unui copil, elev, adult, etc. ✓ Jocul nr. 5 "Asociază imaginile cu anotimpul" (Cutia I - Ne jucăm și învățăm, PGE) ✓ Experimente în care factorul de timp este important: dezghețul, dizolvarea, uscarea unei vopsele. ✓ Exerciții de alcătuire/recunoaștere a regimului zilei a unui copil. ✓ Situații problematice de oferire a unor explicații pentru o situație cotidiană dată; de ex: <i>Ieri nu am fost la grădiniță pentru că am fost cu părinții la cules roada.</i> ✓ Povestiri despre diverse evenimente din viața copilului cu descrierea succesiunii acestora. ✓ Lectură de imagini cu stabilirea relațiilor temporale.
--	--	--	--	--

Standard 10. Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și inerte.

52. Clasifică corpurile din natură după diferite criterii, denumind corect 4-6 plante și animale (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere (reformulat 667, 668)	Nu identifică criteriul de grupare a viețuitoarelor, denumind 1-2 plante și animale.	Cu suport acordat clasifică corpurile din natură după diferite criterii: mediu de viață, specie și identifică/numește criteriul de clasificare, denumind corect 3-5 plante și animale	Clasifică independent corpurile din natură după diferite criterii: mediu de viață, specie și identifică/numește criteriul de clasificare, denumind corect 4-6 plante și animale	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități de repartizare a corpurilor în două categorii vii/nevii, terestre/cosmice ș.a. ✓ Activități de interacțiune a copilului cu diferite categorii de animale (domestice/sălbatic/exotice, păsări/mamifere, sedentare/călătoare, erbivore/carnivore/omnivore) și plante (de câmp, pădure, grădină, decorative, de cultură, medicinale, de cameră etc.). ✓ Jocuri-exerciții și fișe de lucru: "Cum se numesc la un loc?", "Numește cât mai multe ființe din categoria..." (păsări, pești, animale,
---	--	---	---	---

				etc.)”; “ <i>Numește printr-un singur cuvânt</i> ”(de ex: <i>rînducnica, vrăbiuța, cintezoii – PĂSĂRI</i>), etc. “ <i>Găsește intrusul</i> ” sau „ <i>Al patrulea de prisos</i> ”, etc.” <i>Zboară, merge, înoată</i> ”cu întrebări de clarificare referitor la argumentele de selectare.
53. Explică relația dintre animale, plante și mediile lor de viață și argumentează legătura dintre ele (reformulat din 669 și 670)	Nu identifică, nu descrie interdependența dintre animale, plante și mediile lor de viață.	Identifică și explică, cu ajutorul adultului, relația dintre animale, plante și mediile lor de viață, dar nu argumentează legătura dintre ele.	Explică, în mod independent, relația dintre animale, plante și mediile lor de viață și argumentează legătura dintre ele.	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Convorbiri despre sursele naturale și artificiale de lumină și căldură; despre consecințele lipsei și abundenței de apă, lumină și căldură, despre măsurile de protecție. ✓ Jocuri-exerciții referitoare la modul de viață a omului, a diferitelor specii de plante și animale: „<i>Ce știi despre...?</i>”, „<i>Ce ar fi/ce s-ar întâmpla dacă...?</i>”, etc. ✓ Activități de semănare a unor semințe, plantare a unor răsaduri, de îngrijire a unor plante pentru a vedea evoluția acestora în raport cu factorii de mediu ✓ Jocuri didactice pentru stabilirea interdependenței dintre lucruri, fenomene, obiecte, de genul: „<i>Meseria și uneltele potrivite (livădarul, grădinarul, etc.)</i>”, „<i>Ființe marine-terestre</i>”, „<i>Animalele și mediul lor de viață</i>”, etc. ✓ Experimente simple pentru a vedea rolul factorilor de mediu asupra creșterii și dezvoltării sau evoluției plantelor, animalelor; Plante udate/neudate, Plante ținute la lumină /întuneric etc. ✓ Realizarea unor vizite pentru observarea mediului înconjurător: vizite la Zoo, ferme

				<p>de animale, ferme de păsări, acvariu, cabinetul unui medic veterinar sau plantele prin vizite într-o livadă, grădină de legume, sere, etc.</p> <p>✓ Discuții pe baza unor filme, cărți despre plantele și animalele rare din țara noastră.</p>
<p>54. Identifică succesiunea anotimpurilor și caracteristicile specific, utilizând semnele convenționale, pentru ilustrarea stării vremii. (reformulate din 671 și 672)</p>	<p>Confundă denumirea și succesiunea anotimpurilor. Nu poate identifica și utiliza semnele convenționale, pentru ilustrarea stării vremii.</p>	<p>Cu ajutorul adultului identifică succesiunea anotimpurilor și caracteristicile specific, utilizând unele semne convenționale, pentru ilustrarea stării vremii.</p>	<p>În mod independent identifică succesiunea anotimpurilor și caracteristicile specific, utilizând semnele convenționale, pentru ilustrarea stării vremii.</p>	<p><u>Probă practică:</u></p> <p>✓ Lucrul la panoul "Calendarul Naturii".</p> <p>✓ Convorbiri despre anotimpuri, succesiunea lor și caracteristicile specifice.</p> <p>✓ Lectura unor povestiri, cu descrierea anotimpurilor și discuții în baza lor.</p> <p>✓ Creare de postere referitor la anotimpul preferat, anotimpul actual, etc.</p> <p>✓ Jocuri de rol, în care copilul prezintă prognoza meteo cu simboluri concepute anterior.</p> <p>✓ Activități cu concepere de calendare, cărți despre anotimpuri, în care să îmbine desenul și colajele de imagini cu textul.</p>
<p>55. Recunosc diferite forme de relief și bazine acvatice. (673)</p>	<p>Nu recunoaște nici o formă de relief și bazine acvatice.</p>	<p>Recunoaște cu sprijinul adultului forme de relief și bazine acvatice.</p>	<p>În mod independent recunoaște forme de relief și bazine acvatice.</p>	<p><u>Probă practică:</u></p> <p>✓ Analiză de imagini, filme, excursii pe baza cărora să explicați noțiunile de „câmpie”, „deal”, „munte”, „râu”, „iaz”, „mare” și extindeți experiența de cunoaștere a copiilor, atunci când este posibil, cu vizite, excursii, în medii necunoscute.</p>
<p>56. Identifică și descriu corpurile cerești (planetele, stelele, sateliții – luna). (674)</p>	<p>Nu poate identifica și descrie nici un corp ceresc (planetele, stelele, sateliții – luna).</p>	<p>Cu ajutorul adultului poate identifica și descrie corpuri cerești (planetele, stelele, sateliții – luna).</p>	<p>În mod independent identifică și descrie corpuri cerești (planetele, stelele, sateliții – luna).</p>	<p><u>Probă practică:</u></p> <p>✓ Vizionare de filme, mulaje, modele ale diferitor corpuri cerești, pentru a le numi și descrie.</p> <p>✓ Creare de postere sau machete cu și despre corpuri cerești.</p>

				<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utilizarea softurilor educaționale la subiectul dat.
57. Identifică unele organe interne (inimă, plămân, stomac) și funcțiile lor (675).	Denumeste, dar nu identifică unele organe interne (inimă, plămân, stomac) și funcțiile lor, nici pe baza materialului ilustrativ.	Identifică unele organe interne (inimă, plămân, stomac) și funcțiile lor, cu ajutor acordat.	Enumeră independent unele organe interne (inimă, plămân, stomac) și funcțiile lor.	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Observări asupra corpului uman și condițiilor de viață a omului în medii diferite, corelează informațiile despre caracteristicile lumii vii și caracteristicile omului. ✓ Convorbiri, lecturi după imagini, în vederea stabilirii caracteristicilor omului ca ființă vie și condițiilor necesare de creștere și dezvoltare, pe teme ca: "Acesta sunt eu"; "Familia mea"; „Corpul uman”; „Suntem la fel, dar diferiți”, "Etapile de dezvoltare ale omului" (nou-născut, copil, adult, bătrân), "De ce am nevoie pentru a crește?", "Despre alte popoare și țări și condițiile lor de viață", precum și din propria lor experiență, etc. ✓ Vizionarea și discuții pe bază de filme, mulaje, modele ale organelor interne ale mului, pentru a le numi și descrie. ✓ Puneți la dispoziția copilului cărți despre corpul omenesc, organele interne și funcționarea lor. ✓ Activități practice de realizare a unor postere, colaje, grafice, cărți cu caracteristicile fiecărui copil (înălțime, greutate, preferințe), despre locul în care trăiesc ei și bunicii, etc.
Standard 11. Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător.				

<p>58. Folosește instrumente de investigație (lupa, termometrul, microscopul, paharul gradat, pipeta, cântarul etc.) în activitățile de descoperire a lumii (688)</p>	<p>Nu folosește instrumente de investigație și echipamente pentru a strânge informații despre mediul înconjurător.</p>	<p>Folosește instrumente de investigație pentru a strânge informații despre mediul înconjurător, numai atunci când are de rezolvat o sarcină dată, cu ajutor acordat.</p>	<p>Folosește independent instrumente de investigație pentru a investiga și a strânge informații despre mediul înconjurător.</p>	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Experimente realizate cu ajutorul unor instrumente standard, pentru a observa lucrurile și fenomenele care-l înconjoară, asemănări și deosebiri dintre acestea: lupe, magneți, vase gradate, microscop, busolă, etc. și solicitați să numească instrumentele necesare pentru: a determina temperatura aerului de afară și încăperea; a determina dacă mâinile au microbi sau nu; dacă albina din insectar are mustați sau nu; dacă o clamă, o pană, un dop, etc. este din metal sau nu, ș.a. ✓ Explorarea și folosirea în activități de învățare sau în cadrul experimentelor a unor corpuri cum ar fi: semințe, conuri, scoici, pietre de râu, frunze, dopuri de plută, diferite capace, confecționarea unor ierbare, insectare etc.
<p>Standard 12. Copilul va fi capabil să descopere relațiile dintre om – mediu înconjurător – om.</p>				
<p>59. Participă la îngrijirea și protecția mediului, reciclarea materialelor, identificând rolul omului în protecția mediului înconjurător (reformulat din 702 și 703)</p>	<p>Refuză să participe la acțiuni de îngrijire și protecție a mediului, nu recunoaște rolul omului în protecția mediului înconjurător..</p>	<p>Participă la acțiuni de îngrijire și protecție a mediului, atunci când este implicat direct și când i se explică importanța acestora.</p>	<p>Participă din proprie inițiativă la acțiuni de îngrijire și protecție a mediului și explică rolul omului în protecția mediului înconjurător..</p>	<p><u>Probă practică:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Activități practice de îngrijire a plantelor (animalelor) din ungherașul naturii, de pe parcela terenului. ✓ Excursii în parc, pădure cu scopul de a observa cum este îngrijit mediul. ✓ Convorbire despre consecințele comportamentului uman asupra mediului. ✓ Postere cu imagini "Așa DA, așa NU", "Ce pot face eu pentru o planetă (parc, izvor, pădure, fântână, ogradă, etc.) curată" ✓ Activități practice și evenimente cu caracter ecologic. De ex: "Ziua Pământului", "Un arbore pentru dăinuire", etc.

Fișa de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de 5 - 7 ani (61 - 84 luni) în baza SÎDC

_____, data nașterii _____, Grupa _____

(Numele, prenumele copilului)

Educatori: _____

(Nume, prenume)

A. DOMENIUL: Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății		I-I an 20____ - 20____			Al II-lea an 20____ - 20____		
		Nerealizat	În curs de realizare	Realizat	Nerealizat	În curs de realizare	Realizat
1.	Coordonează părțile propriului corp în realizarea unor mișcări. (38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47)						
2.	Utilizează obiecte de diferite forme și dimensiuni, revenind asupra sarcinii, chiar dacă are dificultăți, (își leagă șireturile, etc.) (63, 64, 65)						
3.	Creează compoziții, utilizând materiale, ustensile și tehnici pentru a picta, modela, decupa și construi (85, 86, 87, 88)						
4.	Recunoaște, prin atingere/pipăit, obiecte ascunse, fără să le vadă (104, 106)						
5.	Răspunde la diverse semnale de natură diferită (culoare, sunet, simboluri grafice) (105, 107, 108, 109, 110)						
6.	Explică beneficiile sau daunele anumitor alimente pentru organismul uman. (122, 123, 124)						
7.	Demonstrează independență în igiena personală (se spală și se șterge singur pe mâini, își acoperă gura cu mâna când strănută/tușește, merge independent la toaletă, folosește batista, se spală pe dinți) (141, 142, 143)						
8.	Respectă regulile de comportament la grădiniță, acasă, în stradă pentru a evita accidentele, situațiile periculoase (Nu deschide balconul, ferestrele, nu folosește nesupravegheat obiectele care pot fi periculoase, traversează corect strada, se joacă în locuri permise, merge doar pe trotuar etc.). (reformulat din 160, 161, 164, 165, 166)						

9.	Recunoaște situațiile de abuz și violență și solicită ajutorul adultului cunoscut/persoanei de încredere în caz de pericol (158, 159, 162)					
10.	Conștientizează pericolul utilizării excesive a gadgeturilor (tableta, telefonul mobil, televizorul și calculatorul) (163)					
B.DOMENIUL: Dezvoltarea personală, socio-emoțională		I-I an 20__ - 20__			al II-lea an 20__ - 20__	
		Netrealizat	În curs de realizare	Realizat	Nerealizat	În curs de realizare
11.	Împărtășește celorlalți informații despre sine (numele, prenumele, luna și ziua de naștere, orașul și țara în care s-a născut, numărul de telefon etc.) și despre părinții și bunicii săi (vârsta, meseria etc.) (185, 186, 187, 188, 189, 190)					
12.	Are o imagine pozitivă despre sine (are încredere în propria persoană, știe că reușește, își cunoaște calitățile, nu se teme să încerce ceva nou etc.) (191, 192, 193, 194, 195, 196 , 197).					
13.	Își controlează exprimarea/exteriorizarea sentimentelor (mai ales a celor negative) (207 , 208, 209, 210, 211)					
14.	Împărtășește celorlalți (copiilor de vârstă apropiată, adulților din anturaj) trăirile/ emoțiile sale prin verbalizare, joc și activități artistice (cântec, dans, desen, modelaj etc) (reformulat din 228 , 229 , 230, 231)					
15.	Își exprimă sentimentele despre valorile universale: <i>Bine, Adevăr, Frumos, Sacru, Toleranță</i> și față de limba, valorile și cultura poporului său (sentimentele de dragoste, mândrie, bucurie și interes) (232 , 233 , 234 , 235 , 236)					
16.	Interacționează cu persoanele cunoscute (părinți, bunici, colegi, amici de joacă, vecini, educatoare, medic pediatru sau medic de familie, vânzătorul de la magazinul din cartier etc.), adresându-li-se la necesitate (reformulat din 253 , 254)					
17.	Conștientizează menirea casei ca loc de trai și obligațiile pe care le posedă fiecare membru al familiei (255, 256, 257 , 258)					
18.	Cere ajutor adulților cunoscuți din comunitate, nemijlocit în situații de pericol. De exemplu: în caz de calamități, leziuni corporale etc., se adresează vecinului, bunicii prietenilor de joacă ș.a., inclusiv la numărul de telefon 112					

	în situații de urgență accidentări personale sau ale membrilor familiei în condiții casnice; în caz de calamități naturale; situații de abuz, agresiuni fizice etc.). (259, 270, 271)						
19.	Interacționează din proprie inițiativă cu copii apropiați ca vârstă în diferite contexte. (282, 283, 284, 285)						
20.	Identifică și acceptă asemănări și deosebiri dintre persoane după diferite criterii (gen, aspect exterior, vârstă, profesie, mediu cultural și lingvistic etc.), inclusiv copii/persoane cu dizabilități (296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306)						
21.	Aplică independent reguli în situații noi și în activitatea de joc, le explică, totodată, celorlați din familie sau de la grădiniță, prezentând și consecințele nerespectării lor. (315, 316, 317, 318, 319, 320)						
22.	Evită situațiile de conflict, căutând soluții pentru aplanarea/ rezolvarea acestora în interacțiunea cu copiii, fără a-l implica pe adult. (329, 330, 331, 332, 333, 334, 335).						
23.	Cooperează pentru a-și exprima ideile și a le susține, ajutându-i și ascultându-i pe cei din jur (346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354).						
24.	Alină și consolează membrii familiei sau semenii în situații dificile (361, 362, 363, 364)						
C.DOMENIUL: Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii		I-I an 20 - 20			al II-lea an 20 - 20		
		Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat	Nereali- zat	În curs de realizare	Realizat
25.	Ascultă, cu atenție, interlocutorul pe o durată de 10-20 de minute și execută sarcinile propuse (382, 383, 384, 385)						
26.	Utilizează în vorbire cuvinte din diferite categorii și domenii. (reformulat din 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 411, 413)						
27.	Schimbă sfârșitul unei povești/povestiri cu un final vesel/trist/fericit (410, 412)						
28.	Respectă ordinea părților de vorbire în propoziții, utilizând corect acordul de gen, număr, persoană, timp și adverbul de timp (ieri, azi, mâine), articolul hotărât în funcție de genul, numărul substantivului (reformulat din 430, 431, 433, 434, 435)						

29.	Rostește corect grupuri de sunete din cuvinte în diverse poziții (448, 449, 450, 451, 452)					
30.	Inițiază și participă la conversație, adaptându-și discursul în funcție de interlocutor (470, 471, 472, 474, 476, 478, 479, 480, 481)					
31.	Dramatizează o poveste, utilizând în vorbire gestul, mimica, pantomimica (473, 475, 477, 480)					
32.	Întreține scurte dialoguri, într-o limbă străină, în mediul formal și informal (482, 483, 484, 485, 486, 487) ³					
33.	Manifestă interes pentru diferite categorii de cărți, lectură și încearcă să povestească, în baza imaginilor, o poveste favorită (505, 506, 507, 508, 509, 510, 511)					
34.	Recunoaște literele mari de tipar, făcând diferență între sunet și literă (reformulat din 518, 519, 520, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528)					
35.	Identifică mesaje scrise, etichete diferite, în mediul familiei sau în sala de grupă, care facilitează înțelegerea acestora (535, 536, 537)					
36.	Cunoaște și explică semnele grafice de pe obiectele de artă. (538)					
37.	Utilizează semne, desene, jocuri etc., pentru a reda gânduri, idei, sentimente (543, 544, 545, 546, 547, 548, 549)					
D . DOMENIUL: Dezvoltarea cognitivă		I-I an 20__ - 20__			al II-lea an 20__ - 20__	
		Nerealizat	În curs de realizare	Realizat	Nerealizat	În curs de realizare
38.	Argumentează din ce cauză se produc anumite evenimente (558, 559)					
39.	Descrie evenimente, acțiuni, experiențe, identificând importanța unora din ele pentru societate, om/copil, utilizând cuvinte ce indică o comparație (567, 568, 569, 570)					
40.	Explică o nouă situație sau o problemă, pornind de la experiențele sale anterioare (575)					
41.	Explorează mai multe căi de soluționare a unei probleme și alege una dintre ele. (583, 584, 585, 586)					

³ Acest indicator este predestinat părinților și cadrelor didactice care desfășoară activități opționale (ce vizează studierea unei limbi străine) în diverse instituții, care prestează servicii de educație timpurie

42.	Clasifică obiecte după 2-3 criterii, explicând de ce anumite obiecte sunt ordonate sau grupate într-un anumit fel (594, 595, 596, 597, 598)						
43.	Stabilește raporturi între numere și obiecte în limita 1-10, numărând până la 10/20 în ordine crescătoare și descrescătoare (609, 610, 611)						
44.	Efectuează operații simple de adunare și scădere cu 1-2 unități (612, 613, 614)						
45.	Măsoară, cu ajutorul unităților standarde de măsură sau altele, cum ar fi o cană/linguriță etc., lungimea, masa și capacitatea diferitor corpuri (621, 622, 623, 624)						
46.	Identifică figuri și corpuri geometrice: triunghiul, cercul, pătratul, dreptunghiul, cubul, sfera, recunoscând formele geometrice în forma obiectelor din mediul înconjurător (reformulat din 632, 633, 634, 635, 636)						
47.	Determină poziția unor obiecte în raport cu alte obiecte, ființe (645, 646, 647)						
48.	Folosește corect unitățile de măsură a timpului (zilele săptămânii, lunile anului, anotimpul, ora). (648, 649)						
49.	Clasifică corpurile din natură după diferite criterii, denumind corect 4-6 plante și animale (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere (reformulat 667, 668))						
50.	Explică relația dintre animale, plante și mediile lor de viață și argumentează legătura dintre ele (669, 670)						
51.	Identifică succesiunea anotimpurilor și caracteristicile specifice, utilizând semnele convenționale, pentru ilustrarea stării vremii. (671, 672)						
52.	Recunosc diferite forme de relief și bazine acvatice. (673)						
53.	Identifică și descriu corpurile cerești (planetele, stelele, sateliții – luna). (674)						
54.	Identifică unele organe interne (inimă, plămân, stomac) și funcțiile lor (675).						
55.	Folosește instrumente de investigație (lupa, termometrul, microscopul, paharul gradat, pipeta, cântarul etc.) în activitățile de descoperire a lumii (688, 689, 690, 691, 692, 693)						
56.	Participă la îngrijirea și protecția mediului, reciclarea materialelor, identificând rolul omului în protecția mediului înconjurător (700, 701, 702, 703)						

Anexa 7.

Tabel generalizator pentru evaluarea dezvoltării unui grup de copii de (vârsta 1,5-3/3-5/5-7 ani) în baza SÎDC

Grupa nr. _____ Nr. de copii evaluați 20 Educator _____
 Perioada de evaluare _____

DOMENIU	Nume, prenume copii	NUME, PRENUME COPIL																				Total (în %) per indicator/ per grup**		
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	Nerea- lizat	În curs de realiza re	Realiz- at
	Indicatori*																							
A. DEZVOLTAREA FIZICĂ ȘI FORTIFICAREA SĂNĂTĂȚII	Indicator 1																							
	Indicator 2																							
	Indicator 3																							
	Indicator 4																							
	Indicator 5																							
	Indicator 6																							
	Indicator ...																							
Total domeniu***																								
B. DEZVOLTAREA	Indicator 10																							
	Indicator 11																							

* Pentru fiecare domeniu se va înscrie numărul de indicatori echivalenți cu numărul acestora din Instrumentul / Fișa de monitorizare și evaluare pentru vârsta grupei de copii la care au fost aplicați.

**Pe orizontală se va însuma nr. de copii care au performat sau nu indicatorul concret, la fiecare scală de apreciere, în % de la numărul total de copii pentru care s-a completat Fișa;

*** Pe orizontală, la finele rândului, se va înscrie numărul mediu de copii care au performat sau nu domeniul respectiv, la fiecare scală de apreciere, în % de la numărul total de indicatori per domeniu.

Tabel generalizator pentru evaluarea dezvoltării unui grup de copii de 3-5 ani în baza SÎDC

Grupa nr. 3 Nr. de copii evaluați - 30

Educator (nume, prenume) _____

Perioada de evaluare: 15.04-15.05.2019

DOMENIU	Nume, prenume copii Indicatori	NUME, PRENUME COPIL																														Total (în %)			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	Nerealizat	În curs de realizare	Realizat	
A. DEZVOLTAREA FIZICĂȘI FORTIFICAREA SĂNĂTĂȚII	Indicator 1																																0	33	67
	Indicator 2																																3	27	70
	Indicator 3																																0	20	80
	Indicator 4																																0	10	90
	Indicator 5																																0	40	60
	Indicator 6																																0	23	77
	Indicator 7																																3	17	80
	Indicator 8																																0	36	64
	Indicator 9																																6	40	51
Total domeniu																																1	28	71	
B. DEZVOLTAREA PERSONALĂ, PERSONAȘĂ ȘI SOCIALĂ	Indicator 10																															0	13	87	
	Indicator 11																															0	13	87	
	Indicator 12																															6	40	54	
	Indicator 13																															0	46	54	
	Indicator 14																															7	40	53	
	Indicator 15																															0	13	87	
	Indicator 16																															7	43	50	
	Indicator 17																															0	40	60	

Raport privind dezvoltarea fizică, cognitivă, personală, socio-emoțională și lingvistică a copilului

Nume, prenume _____

Vârsta _____

IET _____

Fișa de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de 5 - 7 ani (61 - 84 luni) în baza SÎDC

A. DOMENIUL: Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății		Nerealizat	În curs de realizare	Realizat
1.	Coordonează părțile propriului corp în realizarea unor mișcări. (38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47)			
2.	Utilizează obiecte de diferite forme și dimensiuni, revenind asupra sarcinii, chiar dacă are dificultăți, (își leagă șireturile, etc.) (63, 64, 65)			
3.	Creează compoziții, utilizând materiale, ustensile și tehnici pentru a picta, modela, decupa și construi (85, 86, 87, 88)			
4.	Recunoaște, prin atingere/pipăit, obiecte ascunse, fără să le vadă (104, 106)			
5.	Răspunde la diverse semnale de natură diferită (culoare, sunet, simboluri grafice) (105, 107, 108, 109, 110)			
6.	Explică beneficiile sau daunele anumitor alimente pentru organismul uman. (122, 123, 124)			
7.	Demonstrează independență în igiena personală (se spală și se șterge singur pe mâini, își acoperă gura cu mâna când strănută/tușește, merge independent la toaletă, folosește batista, se spală pe dinți) (141, 142, 143)			
8.	Respectă regulile de comportament la grădiniță, acasă, în stradă pentru a evita accidentele, situațiile periculoase (Nu deschide balconul, ferestrele, nu folosește nesupravegheat obiectele care pot fi periculoase, traversează corect strada, se joacă în locuri permise, merge doar pe trotuar etc.). (reformulat din 160, 161, 164, 165, 166)			
9.	Recunoaște situațiile de abuz și violență și solicită ajutorul adultului cunoscut/ persoanei de încredere în caz de pericol (158, 159, 162)			
10.	Conștientizează pericolul utilizării excesive a gadgeturilor (tableta, telefonul mobil, televizorul și calculatorul) (163)			
B. DOMENIUL: Dezvoltarea personală, socio-emoțională		Nerealizat	În curs de realizare	Realizat
11.	Împărtășește celorlalți informații despre sine (numele, prenumele, luna și ziua de naștere, orașul și țara în care s-a născut, numărul de telefon etc.) și despre părinții și bunicii săi (vârsta, meseria etc.) (185, 186, 187, 188, 189, 190)			

12.	Are o imagine pozitivă despre sine (are încredere în propria persoană, știe că reușește, își cunoaște calitățile, nu se teme să încerce ceva nou etc.) (191, 192, 193, 194, 195, 196 , 197).			
13.	Își controlează exprimarea/exteriorizarea sentimentelor (mai ales a celor negative) (207 , 208, 209, 210, 211)			
14.	Împărtășește celorlalți (copiilor de vârstă apropiată, adulților din anturaj) trăirile/ emoțiile sale prin verbalizare, joc și activități artistice (cântec, dans, desen, modelaj etc) (reformulat din 228 , 229 , 230, 231)			
15.	Își exprimă sentimentele despre valorile universale: <i>Bine, Adevăr, Frumos, Sacru, Toleranță</i> și față de limba, valorile și cultura popoului său (sentimentele de dragoste, mândrie, bucurie și interes) (232 , 233 , 234 , 235 , 236)			
16.	Interacționează cu persoanele cunoscute (părinți, bunici, colegi, amici de joacă, vecini, educatoare, medic pediatru sau medic de familie, vânzătorul de la magazinul din cartier etc.), adresându-li-se la necesitate (reformulat din 253 , 254)			
17.	Conștientizează menirea casei ca loc de trai și obligațiile pe care le posedă fiecare membru al familiei (255, 256, 257 , 258)			
18.	Cere ajutor adulților cunoscuți din comunitate, nemijlocit în situații de pericol. De exemplu: în caz de calamități, leziuni corporale etc., se adresează vecinului, bunicilor prietenilor de joacă ș.a., inclusiv la numărul de telefon 112 în situații de urgență accidentări personale sau ale membrilor familiei în condiții casnice; în caz de calamități naturale; situații de abuz, agresiuni fizice etc.). (259 , 270 , 271)			
19.	Interacționează din proprie inițiativă cu copii apropiați ca vârstă în diferite contexte. (282 , 283, 284, 285)			
20.	Identifică și acceptă asemănări și deosebiri dintre persoane după diferite criterii (gen, aspect exterior, vârstă, profesie, mediu cultural și lingvistic etc.), inclusiv copii/persoane cu dizabilități (296 , 297, 298 , 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306)			
21.	Aplică independent reguli în situații noi și în activitatea de joc, le explică, totodată, celorlalți din familie sau de la grădiniță, prezentând și consecințele nerespectării lor. (315 , 316, 317, 318, 319, 320)			
22.	Evită situațiile de conflict, căutând soluții pentru aplanarea/ rezolvarea acestora în interacțiunea cu copiii, fără a-l implica pe adult. (329, 330, 331 , 332, 333, 334, 335).			
23.	Cooperează pentru a-și exprima ideile și a le susține, ajutându-i și ascultându-i pe cei din jur (346, 347 , 348 , 349, 350, 351, 352, 353, 354).			
24.	Alină și consolează membrii familiei sau semenii în situații dificile (361, 362, 363 , 364)			
C.DOMENIUL: Dezvoltarea limbajului, a comunicării și		Nerealizat	În curs de	Realizat

premisele citirii și scrierii		realizare	
25.	Ascultă, cu atenție, interlocutorul pe o durată de 10-20 de minute și execută sarcinile propuse (382, 383, 384, 385)		
26.	Utilizează în vorbire cuvinte din diferite categorii și domenii. (reformulat din 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 411, 413)		
27.	Schimbă sfârșitul unei povești/povestiri cu un final vesel/trist/fericit (410, 412)		
28.	Respectă ordinea părților de vorbire în propoziții, utilizând corect acordul de gen, număr, persoană, timp și adverbul de timp (ieri, azi, mâine), articolul hotărât în funcție de genul, numărul substantivului (reformulat din 430, 431, 433, 434, 435)		
29.	Rostește corect grupuri de sunete din cuvinte în diverse poziții (448, 449, 450, 451, 452)		
30.	Inițiază și participă la conversație, adaptându-și discursul în funcție de interlocutor (470, 471, 472, 474, 476, 478, 479, 480, 481)		
31.	Dramatizează o poveste, utilizând în vorbire gestul, mimica, pantomimica (473, 475, 477, 480)		
32.	Întreține scurte dialoguri, într-o limbă străină, în mediul formal și informal (482, 483, 484, 485, 486, 487) ⁴		
33.	Manifestă interes pentru diferite categorii de cărți, lectură și încearcă să povestească, în baza imaginilor, o poveste favorită (505, 506, 507, 508, 509, 510, 511)		
34.	Recunoaște literele mari de tipar, făcând diferență între sunet și literă (reformulat din 518, 519, 520, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528)		
35.	Identifică mesaje scrise, etichete diferite, în mediul familiei sau în sala de grupă, care facilitează înțelegerea acestora (535, 536, 537)		
36.	Cunoaște și explică semnele grafice de pe obiectele de artă. (538)		
37.	Utilizează semne, desene, jocuri etc., pentru a reda gânduri, idei, sentimente (543, 544, 545, 546, 547, 548, 549)		
D. DOMENIUL: Dezvoltarea cognitivă		Nerealizat	În curs de realizare
38.	Argumentează din ce cauză se produc anumite evenimente (558, 559)		
39.	Describe evenimente, acțiuni, experiențe, identificând importanța unora din ele pentru societate, om/copil, utilizând cuvinte ce indică o comparație (567, 568, 569, 570)		
40.	Explică o nouă situație sau o problemă, pornind de la experiențele sale anterioare (575)		
41.	Explorează mai multe căi de soluționare a unei probleme și alege una dintre ele. (583, 584, 585, 586)		

⁴ Acest indicator este predestinat părinților și cadrelor didactice care desfășoară activități opționale (ce vizează studierea unei limbi străine) în diverse instituții, care prestează servicii de educație timpurie.

42.	Clasifică obiecte după 2-3 criterii, explicând de ce anumite obiecte sunt ordonate sau grupate într-un anumit fel (594, 595, 596, 597, 598)			
43.	Stabilește raporturi între numere și obiecte în limita 1-10, numărând până la 10/20 în ordine crescătoare și descrescătoare (609, 610, 611)			
44.	Efectuează operații simple de adunare și scădere cu 1-2 unități (612, 613, 614)			
45.	Măsoară, cu ajutorul unităților standarde de măsură sau altele, cum ar fi o cană/linguriță etc., lungimea, masa și capacitatea diferitor corpuri (621, 622, 623, 624)			
46.	Identifică figuri și corpuri geometrice: triunghiul, cercul, pătratul, dreptunghiul, cubul, sfera, recunoscând formele geometrice în forma obiectelor din mediul înconjurător (reformulat din 632, 633, 634, 635, 636)			
47.	Determină poziția unor obiecte în raport cu alte obiecte, ființe (645, 646, 647)			
48.	Folosește corect unitățile de măsură a timpului (zilele săptămânii, lunile anului, anotimpul, ora). (648, 649)			
49.	Clasifică corpurile din natură după diferite criterii, denumind corect 4-6 plante și animale (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere (reformulat 667, 668)			
50.	Explică relația dintre animale, plante și mediile lor de viață și argumentează legătura dintre ele (669, 670)			
51.	Identifică succesiunea anotimpurilor și caracteristicile specifice, utilizând semnele convenționale, pentru ilustrarea stării vremii. (671, 672)			
52.	Recunosc diferite forme de relief și bazine acvatice. (673)			
53.	Identifică și descriu corpurile cerești (planetele, stelele, sateliții – luna). (674)			
54.	Identifică unele organe interne (inimă, plămân, stomac) și funcțiile lor (675).			
55.	Folosește instrumente de investigație (lupa, termometrul, microscopul, paharul gradat, pipeta, cântarul etc.) în activitățile de descoperire a lumii (688, 689, 690, 691, 692, 693)			
56.	Participă la îngrijirea și protecția mediului, reciclarea materialelor, identificând rolul omului în protecția mediului înconjurător (700, 701, 702, 703)			

Aprecieri (ce îi place/admiră, ce nu-i place/nu agreează/necesități în dezvoltare)

Concluzii și Recomandări:

Cadrele didactice/educatori:

__1. _____
(nume, prenume, semnătură)

__2. _____
(nume, prenume, semnătură)

Data întocmirii raportului: _____

Directorul instituției: _____
(nume, prenume, semnătura, ștampila instituției)

Părintele: _____
(nume, prenume, semnătura, ștampila instituției)

Anexa 9.

Model de Raport anual
privind rezultatele evaluării copiilor din grupa nr. 6 în baza Instrumentului de
monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de la 3 la 5 ani (37-60 luni), elaborat în baza
SÎDC

Grupa nr. 6 (3-4 ani)

Perioada: 15 aprilie – 15 mai 2017

Educatori: Nume, prenume _____;

Nume, prenume _____

Efectivul grupei: 30 copii, dintre care 16 fete și 14 băieți, cu o frecvență medie lunară de 27 copii.

Fiind la limita de mijloc a vârstei de 3-5 ani (conform SÎDC) și monitorizând continuu dezvoltarea lor în baza SÎDC, în urma evaluării finale în baza Instrumentului putem constata: copiii sunt capabili să realizeze în mod independent/regulat în proporție de 64 la sută *Standardele de învățare și dezvoltare* pentru vârsta de 3-5 ani. Altfel spus:

DOMENIUL: A. Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății

Rezultatele pe grupă sunt următoarele: 71 % - realizat, 28% - în curs de realizare, 1 % - nerealizat.

Indicatorii-problemă sunt: nu sunt.

Succesul scontat se bazează pe: coordonarea mușchilor mari ai corpului cu un scop al mișcării, își demonstrează utilizarea simțurilor în interacțiunea cu mediul, participă la activități fizice variate, demonstrează deprinderi de păstrare a igienei personale și a sănătății.

DOMENIUL: B. Dezvoltarea personală, emoțională și socială

Rezultatele pe grupă sunt următoarele: 64% - realizat, 32% - în curs de realizare, 2% - nerealizat.

Indicatorii-problemă: nu sunt.

Succesul se bazează pe: abilități de interacțiune cu adulții. Ei sunt capabili și manifestă încredere în adulții cunoscuți și interacționează cu aceștia cerând ajutor când au nevoie, recunosc, apreciază și respectă asemănările și deosebirile dintre oameni, percep regulile și efectele acestora, se percep în mod pozitiv ca unică cu caracteristici specifice. Prezintă, însă, dificultate exprimarea adecvată a emoțiilor, manifestarea autocontrolului emoțional, adică adaptarea trăirilor emoționale și controlul pornirilor impulsive.

DOMENIUL: C. Dezvoltarea limbajului , a comunicării și premisele citirii și scrierii.

Rezultatele pe grupă sunt următoarele: 65% - realizat, 31% - în curs de realizare, 4% - nerealizat.

Indicatorii-problemă: 13 (4) copii.

La acest domeniu: copiii sunt capabili să asculte pentru a înțelege semnificația limbajului, să-și extindă progresiv vocabularul, cer explicații la cuvintele pe care nu le înțeleg și le utilizează. Manifestă interes pentru carte, prefăcându-se că citesc.

DOMENIUL: D.Dezvoltarea cognitivă

Rezultatele pe grupă sunt următoarele: 64% - realizat, 24% - în curs de realizare, 12% - nerealizat.

Indicatorii-problemă: nr.12 (2 copii) și nr.16 (copii).

Copiii sunt capabili să demonstreze conștientizarea relației *cauză – efect*. Observă, compară, evaluează experiențe, acțiuni, evenimente, grupând obiecte după cel puțin un criteriu. Sunt capabili să găsească răspunsuri/soluții la întrebări, situații, probleme, provocări, încercând diverse variante de soluții, în special folosind înlocuirea unor obiecte cu altele. Au cunoștințe despre mărime, formă, înălțime, lungime. Identifică și numesc cu ușurință forme ale obiectelor: rotund și pătrat. Observă și manipulează obiecte în scopul cunoașterii.

Printre factorii care au contribuit la aceste rezultate pot fi menționați: procesul educațional este bine planificat și organizat; am ținut cont de necesitățile de dezvoltare ale copiilor, atât de grup, cât și de cele individuale; procesul educațional a fost asigurat cu resurse didactice suficiente, dar și calitative și în corespundere cu cerințele metodologice; prezența unui parteneriat eficient cu familia în scopul continuității lucrului în familie; interesul și curiozitatea copiilor; evaluarea continuă a învățării și utilizarea rezultatelor acesteia în procesul de planificare, etc.

Concluziile evaluării finale ale copiilor arată un calificativ bun pentru finalul anului de studii. Indicatorii care au fost apreciați cu „În curs de realizare” sau „Nerealizat” într-un număr mai mare predomină la domeniile *C.Dezvoltarea limbajului și a comunicării* (înlăturarea defectelor vorbirii, să folosească corect pluralul, adverbe de timp - azi, ieri, mâine, poimâine, prepoziții, verbe la trecut) și domeniul *D.Dezvoltarea cognitivă* (să folosească corect unitățile de timp, momente ale zilei, anotimpul; să utilizeze numerele și numărul în activități cotidiene; să utilizeze instrumente de măsurare în jocuri, în centrul de construcții, în centrul de nisip și apă; să poată descrie caracteristicile materialelor și ale elementelor mediului (apa, pietre...); să înțeleagă caracteristicile specifice omului ca ființa socială: meserii, limbaj, mijloace de locomoție, invenții, artă).

La aceste aspecte se propune a fi planificate activități de învățare și practici de sprijin atât în mediul instituției, cât și în cadrul familiei.